Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 43 (1914) 1986 SPALIS-OCTOBER 21 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Lituanistika viršūnėje

Kad lituanistika puoselėjama Lietuvoje, nors ir okupuotoje, nieko nuostabaus. Tai natūrali jos dirva, kurioje ji auga nuo šimtmečių. Būtų labai nuostabu, jeigu ji ten būtų visai marinama. Žinoma, laisvoje Lietuvoje ji pilnai klestėtų ne tiktai uždarose akademinėse institucijose, bet ir visose mokyklose bei visame tautos gyvenime. Kas kita išeivijoje, kur nėra tradicinės dirvos lituanistikai augti. Svetimoje žemėje reikia rasti užuovėjas, kuriose galėtų prisiglausti atsineštinis kultūrinio pobūdžio augalas. Tai nėra lengvas uždavinys, nes į tokias užuovėjas skverbiasi žvarbūs aplinkos vėjai, pažeidžiantys gležnus daigus. Tokios mūsų lietuviškos užuovėjos per ištisą išeivijos šimtmetį buvo šeimos, parapijos, savaitgalinės mokyklos. Juose buvo puoselėjama lituanistika paviršutiniškai, nepakylant virš elementarinės pakopos, nes nebuvo pajėgų kilti aukščiau bei žengti tvirčiau. Tik šio pokario ateivijai gausiais būriais atvykus Amerikon, Australijon, Europon, lituanistika žymiai sustiprėjo. Toje srityje dirbantys žmonės betgi pastebėjo, kad ir sustiprėjusi lituanistika neturi viršūnės, t.y. akademinės pakopos, kurioje susiformuoja plačiausias ir giliausias žvilgsnis į lietuviškąją kultūrą. Kitaip tariant, trūko akademinio lygio užuovėjos.

KILO tad mintis steigti lituanistikos katedrą-skyrių kuriame nors Š. Amerikos universitete. Ta mintis rado pritarimą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Toronte. Išrinktajai valdybai su Vytautu Kamantu priešakyje buvo pavesta minėtą užmojį įgyvendinti. Sudarytoji speciali komisija kreipėsi į daugelį universitetų, tyrinėjo sąlygas ir pagaliau po ilgo svarstymo PLB vadovybė apsisprendė už Ilinojaus universitetą Čikagoje. Iš lietuvių pusės įsipareigota surinkti 600.000 dolerių, iš universiteto fondų pažadėta 150.000 dolerių. Kai kurie mūsų veikėjai ėmė būkštauti ir spaudoje reikšti abejones, kritikuoti visą projektą kaip nerealų. Projekto vykdytojai betgi nenuleido rankų, ėmė telkti lėšas ir šiandieną jau galime pasidžiaugti, kad 600.000 dolerių suma jau sutelkta, 500.000 dolerių jau įmokėti, paskutinė dalis bus įteikta universitetui 1987 metais. Lituanistikos katedra jau kuris laikas veikia su jos vedėju prof. A. Vaškeliu ir prof. V. Kelertiene. Studijuoja devyni studentai (aspirantai, besirengiantys akademiniams laipsniams). Taigi pagrindinė lituanistikos bazė – finansinė ir akademinė jau yra. Tai liudijimas, kad laimėjo ne kritiškieji skeptikai, o pozityvieji lietuviškosios kultūros darbuotojai. Taip buvo su kitais didžiaisiais projektais, taip įvyko ir dabar.

SU lituanistikos katedros įsteigimu lietuvių išeivija atsistoja šalia kitų tautybių, kurios taip pat įsteigė savo katedras įvairiuose Š. Amerikos universitetuose, būtent, šalia estų, vengrų, ukrainiečių. Tai reikšmingas žingsnis visai lietuvių išeivijai, besistengiančiai ugdyti lietuviškąją kultūrą svetimuose kraštuose. Kultūringų kraštų švietimo sistemos, žinodamos apie lituanistikos katedros buvimą, labiau respektuos lituanistiką žemesnėse pakopose ir lengviau priims ją į savo sistemas. Gyvenimiškoji lituanistikos katedros nauda paaiškės su laiku. Dabar ypač svarbu, kad gyvuojanti katedra nenutrauktų ryšių su lietuviškąja visuomene. Ji turėtų derinti savo darbą su esama lituanistinio švietimo sistema, su jos poreikiais, kad nepritrūktų studentų, ypač su Vasario 16 gimnazija. Visuomenė turėtų būti nuolat informuojama apie lituanistikos katedros veiklą, kad ja domėtųsi bei remtų. Sudarius finansinę bazę pačiai katedrai, reikia telkti lėšas studentų stipendijoms. Džiugu girdėti, kad toks stipendijų fondas jau pradėtas, panaudojant lėšų telkimo vajaus perviršį ir specialius įnašus. Tas papildomas fondas pavadintas lituanisto Stasio Barzduko vardu. Tai rodo organizatorių įžvalgumą ir teikia pagrindą vilčiai, kad lituanistinė katedra bus su ilga ateitimi.

KANADOS ĮVYKIAI

Milijonai dolerių sportui

Toronte jau prakasta žemė modernaus stadiono pastatui, turėsiančiam užtraukiamą ir atitraukiamą stogą. Stadionas su savo įrenginiais kainuos $242,6 milijono. Burmistras A. Eggletonas džiaugiasi, kad tik mažą dalį šios sumos padengs Torontas ir Ontario provincija. Didžioji dalis bus sutelkta privačių institucijų, ypač alaus gamyklų. Mat stadionas tinkamas tik beisbolo ir amerikietiško futbolo rungtynėms, kurias kanadiečiai mėgsta stebėti gerdami alų. Paskutiniu momentu nutarta prie stadiono pastatyti ir $60 milijonų kainuosiantį viešbutį. Lig šiol beisbolas būdavo žaidžiamas CNE parodų aikštės stadione, kuris ir dabar yra beveik tuščias dėl retai jame tejvykstančių rungtynių. Beisbolas — amerikiečių žaidimas, kuriam Torontas savo komandą "Blue Jays" tegalėjo sudaryti iš Amerikoj surankiotų žaidėjų. Jie brangiai apmokami, Kanadoje pasirodantys tik sezono metu. Žiemą šonus šildosi kanadiškais doleriais ir Floridos saule.

Uždengto ir atidengiamo stadiono liga beisbolo mėgėjai Toronte susirgo tada, kai dengtą stadioną pasistatė Vankuveris. Tada jiems ir kilo idėja Vankuverį pralenkti ne tik uždengtu, bet ir atidengiamu stogu. Planuotojams nė į galvą neatėjo mintis, kad net didysis Niujorkas, turintis ilgą beisbolo istoriją, tenkinasi neuždengtu stadionu. Lėšų reikia svarbesniems dalykams, kuriuos užmiršta dabartiniai Toronto vadovai. Didžiausią problemą Toronto miestui sudaro pasakiškai iškilusios namų kainos ir butų bei kambarių nuomos. Namai ir butai pigesni Niujorke. Mažesnes pajamas turinčios torontiškių šeimos didžiąją jų dalį išleidžia pastogei. Nukenčia kitiem gyvenimo reikmenim, net mais-

(Nukelta į 8 psl.)

"Juodojo kaspino" dieną, t.y. 1986 m. rugpjūčio 23, vokiečių šeima, pasiruošusi dalyvauti demonstracijoje prie Sovietų Sąjungos pasiuntinybės Bonnos mieste, Vakarų Vokietijoje. Plakatuose įrašai: "Laisvę Lietuvai", "Už nepriklausomas Baltijos valstybes. Gana 46 metų sovietinio viešpatavimo", "Laisvę Latvijai", "Laisvę Estijai"

Kanados lietuvių dienos

Trisdešimt pirmosios Kanados lietuvių dienos įvyko Montrealyje spalio 10-12 dienomis. Literatūros vakaras, imigracijos paroda, sporto rungtynės, susipažinimo vakaras, pamaldos, didysis koncertas, atsisveikinimo vakaras

Literatūros vakaras

Montrealio tautiečiai, ilgai plušę ruošos darbuose, jau penktadienį pradėjo laukti svečių iš kitur. Jie pasirodė pirmajame KLD renginyje — literatūros vakare, kuris buvo surengtas Aušros Vartų parapijos salėje.

Susirinkus apie 120 dalyvių, literatūros vakarą ir KLD pradėjo KLB Montrealio apylinkės ir XXXI KLD rengėjų komiteto pirm. Arūnas Staškevičius sveikinamuoju žodžiu ir pakvietė šio vakaro rengėjų komisijos pirm. Reginą Piečaitienę vadovauti paruoštajai programai. Pastaroji painformavo apie vakaro programą, kurios centre buvo Krėvės vardo premijos įteikimas rašytojui Leonardui Žitkevičiui, ir išreiškė padėką Kanados lietuvių fondui už 1000 dol. paskyrimą premijai.

Vertintojų komisijos sekr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė perskaitė nutarimą skirti premiją rašytojui Baliui Pavabaliui (L. Žitkevičiui) už jo humoristikos kūrinį "Milžinai ir slibinai". Premijos čekį įteikė KLF atstovas Montrealyje Br. Staškevičius, o jį priėmė laureato vardu dr. H. Nagys, nes pats laureatas dėl ligos negalėjo atvykti. H. Nagys perskaitė laureato laišką išreiškiantį padėką už premiją ir primenantį, kad yra buvęs prof. V. Krėvės studentu.

KLB kultūros komisijos pirm. Rasa Kurienė pasveikino Akademinį lietuvių sambūrį Montrealyje, kuris tęsia premijų tradiciją (šis įteikimas yra 16-tas), tuo būdu skatindamas lietuvių išeivių kūrybą.

Dr. Henrikas Nagys — vertintojų komisijos pirmininkas (sekr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė, nariai — Kazys Barteška, Regina Piečaitienė, Arūnas Staškevičius) supažindino vakaro dalyvius su L. Žitkevičiaus kūryba, iliustruodamas savo kalbą humoristiniais autoriaus pavyzdžiais. Drauge su Vincu Piečaičiu jiedu paskaitė ištisą pynę autoriaus eilėraščių iš kelių leidinių.

Po akademinės programos visi dalyviai vaišinosi, o guvesnieji galėjo ir pasišokti.

Imigracijos paroda

Toje pačioje AV par. salėje buvo surengta lietuvių imigracijos paroda, pavaizduota daugiausia nuotraukomis, laikraščiais, žiniaraščiais. Viskas buvo išdėliota ant specialių stovų, ir lankytojai galėjo pamatyti savo praeitį Kanadoje: mišrų darbuose, kasyklose, ligoninėse, įmonėse. Nuotraukas ir kitą medžiagą surinko inž. J. V. Danys, gyvenantis Otavoje, jas atvežė Montrealin ir paliko vietiniams rengėjams sutvarkyti pagal numatytą planą. Tai vertinga medžiaga Kanados lietuvių istorijai. Pvz. yra keli žiniaraščiai, išleisti keliaujant laivais į Kanadą bei kitų įdomybių.

Buvo ir loterija, kuri praėjo tyliai. Ant laimikių stalo matėsi knygų ir vyno. Laimingieji džiaugėsi dovanomis. Besidomintieji literatūrine kūryba įsigijo premijuotą leidinį "Milžinai ir slibinai". Parduota apie 30 egzempliorių.

Šiame vakare, be jau minėtų asmenų, matėsi keletas literatūros darbuotojų — V. A. Jonynas, R. Pilypavičius-Philip ir kiti. Pirmasis garsėja kaip literatūros vertintojas-recenzentas, antrasis — kaip poetas, rašantis anglų kalba. Jo kūrinių yra Kanados poetų antologijoje bei kituose leidiniuose. Šiuo metu jis rašo romaną, kuriame atsispindės ir lietuvių ateivių gyvenimas. Jis savo kūrinius skaitė santariečių-šviesiečių kultūriniame savaitgalyje Taboro Farmoje, JAV-se.

Krepšinio rungtynės

Šeštadienio priešpietis buvo skirtas tradiciniam lietuvių sportui — krepšinio varžyboms. Jos vyko Verduno katalikų mokyklos patalpose. Rungėsi keturi sporto klubai: Toronto "Aušra", Toronto "Vytis", Hamiltono "Kovas" ir Montrealio "Tauras".

Pirmoje rungtyje susitiko Montrealio "Tauras" su Hamiltono "Kovu". Po gana lygios kovos tauriečiai įveikė pavargusius koviečius pasekme 81:52. Daugiausia taškų iškovojo tauriečiai: L. Staškevičius 21, R. Piečaitis 14, A. Gustainis 12. Kovo komandoje žaidė R. Otto 18, P. Bartininkas 15, E. Bartininkas 13.

Antroje rungtyje susitiko Toronto "Aušra" su "Vyčio" komanda. Aukštos klasės žaidime pradžioje vyravo "Vytis", bet į pabaigą prasiveržė "Aušra" ir laimėjo pasekme 86:57. "Aušros" komandoje žaidė: R. Sysac 26, R. Kaknevičius 16, G. Bilaišis 16, A. Saplys 13. "Vyčio" komandoje taškus iškovojo: T. Karpis 15, P.Simonaitis 12.

Trečioje rungtyje dėl III vietos varžėsi Toronto "Vytis" su Hamiltono "Kovu". Pavargę hamiltoniečiai (žaidė be pakaitų) turėjo nusileisti "Vyčiui" pasekme 96:82. "Vyčio" komandoje žaidė: L. Ažubalis 24, R. Stanulis 16, P. Copps 12, R. Duliūnas 11. "Kovo" grupėje žaidė bei taškus iškovojo: R. Bartininkas 35, E. Bartininkas 18, R. Otto 17.

Baigminė rungtis tarp Montrealio "Tauro" ir Toronto "Aušros" parodė, kad aušriečiai yra pranašesni ir fiziškai, ir techniškai visa klase. Jie nugalėjo tauriečius pasekme 115:53. "Taure" žaidė: A. Gustainis 26, Z. Skučas 12, R. Piečaitis 6, L. Staškevičius 4, J. Jodelis 2, D. Piečaitis 1, L. Piečaitis 2, Č. Kuncevičius 0. "Aušroje" žaidė: R. Sysak 33, R. Kaknevičius 26, L. Bilaišis 16, V. Gataveckas 16, S. Žulys 14, A. Saplys 10.

Taigi pirmoji rungtynių vieta teko Toronto "Aušrai", antroji — Montrealio "Taurui", trečioji — Toronto "Vyčiui", ketvirtoji — Hamiltono "Kovui".

Žiūrovų nedaug tebuvo. Porai valandų buvo nutraukta elektros srovė, tad teko žaisti be elektros šviesos. Rungtynes tvarkė jų organizatoriai: Andrius Gustainis, Rimas Piečaitis, Linas Staškevičius. (Šią informaciją paruošė R. Otto).

Šeštadienio balius

Pagal nusistovėjusią KLD tradiciją, šeštadienio vakaras skiriamas pramoginiam pasižmonėjimui, susitikimui su pažįstamais bei naujom pažintim. Į erdvią James Lyng gimnazijos salę susirinko palyginti gausi publika (apie 500, prieš ketverius metus buvo per 600). Daugumą sudarė jaunimas: sportininkai, šokėjai, dainininkai, choristai ir jų draugai. Grojo trankus 7 asmenų orkestras. Jam grojant sunku buvo susikalbėti, bet jaunimui, sako, tai patinka. Meninės programos nebuvo, nes šis vakaras ne tam skirtas. Vietoj jos buvo laimėtojų taurės įteikimas Toronto "Aušros" klubui, kuris laimėjo pirmą vietą krepšinio rungtynėse, ir plačios apimties loterija.

Sekmadienio pamaldos

KLD pamaldos katalikams įvyko erdvioje Šv. Kazimiero šventovėje 11 v.r. Jos prasidėjo giesme "Pulkim ant kelių" ir vėliavų procesija. Mišias koncelebravo kun. dr. V. Skilandžiūnas, kun. J. Aranauskas, SJ, kun. St. Šileika, SDB, ir kun. Pr. Gaida.

Savo pamoksle kun. dr. V. Skilandžiūnas pirmiausia pa-

(Nukelta į 3-čią psl.)

Pasaulio įvykiai

DAUG KOMENTARŲ SUSILAUKĖ NESĖKMINGAI REIKJAVIKE pasibaigęs prez. R. Reagano ir sovietų kompartijos vado M. Gorbačiovo susitikimas, kurį pastarasis bandė panaudoti sovietinei propagandai. Susidarė klaidingas įspūdis, kad M. Gorbačiovas buvo pasiruošęs dešimties metų laikotarpyje atsisakyti visų branduolinių ginklų, jeigu prez. R. Reaganas tam pačiam laikotarpiui atsisakytų antiraketinių ginklų bandymo erdvėse. Iš tikrųjų abi pusės kalbėjo apie raketų su branduoliniais užtaisais skaičiaus sumažinimą penkerių metų laikotarpyje ir minėjo jų visišką pašalinimą sekančiame penkmetyje, bet šie planai nebuvo sutarti. Tad jų nesugriovė prez. R. Reaganas savo atsisakymu sustabdyti prieš puolamąsias raketas nukreiptų ginamųjų ginklų bandymus erdvėse. Televizijos bangomis tartame žodyje amerikiečiams jis teisingai pabrėžė, kad geriau neturėti jokios sutarties negu blogą sutartį. Ginamieji ginklai erdvėse Amerikai yra savisaugos drauda, užtikrinanti, kad Sovietų Sąjunga laikysis pasirašytų sutarčių, kurių lig šiol ji yra atsisakiusi labai daug. Abiejų vadų susitikimas Reikjavike įvyko M. Gorbačiovo iniciatyva. Kyla rimtas įtarimas, kad jo nesėkminga užbaiga iš anksto buvo suplanuota Maskvoje. Ja galėjo būti siekiama dvejopo tikslo: sukelti spaudimą prez. R. Reaganui JAV kongrese ir visame pasaulyje, kad jis atsisakytų naujų ginklų erdvėse puolamosioms raketoms sunaikinti, arba delsti ir laukti valdžion ateisiančio naujo JAV prezidento. Kremliaus vadai gyvena viltimi, kad kieta dabartinio prez. R. Reagano laikysena pasibaigs naujo prezidento nuolaidomis Maskvai, ypač jeigu juo bus išrinktas daugiau į kairę linkęs liberalių pažiūrų demokratas.

Atitraukia karius

Sovietų kompartijos vadas M. Gorbačiovas, kalbėdamas Vladivostoke liepos 28 d., pažadėjo atitraukti iš Afganistano apie 8.000 karių, priklausančių trim priešlėktuvinės apsaugos daliniam, dviem pėstininkų ir vienam tankų daliniui. Niekas nežino tikro sovietų karių skaičiaus Afganistane, o be jo tas nedidelis 8.000 vyrų atitraukimas neturi jokios reikšmės. Iš Pakistano ateina pranešimas, kad pastaruoju metu Afganistanan sovietai atsiuntė 15.000 naujų karių. Stebėti propagandai skirto nežymaus karių atitraukimo iš Maskvos į Kabulą buvo nusiųsta 90 užsienio žurnalistų, didžioji dalis pakviesta iš satelitinių Sovietų Sąjungos šalių. Šion grupėn patekę vakariečiai žurnalistai pasakoja, kad jų keleivinį lėktuvą virš Kabulo orauosčio pasitiko šeši raketomis ginkluoti malūnsparniai. Atrodo, jie buvo pasiruošę žurnalistus keleiviniame lėktuve apsaugoti nuo JAV gamybos nedidelių priešlėktuvinių "Stinger" raketų, kurių ribotas skaičius jau yra pasiekęs partizanus. Kabule buvo girdėti tolimi patrankų šūviai. Gatvėse matyti spygliuotom vielom apsupti, kulkosvaidžiais apginkluoti sargybų postai.

Prie Raudų sienos

Kai Jeruzalėje buvo prisaikdinami nauji kariai prie Raudų sienos, minioje sprogo dvi granatos, išmestos iš pravažiuojančio automobilio. Žuvo vienas asmuo, buvo sužeisti 69. Daugiausia nukentėjo turistai ir prisaikdintų karių šeimų nariai. Teroristai nebuvo sulaikyti. Izraelis pasiuntė savo lėktuvus, raketomis apšaudžiusius palestiniečių stovyklas pietiniame Libane prie Sidono. Puolime žuvo keturi asmenys, buvo sužeista 12. Šį kartą nuo pečių iššaunama sovietine raketa buvo sunaikintas Izraelio aviacijos amerikietiškas "Phantom F-4E" naikintuvas su dviem įgulos nariais, kurie abu nusileido parašiutais. Lakūną išgelbėjo lėktuvus lydėjęs malūnsparnis, o navigatorius pateko į Amalo milicininkų rankas. Jų vadas N. Berris yra Libano teisingumo ministeris, navigatorių siūlantis iškeisti į Izraelyje kalinamus palestiniečius. Izraelio karo aviacija šiemet jau trylika kartų bombardavo pasirinktus taikinius Libane. Abi pusės vadovaujasi niekada nesibaigiančia kerštо taktika.

Sumažino bausmes

Keturi Lenkijos saugumiečiai 1984 m. spalio 19 d. nužudė pagrobtą kun. J. Popieliušką. Teismas 25 metus kalėjimo buvo paskyręs plk. A. Pietruškai, kpt. G. Piotrovskiui, 15 metų — ltn. L. Pekalai ir 14 metų — ltn. V. Chmielevskiui. Vyriausybė dabar pranešė, kad aukščiausiasis Lenkijos teismas bausmes sumažino: plk. A. Petruškai — iki 15 metų, ltn. Pekalai — iki 5 metų, ltn. V. Chmielevskiui — iki 4 metų. Dvidešimt penkerių metų bausmė palikta tik kpt. G. Piotrovskiui, kuris vadovavo kun. J. Popieliuškos pagrobimui, kankinimui ir nužudymui. Plk. A. Petruška šiuose veiksmuose nedalyvavo, bet už juos buvo atsakingas kaip tiesioginis dalyvavusių saugumiečių viršininkas.

Šiame numeryje:

Lituanistika viršūnėje
Užbaigus lėšų telkimo vajų — džiaugsmas ir uždavinys
Kanados lietuvių dienos
Gausūs renginiai Montrealyje, kuriuose dalyvavo daug jaunimo
Siaubo ir nevilties dienos
Pergyvenimai tautiečių, patekusių į sovietų rankas Vokietijoje
Ignalina baugina švedus, religija — sovietus
Pranešimas iš Europos apie švedų ir sovietų rūpesčius
Kaliniai, akademija ir "Žalgiris"
Rusų, lenkų ir argentiniečių spaudos balsai apie lietuvius
"Gaila, kad ne Stalino laikai . . ."
Pogrindžio spauda apie persekiojamus tikinčiuosius
Jisai neveltui gyveno
A.a. Pranio Alšėno pėdsakai lietuviškoje raštijoje
Testamentiniai palikimai giminėm Lietuvoje
Generalinio Lietuvos konsulo informacija ir perspėjimas
Žydų gelbėjimas ir dėkingumas
Pasisakymas tautietės, dalyvavusios Lietuvos žydų gelbėjime
Lietuvos nepriklausomybės atstatymas
Istorikas J. Jakštas apie Pr. Čepėno parašytą istoriją

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672 USPS 740-550
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis. Metinė prenumerata — $20, pusmetinė — $11, rėmėjo — $25 (Amerikoj – JAV doleriais).
Pavieniai numeriai – 50 ct.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $20.00 per year, $11.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509. U.S.A. Second class postage paid at Lewiston, N.Y. U.S. Post master send address changes to P.O. Box 255 Lewiston, N.Y. 14092. Printed in Canada weekly except 4th week in December and 1st and 2nd week of August

RELIGINIAME GYVENIME

Lietuvos krikščionybės sukakties iškilmės Romoje bus 1987 m. birželio 14 d. Maldininkų ekskursijas iš Kanados rengia Lietuvos kankinių ir Prisikėlimo parapijos, o JAV-se — centrinis sukakties komitetas, pirmininkaujamas dr. Lino Sidrio. Šis komitetas įsteigė šiam reikalui savo kelionių biurą Čikagoje ir siūlo trejų rūšių keliones:

"Sheraton Roma"(arba panašiame liuksusiniame) viešbutyje septyniom naktim — $1200 asmeniui; pirmos klasės viešbutyje netoli Vatikano $950; pensionate arba kukliame viešbutyje — $775 asmeniui. Į šias kainas įeina: skridimas iš Niujorko į Romą ir atgal "Alitalia" linijos liuksusiniu 747 lėktuvu, pusryčiai kasdieną, Romoje liuksusinis, vėsinamas autobusas, patyrę vadovai.

Šios kainos vienam asmeniui — dviem viename kambaryje nakvojant. Atskirame kambaryje nakvojantis asmuo prideda $140. Skrendantis iš Čikagos prideda $50, o iš Los Angeles — $200.

Sekmadienį, birželio 14, visi kviečiami dalyvauti iškilmingose Mišiose, kurias žada atnašauti pats popiežius, koncelebruojant lietuviams vyskupams. Mišių metu palaimintuoju bus paskelbtas arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Pamokslą žada pasakyti pats šv. Tėvas. Paprastai per popiežiaus Mišias gieda garsusis Sistinos choras. Giedos ir lietuviai.

Planuojamas lietuviams pokylis istorinėje, puošnioje "Castel S. Angelo" pilyje prie Vatikano. Ten pat numatyta lietuviško religinio meno paroda.

Pirmadienį įvyks lietuvių audiencija pas popiežių. Mišias palaimintojo arkivysk. Jurgio Matulaičio garbei atnašaus kardinolai istorinėse Romos bazilikose, kur lietuviai kviečiami dalyvauti.

Keliones užsisakyti arba smulkesnių informacijų skambinti centriniam Lietuvos krikšto sukakties komitetui nemokamai telefono numeriu 1 - 800 - 331-3903 (iš už Illinois valstybės). Galima kreiptis taip pat Religinės šalpos numeriu Niujorke 718 - 647-2434. (LIC)

Religinės lietuvių šalpos fondas Niujorke, per 25-rius veiklos metus yra atlikęs svarbią misiją ypač telkdamas paramą okupuotos Lietuvos tikintiesiems, vadovaujant jo reikalų vedėjui kun. K. Pugevičiui. Š. m. spalio 25, šeštadienį, šis šalpos fondas paminės 25-rių metų sukaktį Mišiomis Šv. Patriko katedroje 5.30 v.p.p. ir specialiu pokyliu "Waldorf-Astroia" viešbutyje 8 v.v. (kokteiliai – 7 v.v.). Bus pagerbtas didelis kenčiančios bei kovojančios Lietuvos bičiulis-rėmėjas Čikagos kardinolas J. Bernardinas, apašt. protonotaras prel. J. Balkūnas, buvęs šalpos reikalų vedėjas kun. S. Raila, naujasis Religinės šalpos pirmininkas vysk. P. Baltakis ir kiti tos šalpos pionieriai. Iškilmėse dalyvaus ir Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. A. Bartkus. Pokylio programai vadovaus žymus sovietologas dr. Thomas Bird. Bilietai į pokylį — $125 asmeniui, stalas dešimčiai asmenų — $1000. (LIC)

Prancūzijos dienraštis "Le Monde" 1986.X.1 paskelbė plačios anketos duomenis apie religinę būklę savame krašte. 81% prancūzų pasisakė esą katalikai, tačiau jų katalikybė labai nevienodo laipsnio. 97% pasisakė esą krikštyti, 91% lankę religijos pamokas, 87% susituokę šventovėje, 72% pageidauja religinių laidotuvių. 1958 m. 90% prancūzų tuokėsi šventovėse, dabar — 87%. Gerokai sumažėjęs dalyvavimas Mišiose. Jose niekad nedalyvauja 50% katalikų, 16% dalyvauja kartą arba dukart per mėnesį, 15% – retkarčiais didžiųjų švenčių proga. 57% meldžiasi retkarčiais, 42% niekad nesimeldžia. Prieš 10 metų meldėsi 68%, nesimeldė 30%. Religinėje veikloje — Šv. Rašto skaityme, religiniuose susirinkimuose, katalikų ackijoje, maldos grupėse dabar dalyvauja tik labai nežymi gyventojų dalis.

Raymond Hunthause, Seattle arkivyskupas, neseniai susilaukęs vyskupo pagalbininko Donaldo Wuerl, dabar susilaukė staigmenos: eilė svarbiųjų arkivyskupijos pareigų iš jo atimta ir pavesta naujajam vyskupui pagalbininkui. Tos pareigos yra priežiūra bei rūpestis liturgija, arkivyskupijos tribunolu, seminarijomis bei klierikais, iškunigiais ir moralinėmis bei sveikatingumo problemomis. Pasak Vatikano pareigūnų, tai esąs labai retas atvejis, kad vyskupijos vadovo teisės būtų taip apkarpytos. Esą tai padaryta siekiant geresnės arkivyskupijos sielovados.

Išleista 22 tomų Japonijos istorija, kurios vienas ištisas tomas paskirtas keturiems japonams jėzuitams ir pavadintas "Tenšo legatai". Daugel vietos skiriama kun. Julijonui Nakaura, kuris 1633 m. buvo nukankintas visuotinio kirkščionių persekiojimo metu. Įjungimas krikščionies kankinio tarp žymiųjų istorinių japonų asmenybių yra labai reikšmingas, nes iki šiol japonų istorijoje krikščionys būdavo arba visai aplenkiami, arba jų įnašas visai nuvertinamas. Minėtame tome aprašomi keturi jauni japonai, kurie po 8 metų buvojimo Europoje grįžo Japonijon kaip trijų krikščionių valdovų legatai Japonijai. Jie buvo tapę krikščionimis ir jėzuitais. Visas tomas pilnas išnašų, aiškinančių įvairius krikščioniškuosius terminus, nesuprantamus japonams, kurie yra daugiausia budizmo ir šintoizmo sekėjai.

Jaunųjų Italijos katalikų intelektualų studijų savaitė buvo surengta 1986 m. rugsėjo 8-12 d.d. Pauliaus VI evangelizacijos ir kultūros ugdymo centre Villa Cagnola, Gazzados vietovėje, šiaurinėje Italijoje. Iš 12 paskaitų 7 buvo skirtos Lietuvai. Prof. P. Rabikauskas kalbėjo apie reikšminguosius religinės istorijos laikotarpius nuo XIII iki XIX š. Lietuvoje. Milano katalikų universiteto prof. G. Gobber dėstė apie religines Lietuvos tradicijas ir apie pagrindinius lietuvių kalbos ir literatūros tarpsnius. Dr. K. Čeginskas kalbėjo tema "Istorinis žvilgsnis į lietuvių tautos siekius". Lietuvos pasiuntinybės Vatikane sekr. St. Lozoraitis kalbėjo apie lietuvių tautos atgimimą XIX ir XX š. Kun. dr. V. Kazlauskas skaitė paskaitą tema "Žmogiškosios ir krikščioniškosios vertybės lietuvių tautos rezistencijoje ir kovoje už laisvę", o prel. L. Tulaba dėstė apie katalikybę Lietuvoje po II D. karo. Estų katalikų kun. prof. Vello Salo iš Toronto kalbėjo apie krikščionybę Estijoje, latvių kun. S. Kučinskis, jėzuitas iš Romos — apie krikščionybę Latvijoje. Prel. A. Bačkis pakviestas minėtų studijų garbės pirmininku, o mokslinio vadovo pareigos pavestos kun. prof. P. Rabikauskui, SJ. Minėtos paskaitos bus išspausdintos ir išleistos atskira knyga italų kalba.

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

Siaubo ir nevilties dienos

Likimas lietuvių pabėgėlių, patekusių į Raudonąją armiją Vokietijoje
II D. karo pabaigoje

STASYS DALIUS

Spausdiname pergyvenimus vieno tautiečio, kurio pasakojimą surašė Stasys Dalius ir tik dabar paruošė spaudai pagal turimus užrašus. Nei pasakotojo pavardė, nei kai kurios vietovės neminimos. Iš to išsamaus pasakojimo matyti, kokias kančias iškentėjo lietuviai, patekę Vokietijon ir pakliuvę į sovietų rankas. RED.

Į Vokietiją

Mano kelias iš Lietuvos prasidėjo, kaip ir daugumai tos apylinkės žmonių. Pirmas ilgesnis sustojimas buvo laukuose prie Slavikų. Čia ilgos eilės prikrautų mantos vežimų ir gyvulių laukė kada pradės leisti Vokietijon per sieną. Laukiančiųjų tarpe buvo daug kauniečių, kurių tarpe žinomas rašytojas Pulgis Andriušis. Jis, dažnai apstotas žmonių, linksmai nuteikdavo savo pasakojimais, padailintais humoru. Kadangi tai buvo 1944 m. vidurvasaris, tai su nakvyne problemos nebuvo, o maisto visi turėjo savo vežimuose. Laukti teko daugiau kaip mėnesį. Dienos metu dažnai užskrisdavo rusų lėktuvai. Nakties metu iškabintos "lempos" padangėje nušviesdavo visą plačią apylinkę.

Pradėję leisti per sieną, vokiečiai vežimus su arkliais paskirstė nedidelėmis grupėmis, nukreipdami jas į Rytprūsių dvarus sudoroti laukų derliaus. Mūsų 30 žmonių grupė pakliuvo į vieną tokį dvarą, pavažiavusi vos 20 km. nuo sienos. Tuojau rudmarškiniai pristatė prie ūkio darbų. Teko iš laukų vežti javus į klojimus. Vokiečiai sistemingai dirbo, dorodami derlių, o Lietuvos padangė skendo dūmuose, ir fronto dundėjimas aiškiai buvo girdimas Rytprūsių laukuose.

Taip laukuose besidarbuodami ir nieko negirdėdami apie leidimą toliau važiuoti, pradėjom baimintis, kad frontą pralaužę bolševikai nesusemtų čia ramiai besėdinčių.

Prabėgo rugpjūčio mėnuo, laukai buvo nuvalyti, visas derlius suvežtas į klojimus, ir mums mažai beliko kas dirbti. Rugsėjo viduryje atvykęs žandaras surašė pabėgėlių turimus arklius, vežimus ir išdavė pažymėjimą apie jų konfiskavimą. Žmones su visa manta susodino į vagonus ir atvežė į Schneidemuehl pereinamą lagerį.

Paskirtas į darbą

Lageryje grupė buvo išskirstyta. Mane paskyrė važiuoti į Lauenburgą Pomeranijoje ir ten prisistatyti darbo įstaigai.

Vėl į traukinį, kuris atvežė į Lauenburgo miestą. Ten mane paskyrė į fabriką dirbti šiame mieste ir išdavė pažymėjimą gyventi Lager Birkenheim.

Lagerin atvykę gavome didžiulį kambarį, kur stovėjo dvigubos lovos ir gyveno 20 žmonių. Prie lagerio vartų nebuvo sargybos. Lageris buvo skirtas vakariečiams darbininkams — prancūzams, olandams, belgams, prie kurių ir lietuvius priskyrė. Lenkų ir rusų darbininkų čia nelaikė.

Darbą fabrike pradėjau rugsėjo 29 d., kur dirbo daug prancūzų karo belaisvių, su kuriais gan greit susidraugavau, nors kalbos nemokėjimas gerokai trukdė ir pradžioje nelabai pasitikėjo. Mat fabriko šefas vokietis su nacišku partijos ženkliuku atlape atvedė į skyrių ir pristatė prie darbo, tuo sudarydamas kitiems darbininkams nepasitikėjimo įspūdį, kad nebūtų atvestas koks šnipelis.

Tame fabrike buvo gaminamas maistas. Visi smarkiai vogdavo, nes dirbančių maisto normos buvo labai mažos. Viduje ant sienų buvo iškljijuoti keliomis kalbomis perspėjimai — kas vogs, bus sušaudytas, tačiau niekas to nepaisė. Laimė dar, kad išeinančių iš darbovietės nekratydavo.

Po darbo grįžus į lagerį, vyko prekyba — maisto gaminiai turėjo didžiausią paklausą. Ypač prancūzai turėjo visų tų dalykų, nes gaudavo Raudonojo kryžiaus siuntinėlius. Lagerio komendantas nesikišo į tą prekybą. Mieste buvo keletas veikiančių kino teatrų, tad dažnai eidavom ten praleisti laisvo laiko arba jieškodavom restoranų, kur be kortelių buvo galima gauti daržovių sriubos, o kartais pavykdavo gauti ir žuvų ikrų, bet duoną reikėjo turėti savo.

Frontas vėl priartėja

Apgauli ramybė neilgai truko. Kalėdos ir Nauji metai praėjo dar gan ramiai. Lietuvių būrelis lageryje bendrai atšventėm Kūčias, padarėm nuotrauką, kuri vėliau tilpo Berlyne leidžiamam laikraštyje "Lietuvis". O Naujų metų išvakarėse lageryje susirinkom jau per 20 asmenų, nes atsilankė tautiečiai, dirbę ir toliau už miesto. Atsirado armonika, tad su muzika ir dainomis sutikome nežinią nešančius Naujus metus.

Prasidėjo naktinis miesto bombardavimas iš lėktuvų. Tekdavo bėgti iš barakų ir laukuose slapstytis, nes lageris jokių slėptuvių neturėjo. Po tokių užskridimų mieste pradėjo atsirasti apgriautų namų ir užverstų gatvių. Sausio pabaigoje kai kurie fabrikai, kurie dirbo karo pramonei buvo išvežti kartu su darbininkais toliau į vakarus Bavarijon. Čia dirbusios lietuvaitės studentės, gyvenusios tame pačiame lageryje, kvietė vykti kartu su jomis. Mat darbininkams buvo duotas atskiras vagonas, į kurį buvo galima slaptai daug ką pasiimti, tačiau baimė sulaikė, nes kitų įmonių darbininkams buvo griežtai įsakyta nesitraukti iš darbo. Dėl tos baimės ir pasiryžimo stokos vėliau teko labai skaudžiai nukentėti.

Netrukus po tų darbininkų išvežimo kelias Oderio link buvo bolševikų atkirstas ir pasilikom apsupime. Tačiau vokiška disciplina dirbo be sutrikimo ir visuose fabrikuose darbas nesustojo. Atrodė, kad vokiečiai dar čia ilgus metus toliau niekieno netrukdomi galės gyventi.

Vieną dieną grįžęs iš darbo lagerio rajone pamačiau būrelį žmonių su dryžuotais kalinių drabužiais, kurie krovė į sunkvežimį dėžes. Atlikę pakrovimo darbą, vaikščiojo po lagerio rajoną. Išgirdau lietuviškai šnekant. Sužinoję, kad čia yra gyvenančių lietuvių, jie atėjo pasikalbėti. Pasirodė, kad tai yra Stutthofo koncentracijos lagerio kaliniai lietuviai, kurie buvo jau gavę garbės kalinių vardą ir dirbo prie lengvesnių darbų. Mat koncentracijos lageris, rusams slenkant artyn buvo evakuotas ir kaliniai atvaryti kažkur netoli Lauenburgo. O maistą kaliniams veždavo iš mūsų gyvenamo lagerio. Vėliau, kai jau gyvenau Kanadoje, susitikau su notaru Antanu Liūdžium, kuris irgi buvo išvežtas į tą koncentracijos lagerį. Tai jis prisiminė tą lagerį, kurin atvažiuodavo maisto pakrauti. Gal net ir su juo kalbėjau, bet po tiek metų sutiktų lietuvių pavardžių nebeprisiminiau.

Užėjo ir žiemos šalčiai, sniegas ir drėgmė, nes Lauenburgo miestas buvo netoli Baltijos jūros. Barakuose buvo pakankamai šilta, nes anglių užtekdavo, kai dalis gyventojų dirbo prie anglių pakrovimo — jie kiekvieną dieną parsinešdavo jų į lagerį. Kratų nebūdavo, tik lagerio viršininkas kas vakarą pereidavo per barakų kambarius, mažai ką šnekindamas.

Frontas artėjo, bet dar vokiečių buvome raminami, kad rusai neateis. O darbininkai prancūzai fabrike beveik viešai kalbėdavo, kad vokiečiai jau "kaput". Jie laukė rusų, nes jiems atėjus galės grįžti į savo kraštą.

Taip praslinko sausio ir vasario mėnesiai. Miestas bombardavimo buvo jau gerokai apgriautas ir pilnas vokiečių pabėgėlių, kurie nebesuspėjo pasitraukti per Oderį. Atsirado mūsų lageryje rusų ir ukrainiečių pabėgėlių, kurie jau buvo apgyvendinti atokiau stovinčiame barake.

Atėjus kovo mėnesiui, jau visiems buvo aišku, kad raudonoji lavina neišvengiamai atslenka. Visi pasidarėm apatiški: kaip bus, taip bus, nuo to jau nepabėgsim. Laukėm suspaustomis širdimis. Taip praslinko be jokios vilties dar viena savaitė ir sirenos vis dažniau ir dažniau skelbdavo pavojų.

Patenkame bolševikams

Kasdien vis arčiau ir garsiau girdėjosi ateinančio fronto dundėjimas ir aukštai į padangę kylantieji gaisrų dūmai. Jau visai prie Lauenburgo tarškant šūviams, kovo 8 d. nuėję į darbą šefo neberadome, o prancūzai stoviniavo garsiai kalbėdami ir nieko nebedirbo. Tvarka staiga pakriko, ir niekas nebevertė dirbti, todėl anksti po pietų grįžome į lagerius.

Miesto pakraščiuose jau girdėjosi šūviai. Niekas nėjo miegoti. Lagerio gyventojai išėję glaudėsi prie barakų sienų. Tuoj po vidurnakčio sirenos pradėjo be sustojimo kaukti, pranešdamos pavojų. Kaukė ilgai ir staiga sustojo. Užėjo mirtina tyla, nebesigirdėjo ir šūvių. Supratome — vokiečiai nebesigina ir traukiasi. Po kiek laiko pamatome slenkančius pirmuosius siluetus, kurie plentu slinko tolyn. Tai jau raudonieji rusai.

Dienai prašvitus, pasirodė jų būrelis ir lageryje. Purvini, pajuodę, apsirengę prastomis uniformomis, su žieminėmis kepurėmis nedarė gero įspūdžio. Su paruoštais ginklais rankose perėjo barakų kambarius klausinėdami ar nėra vokiečių kareivių. Kadangi tai buvo užsieniečių darbininkų su šeimomis lageris, tai jokių prievartavimų ar grasinimų nebuvo. Tik pasakė, kad greit galėsit grįžti į savo namus. Vėliau tą pačią dieną prie vartų pastatė sargybinį, kuris rusų kareivių neleido į lagerį, bet mums vaikščioti netrukdė.

Gaisrai ir plėšimai

Miestas degė ir iš visų pusių dūmai rūko. Krautuvės ir įmonės — išlaužtomis durimis ir išdaužytais langais. Telefonų būdelės gatvėse sutrupintos į šipulius. Lagerio gyventojai pasipylė po krautuves ir sandėlius gėrybių ir maisto parsinešti. Rusų kareiviai plėšė ir rinkosi patinkamus daiktus. Leido ir visiems lagerių gyventojams nevokiečiams iš išplėštų krautuvių neštis prekes. Krautuvės buvo beveik tuščios ir nieko negalėjai gauti, o sandėliai pilni geriausių daiktų ir drabužių, gausybė maisto gaminių, įvairių konservų, vyno, degtinės. Daugelis degtinę ir vyną nešėsi kibirais prisipylę iš statinių. Lagerio gyventojai gan ilgam laikui apsirūpino maistu ir drabužiais. Virtuvė jau nebeveikė, ir lagerio komendantas pranyko iš rajono. Tačiau antrą dieną kerštingi prancūzai jį surado netolimoje apylinkėje ir prispražė rusų kareivius, kad nušautų. O jis žmogus, kad ir partietis, būdamas komendantu nebuvo toks jau blogas. Tačiau viešai parodyti gailestį ar pasmerkti prancūzų elgesį buvo nesaugu, ir visi lietuviai tylėjome, nors patylomis bjaurėjomės tuo įvykiu.

Netoli lagerio už plento buvo geležinkelio stotis. Atvykęs vakare paskutinis traukinys stovėjo perone. Vagonai išlaužytomis durimis, išmuštais langais, kai kurie padegti dar sekančią dieną ruseno. Keleivių lagaminai ir ryšuliai išdraskyti, išmėtyti, drabužiai po žemę išdraikyti, popieriai, laiškai, nuotraukos sumintos į žemę.

Tarp krūvos išdraskytų drabužių, pusiau apmestas skudurais gulėjo pamestas žmogus, kurio dar virpanti ranka kyšojo iš skudurų. Ir nieks nepriėjo pažiūrėti, pagelbėti ar paimti iš tos vietos. Dar dabar po daugelio metų akyse tebestovi to nelaimingo žmogaus vaizdas ir sąžinė prikaišioja, kodėl bijota pagelbėti mirštančiam žmogui. Sulaikė baimė rusų kareivių, kurie ten aplinkui slankiojo.

Rusai neglostė vokiečių. Matėme juos būriais varomus su mažais ryšulėliais rankose, lydimus ginkluotų kareivių. Atrodė, kad varė į surinkimo punktus ir vėliau kur nors toliau vežė. Tačiau mes visų patvarkymų vokiečiams nežinojom, tebegyvenom lageryje, viešumoje nesirodydami.

(Bus daugiau)

A†A
PETRUI LINGAIČIUI
mirus Montrealyje,

jo seserį ONUTĘ VORININKAITIENĘ bei jos šeimą nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

Monika Žėkienė ir dukros
Onutė Dementavičienė ir šeima

A†A
KAZEI JURIENEI
mirus Australijoje,

jos seserį STASĘ ŽUTAUTIENĘ su šeima ir visus artimuosius giliai užjaučiame –

Jonas ir Irena Mickevičiai

A†A
KAZEI JURIENEI
Australijoje mirus,

seserį STASĘ ŽUTAUTIENĘ su šeima ir sūnų RIMĄ su žmona bei visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

Ona ir Stasys Kiršinai *Elena ir Bronius Kišonai*
Albina ir Stasys Kavaliauskai

PADĖKA

Mirus mūsų Mamai ir Močiutei
A†A
URŠULEI PALIULIENEI,

susilaukėm gausios bei guodžiančios užuojautos. Nuoširdžiai dėkojame Lietuvos kankinių parapijos kunigams už maldas laidotuvių namuose, gedulines Mišias šventovėje ir palydėjimą į amžino poilsio vietą – Šv. Jono lietuvių kapines.

Dėkojame giminėms, draugams, pažįstamiems už dalyvavimą velionės laidotuvėse, užprašytas šv. Mišias, atsiųstas gėles, aukas "Tėviškės žiburiams" paremti. Dėkojame už mums pareikštas užuojautas bei linkėjimus Dievo palaimos sunkiose atsiskyrimo valandose.

Dėkojame karsto nešėjams — A. Kaminskui, D. Pažėrūnui, J. Battiston'ui, M. Jogi'ui, R. Petroniui, R. Biskiui.

Tariame ačiū solistei S. Žiemelytei už giedojimą laidotuvių pamaldose ir muzikui J. Govėdui už vargonavimą.

Esame dėkingi B. Stanulienei už skanius pietus ir ponioms už pyragus laidotuvių dalyviams.

Su nuoširdžiu dėkingumu visiems —

Paliulių šeima

PADĖKA
A†A
ALEKSAS RIMKUS,

mylimas mano vyras, gyvenęs Kanadoje, Wasaga Beach, mirė 1986 m. rugsėjo 18 d., palaidotas rugsėjo 22 d. Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie dalyvavo šermenyse ir laidotuvėse bei palydėjo velionį į amžino poilsio vietą.

Dėkojame kun. E. Putrimui už maldas koplyčioje ir gražų pamokslą šventovėje. Nuoširdi padėka klebonui kun. J. Staškui už atnašautas šv. Mišias Lietuvos kankinių šventovėje bei apeigas kapinėse.

Ypatinga padėka Emilijai Tribinevičienei, Stasiui Jonaičiui ir Vladui Jasui už jautrią globą bei pagalbą skaudžiomis dienomis. Taip pat nuoširdi padėka kaimynams p.p. Pusvaškiams ir p. Statulevičiui.

Dėkojame karsto nešėjams; aukojusiems šv. Mišias, gėles ir pareiškusiems užuojautas. Mūsų liūdinčios šeimos nuoširdi padėka visiems, kurie skyrė savo laiko dalį, atsilankydami paskutinį kartą pagerbti mūsų mylimo vyro ir dėdės Alekso –

Liūdinti žmona Ona,
seserėnas Pranas Adomaitis su žmona Viktorija
ir sūnumis Algimantu, Raimundu, Klaudiju,
dukterimi Viktorija bei jų šeimomis Čikagoje

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4
LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniška darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529
Atstovas – St. Prakapas.
Tel.233-4486

Mažieji stovyklautojai Romuvos stovyklavietėje prie savo namelio su vadovais s. K. Batūra, ps. J. Gedriu, v.s. S. Ilgūnu — Nuotr. S. Ilgūno

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Ignalina baugina švedus, religija – sovietus

Švedai su dideliu nerimu stebi, kas vyksta Ignalinoje, kur statoma didžiausia pasaulio atominė elektros jėgainė ir norima maksimaliai išnaudoti jos pajėgumą.

Švedijos energijos valdyba prieš mėnesį parengė viešai neskelbiamą pranešimą apie Ignalinos jėgainę. Tuo pačiu metu krašto apsaugos tyrimų įstaiga užregistravo padidėjusį radioaktyvaus cirkonio kiekį. Tai sukėlė švedų įtarimą, kad Ignalinos reaktorius nesandarus ir praleidžia radioaktyvias medžiagas.

Tokią galimybę griežtai paneigė sovietinės agentūros APN žurnalistas Jurijus Kaninas, kuris švedų spaudai pranešė, kad Ignalinos jėgainė sustabdyta šešiom savaitėm planuojamam patikrinimui.

"Neabejoju švedų prietaisais ir jų rodomais duomenimis", — pastebėjo tas pats žurnalistas, — "bet jie netiksliai nustatė, iš kur kyla padidėjęs cirkonio kiekis." Jo nuomone, Švedijos apsaugos tyrimų įstaigoje yra žmonių, kurie būtinai nori suversti kaltę Sovietų Sąjungai dėl radioaktyvaus užteršimo . . .

Švedijos energijos valdyba pažymėjo, kad jos ekspertų pranešimo duomenys negalutiniai ir toliau nagrinėjami. Tačiau šiuo metu dar neužbaigtas Černobilio nelaimės priežasčių aiškinimas. Labai galimas dalykas, kad šiuos tyrimus užbaigus bus rengiamas išsamesnis pranešimas apie Ignaliną. Tada, be abejonės, bus reikalingos ir sovietinių šaltinių žinios — pareiškė energijos valdybos atstovas. Visa tai paskelbė Stockholmo dienraštis "Dagens Nyheter" 1986. IX. 24. Tame pačiame numeryje laikraštis aprašo švedų apsaugos priemones.

Dėl nepasitvirtinusio pavojaus buvo staiga sustabdytas antrasis Ringhalso atominės jėgainės reaktorius. Toks sulaikymas per savaitę atneša milžiniškus nuostolius. Reaktoriui sustabdyti reikia poros dienų. Tiek pat trunka jo taisymas. Vėl pora dienų praeina ligi reaktorius gali veikti visu pajėgumu. Kiekviena prastovėta diena reiškia iki pusantro milijono kronų nuostolį. Tokiu būdu vien šį rudenį Ringhalso jėgainė duos apie 35 milijonus kronų nuostolio. Pirmasis reaktorius jau ilgą laiką nebenaudojamas, nes dar nenuspręstas garų generatoriaus pakeitimo projektas, kuris kainuotų milijardus. Nedirba ir trečiasis Ringhalso reaktorius. Taip iš keturių Ringhalso reaktorių pastaruoju metu tik vienas gamino energiją, tačiau ir jis vasarą keturias savaites prastovėjo, nes reikėjo užtaisyti atsiradusius garų generatoriaus plyšius.

Visa tai rodo, kad atominės energijos gamyba ne tokia jau pigi, kaip dažnai teigiama, jau nekalbant apie pavojus gamtai ir žmonėms. Nuostabu, kad oficialioji spauda Lietuvoje apie tai tyli, pasitenkindama retkarčiais užsienio jėgainių gedimų paminėjimais.

Religijos atgimimas ir persekiojimas

Rytų Europa šiuo metu pergyvena religijos atgimimą — vis daugiau žmonių remiasi religijos laisvės teise. Čekoslovakijoje pernai į Šv. Metodijaus iškilmes susirinko šimtai tūkstančių. Lenkijoje į katalikų jaunimo maldingąsias keliones bei vasaros stovyklas suvažiuoja dešimtys tūkstančių. Rumunijos tikintieji gina maldos namus, kuriuos griauna valdžia. Vengrijoje veikia krikščioniškos bazės būreliai. Rytų Vokietijos krikščionys reikalauja keliavimo palengvinimų.

Tikinčiųjų Bendrija gyvuoja net Albanijoje, kuri nuo 1967 m. skelbiama pirmąja ateistiška pasaulio valstybe. Tai parodė jėzuito kunigo Meškalos suėmimas 1986 m. birželio mėnesį. Kroatijoje daugiau kaip 40% tėvų paprašė tikybos pamokų mokykloje. Tarptautinio krikščionių solidarumo organizacija sudarė religiją persekiojančių valstybių sąrašą, kuriame iš 50 valstybių Sovietų Sąjunga užima pirmą vietą. Bet ir čia stipriai reiškiasi Ukrainos ir Baltijos kraštų krikščionių grupės.

Kas skatina žmones komunistų valdomuose kraštuose grįžti prie tikėjimo, jei ne naujų vertybių jieškojimas? Neseniai Čekoslovakijos pogrindžio leidykla išleido įdomią studiją, kurią parašė buvusi Bohemijos ir Moravijos religijų reikalų įstaigos vedėja Erika Kadlecova. Buvusi komunistė pareigūnė rašo, kad žmonės jieško gyvenimo prasmės, kurios neranda Markso, Engelso ir Lenino raštuose. Daugybė mato, kad tikinčiųjų Bendrija šiandien vienintelė prispaustųjų gynėja, pakantumo priebėga. Iš Bendrijos srūva "pasipriešinimo dvasios jėga", teigia lenkas teologas Francišekas Blachnickis.

Tokių faktų akivaizdoje krikščionių persekiojimas Rytų bloke stiprėja. Partijos suvažiavimuose komunistų vadai reguliariai skelbia kovą su "religiniais prietarais". Sov. Sąjungoje krikščionių persekiojimas šiuo metu koncentruojasi katalikiškoje Lietuvoje, kuri ateinančiais metais minės savo krikšto 600 metų sukaktį.

"Ministerio pirmininko" pavaduotojas A. Česnavičius jau pareiškė, kad nereikia laukti popiežiaus apsilankymo. Draugė jis reikalavo, kad Lietuvos vyskupai ir vyskupijų valdytojai "energingiau drausmintų dar laisvėje esančius" kunigus, tariamus ekstremistus. "Ekstremistais" laikomi 1978 m. įsteigto Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto nariai. Komiteto steigėjas kunigas Juozas Zdebskis žuvo vasario 5 d., kaip spėjama, KGB surežisuotoje eismo nelaimėje.

Čekoslovakijoje valdžia mėgina suniekinti K. Bendriją, keldama kunigams bylas už tariamą mažamečių tvirkinimą. Lenkijoje valdžia remia naują pornografijos bangą, kad pakirstų tikinčiųjų moralinį autoritetą. Ukrainos mokyklose moksleiviai verčiami žiūrėti filmą "Dolerio broliai", kuriame pašiepiami tie, kurie neva dėl pelno platina Šventąjį Raštą. Kas nesileidžia įbauginamas, ko nepalaužia kratos, suėmimai, psichiatrinės klinikos, tą Sov. Sąjungoje kaip "recidyvistą" bruka į mirties lagerius. **Lmb.**

Kanados lietuvių dienos

(Atkelta iš 1-mo psl.)

sveikino pamaldų dalyvius, priminė Lietuvių dienų svarbą praeityje ir dabartyje, kvietė į dvasinį atsinaujinimą Lietuvos krikščionybės sukakties išvakarėse. Atsinaujinimas betgi galimas tiktai per gilesnį Kristaus pažinimą bei pamilimą. Žinojimas, kad ir didelis, neveda į dvasinį atsinaujinimą bei sąmoningą tikėjimą. Lietuvių tauta nestokoja sąmoningo tikėjimo pavyzdžių. Tokiais buvo praeityje motinos, knygnešiai, dievdirbiai, laisvės kovotojai, meilės ir kraujo kankiniai. Dabartyje esame gundomi pamiršti krikščioniškąjį savo tikėjimą. Mūsų pareiga įveikti visas pagundas ir tvirtai stovėti krikščioniškame savo tautos kelyje drauge su tėvyne Lietuva.

Įspūdingas buvo aukojimo momentas, kai gausi procesija atnešė prie altoriaus ne tiktai duoną bei vyną, bet ir kitas simbolines dovanas — "LKB kroniką", krikščionybės sukakties medalius ir t.t.

Galingai skambėjo jungtinio choro (apie 100 choristų) giesmės, diriguojamos sol. A. Verikaičio ir muz. A. Stankevičiaus. Solo giedojo V. Verikaitis, akompanuojamas muz. J. Govėdo.

Pamaldos baigtos giesme "Apsaugok, Aukščiausias". Kai kurie pamaldų dalyviai pasigedo Lietuvos himno, kuris buvo numatytas pamaldų programoje, bet kažkodėl nebuvo giedamas.

Pamaldose dalyvavo apie 400 tautiečių, įskaitant šimtinę choristų iš kelių chorų.

Pamaldų komisiją sudarė: pirm. kun. St. Šileika, A. Blauzdžiūnas, A. Keblys, A. Krasowski, M. Malciuvienė, A. Norkeliūnas, sesuo Palmyra, E. Tanonienė, I. Valkauskienė.

Pamaldos evangelikams įvyko Šv. Jono šventovėje. Jas laikė kun. P. Dilys iš Toronto. Savo pamoksle jis kalbėjo apie laisvę, remdamasis apašt. Pauliaus laiško galatams 5,13. Kaip krikščionys esame pašaukti į laisvę, tad joje turime ir gyventi. Giedojimą tvarkė vargonininkas P. Šturmas iš Toronto. Dalyvavo 35 asmenys.

Didysis koncertas

Centrinis KLD renginys buvo didysis koncertas Andre Laurendeau salėje. Programos atlikėjai joje repetavo šeštadienį ir sekmadienio rytą, o pats koncertas įvyko sekmadienį, 3 v.p.p. Į erdvią salę, talpinančią tūkstantį žiūrovų, suvažiavo apie 600 žiūrovų ir per 200 programos atlikėjų — chorų, tautinių šokių grupių, muzikantų.

Oficialioji dalis pradėta KLD rengėjų komiteto pirm. A. Staškevičiaus žodžiu, vėliavų įnešimu, Kanados himnu (sol. G. Čapkauskienė) ir svečių pristatymu. Programos pranešėja Daiva Piečaitytė išvardino Kanados, Kvebeko ir miesto pareigūnus, dalyvaujančius koncerte, taip pat kitų tautybių atstovus — estų, latvių, baltiečių federacijos, vengrų, lenkų, ukrainiečių. Rengėjų komiteto vardu jo pirmininkas nuoširdžią padėką išreiškė už finansinę paramą federacinei bei provincinei vyriausybėms, Kanados lietuvių fondui (atstovavo jo tarybos pirm. inž. H. Lapas).

Pranešėja trimis kalbomis suminėjo gautus sveikinimus raštu: Kanados min. pirm. B. Mulronio, daugiakultūrių reikalų min. D. Crombie, miesto burmistro J. Drapeau, Verduno burmistro R. Savard, Lietuvos pasiuntinybės Vašingtone patarėjo St. Lozoraičio, gen. Lietuvos konsulo dr. J. Žmuidzino, PLB pirm. inž. V. Kamanto, vysk. P. Baltakio ir kitų.

Baigus oficialiąją dalį, buvo išneštos vėliavos — Kanados, Lietuvos ir Kvebeko.

Pats koncertas pradėtas vaidilučių malda. Tai buvo mistinė įžanga į bendrąją koncerto temą "Mano tauta nuo senovės iki dabarties". Šios temos rėmuose pasirodė knygnešiai, chorai su laisvės daina, vaizduodami "Aušros" ir "Varpo" laikotarpį. Nepriklausomybės atgavimą bei jos laikotarpį vaizdavo chorai Tautos himnu, Toronto "Gintaras" Kalveliu, Montrealio vyrų oktetas dainomis. Prie jų prisidėjo Hamiltono "Gyvataras" ir sol. A. Keblys.

Lietuvos okupacijas vaizdavo atitinkamos nuotaikos dainomis Montrealio merginų choras "Pavasaris", Otavos "Ramunėlės", Toronto "Aras". Dėl techniškų kliūčių iškrito vokiečių okupacija.

Karo pabėgėlių dienas Vokietijoje priminė parinktomis dainomis Montrealio "Pavasaris", Otavos "Ramunėlės", tautiniais šokiais — Toronto "Gintaras" ir Hamiltono "Gyvataras".

Paskiras programos dalis jungė pasakotoja Birutė Nagienė ir deklamuotojai. Vaizdus ryškino atitinkami plakatai, vėliavos ir garsai.

Po pertraukos dalyviai išgirdo lėktuvo motoro ir laivų sirenų garsus. Tai reiškė karo pabėgėlių atvykimą Kanadon, kurioje buvo rasta antroji tėvynė. Vienas būdingųjų naujo gyvenimo bruožų buvo dainų ir tautinių šokių šventė. Ją pavaizdavo Toronto "Aras" ir sol. G. Čapkauskienė, prie jų prisijungę kiti chorai, diriguojami V. Verikaičio ir sol. L. Marcinkutės. Visiems ištvermingai akompanavo J. Govėdas.

Tęsdami tą pačią šventės idėją, pasirodė tautinių šokių grupės: Montrealio "Gintaras", Hamiltono "Gyvataras", Toronto "Gintaras". Pabaigai susibūrė visos taut. šokių grupės ir chorai "Subatėlei". Pagaliau pasigirdo Maironio daina "Lietuva brangi", sklindanti iš visų dalyvių krūtinių — choristų ir žiūrovų. Tai buvo liudijimas, kad Lietuva visiems vienodai brangi.

Koncerto programą lydėjo Montrealio "Gintaro" liaudies instrumentų orkestras, vad. A. Lapino. Jo muzikantai ilgais trimitais pranešė programos pradžią ir pabaigą.

Programoje dalyvavo aštuoni chorai bei dainos vienetai, trys tautinių šokių grupės su savo muzikantais, liaudies instrumentų orkestras. Iš viso buvo 225 atlikėjai su savo vadovais. Dirigentų eilėje buvo ir prancūzė M. Roch, estė I. Tark, mūsų tautiečiai — L. Marcinkutė, A. Stankevičius, V. Verikaitis. Tautinių šokių bei ansamblių vadovai — G. Breichmanienė, R. ir J. Karasiejai, K. Gustainienė, S. Staškevičienė.

Didžiojo koncerto programos komisiją sudarė: pirm. J. Piečaitis, režisorė B. Nagienė, muzikinės dalies koordinatorė sol. G. Čapkauskienė, sekr. S. Staškevičienė. Idėja montažo "Mano tauta" bei tekstai buvo J. Piečaičio, režisūra — B. Nagienės. Visų pastangomis buvo sudarytas prasmingas montažas iš Kanadoje turimų pajėgų. Kai kurie epizodai stokojo istorinio pavaizdavimo, bet esamomis sąlygomis pasiekta labai daug. Už tai rengėjai verti nuoširdaus visuomenės įvertinimo.

Dėkingumo žodžiai

Baigus koncertą scenoje pasirodė PLB pirmininkui V. Kamantui atstovaujantis Pasaulio lietuvių jaunimo valdybos pirm. G. Grušas iš Los Angeles. Jis tarė sveikinimo žodį ir pranešė, kad 1988 m. Kanada taps lietuvių išeivinės veiklos centru — joje įvyks tautinių šokių šventė, PLB seimas, kultūros kongresas. Linkėjo ryžto dvasios kovoti drauge su tėvyne ir sėkmės, kvietė jaunimą dalyvauti pasaulio lietuvių jaunimo kongrese 1987 m. Australijoje.

VLIKo vardu sveikinimo žodį tarė jo vicepirm. V. Jokūbaitis iš Klevelando, pareikšdamas, kad Kanados lietuviai yra mūsų išeivijos pažiba.

KLB krašto valdybos vardu Rasa Kurienė rengėjams išreiškė labai nuoširdžią padėką, išvardindama visus vadovus bei pakviesdama juos į sceną. Publika savo dėkingumą jiems išreiškė ilgu plojimu.

Atsisveikinant

Kai kurie programos dalyviai po didžiojo koncerto, kaip pvz. Toronto "Aras", susėdo į autobusą ir tuoj pat išvyko namolei. Kiti pasiliko ir sekmadienio vakarui. Jaunimas susirinko į Šv. Kazimiero par. salę, kur linksminosi šokdami bei vaišindamiesi, grojant orkestrui. Vyresnio amžiaus KLD rengėjai, pareigūnai, ansamblių vadovai, rėmėjai ir svečiai kanadiečiai susirinko į AV par. salę, kur buvo suruoštos vyno ir sūrio vaišės. Rengėjų vardu A. Staškevičius išreiškė padėką kredito unijai "Litas", kuri finansavo šias vaišes.

Susirinkusieji dalinosi įspūdžiais, džiaugėsi KLD sėkme, jos turiniu, guodėsi dėl kai kurių mažų nesėkmių. Kilo klausimas, ar nebus nuostolių. Atrodė, kad ne, juoba, kad apsukrūs rengėjai sugebėjo gauti ir valdžios paramą.

Po šio didžiojo renginio montrealiečiai galės ilsėtis iki sekančių KLD Montrealyje — turbūt už ketverių ar penkerių metų.

Metraštis

KLD proga buvo išleisdintas ir specialus leidinys "XXXI-jų Kanados lietuvių dienų Montrealyje metraštis". Jame išspausdinti sveikinimai, sąrašas rengėjų komiteto, komisijų nuotraukos, informacijos apie programos atlikėjus ir vietines lietuvių institucijas bei organizacijas. Ypač gausūs skelbimai, kurie finansiškai padeda ne tik leidiniui, bet ir kitiem renginiam.

Vertinga medžiaga apie vietines organizacijas bei institucijas, tačiau jos rodo labai jau pabrėžiamą vietinį metraščio pobūdį. Kanados lietuvių dienos yra visų šio krašto lietuvių renginys, tad ir metraštyje turėtų atsispindėti pastarųjų kelerių metų bendrinė jų veikla įvairiose srityse Kanados mastu. Informacinei medžiagai apie lietuvių veiklą tos vietovės, kur rengiamos KLD, turėtų tekti antraeilė vieta.

Metraštis rūpestingai suredaguotas Juozo Šiaučiulio, gausiai iliustruotas, švariai atspausdintas (400 egz.). Viršelis — Romo Staškevičiaus. **Dl.**

Stelmužės ąžuolas Lietuvoje, Zarasų rajone, Imbrado apylinkėje, 2000 metų senumo, 20 metrų aukščio, 8,6 m storio

Muzikas ARVYDAS PALTINAS, solistė NELĖ PALTINIENĖ ir VLB Kiolno-Bonnos apylinkės pirm. J. IVANAUSKAS po koncerto Annabergo pilies patalpose V. Vokietijoje — Nuotr. V. Čiplio

Kaliniai, akademija ir "Žalgiris"

Rusų, lenkų ir argentiniečių spaudos balsai

Paryžiaus rusų savaitraštis "Ruskaja Mysl" 1986 m. rugsėjo 26 d. laidoje išspausdino pasikalbėjimą su Anatoliumi Ščaranskiu. Jis tarp kitko pasakė: "Kai mane pirmą kartą atvežė į Čistopolsko kalėjimą, atsidūriau toje pačioje vienutėje su Viktoru Petkumi. Tai buvo keista ir ne pagal įstatymus — jis buvo "dryžuotas" (specialaus režimo kalinys), o aš "juodas" (griežto režimo kalinys). Kodėl jie (KGB, J.B.) mus pasodino kartu?

Visų pirma, jų manymu, aš dariau blogą įtaką kitiems kaliniams, o Petkui aš jokios įtakos turėti negalėjau; mudu buvome pažįstami dar būdami laisvėje, ir jis jau buvo pakankamai "pagadintas". Antroji priežastis — greičiausiai jie manė, kad mudu vėliau ar anksčiau susipešime. Apgailestautina, bet tai dažnai kalėjime pasitaiko. Tai turėtų blogų pasekmių demokratinių lietuvių ir maskviečių grupių santykiams. Mudu skyrėmės savo ūgiais, būdais, išsilavinimu, pažiūromis, patyrimu. Juo labiau su malonumu galiu konstatuoti, kad jie apsiriko. Mudu praleidome 16 mėnesių kartu. Kalėjime tai yra rekordas. Aišku, vienutėje visko pasitaiko, bet aplamai mudu tapome "draugais".

Krokuvos savaitraštis "Tygodnik Powszechny" rugsėjo 21 d. laidoje praneša, kad Romoje kun. prof. Liudivkas Piechnik, SJ, išleido dvi knygas: "Vilniaus akademijos pradžia 1570-1599" ir "Vilniaus akademijos žydėjimo metai 1600-1655". Autorius naudojosi vertingais jėzuitų archyvais Romoje ir Krokuvoje, taip pat — šių laikų lietuvių istorikų darbais. Alma Mater Vilnensis tęsiniu buvo lenkiškas ir vėliau lietuviškas Vilniaus universitetas. Autorius pabrėžė Vilniaus akademijos svarbą Katalikų Bendrijai ir Vakarų Europos kultūros plitimui Lietuvoje.

Š. m. rugsėjo mėn. Argentinoje įvyko vyrų komandų krepšinio turnyras tarpkontinentinei taurei laimėti, kurios savininkas yra laikomas pasaulio meisteriu. Šį turnyrą laimėjo Kauno "Žalgiris", įveikęs pusbaigmyje Jugoslavijos "Cibona" 104:77 ir baigmėje — Argentinos "Ferro Carril Oeste" 84:78. Maskvos "Izvestia" rugsėjo 22 d. laidoje įdėjo "Žalgirio" komandos nuotrauką bei pasikalbėjimą su jos kapitonu Valdemaru Chomičiumi ir vyriausiu treneriu Vladu Garastu. Pastarasis pareiškė, kad "Žalgiris" dabar ruošis Sov. Sąjungos primenybėms ir čempionų taurės turnyrui.

Maskvos "Sovetskij Sport" rugsėjo 16 d. laidoje apie baigmės rungtynes rašė: "Rungtynės mūsų sportininkams nebuvo lengvos. Jie atsiliko pirmame puslaikyje, tačiau antrame dviejų geriausių žaidėjų — Chomičiaus ir Sabonio dėka lietuviai krepšininkai perėmė iniciatyvą ir laimėjo".

Argentinos dienraštis "La Nacion", kaip paprastai pralaimėtojai daro, savo komandos pralaimėjimą rugsėjo 15 d. laidoje tik trumpai paminėjo, bet ir pabrėžė, kad po dešimties metų dalyvavimo šiame turnyre Sov. Sąjungos krepšininkams pirmą kartą pavyko laimėti.

Rugsėjo 18 d. naktį didžiulis kauniečių krepšinio mėgėjų būrys sutiko žalgiriečius Kauno orauostyje. **J.B.**

"Gaila, kad ne Stalino laikai..."

Sovietinės religijų reikalų tarybos įgaliotinio Juozėno pamokslas kunigui Rokui Puzonui. Apie jį rašo "LKB kronika" 68 numeryje

Kiaukliai (Širvintų raj.), 1985 m. birželio 5 d. Kiauklių parapijos klebonas kun. Rokas PUZONAS buvo iškviestas į Širvintų raj. vykd. k-tą. Čia jo laukė vykd. k-to pirm. pav. D. TVIRBUTAS ir RRT įgaliotinio pav. JUOZĖNAS. Pavaduotojas priekaištavo kunigui, kodėl savo pamoksluose liečia šiandienos aktualijas; dažnai mini įkalintus kunigus, kelia viešumon Bažnyčios persekiojimo faktus. Pavaduotojui JUOZĖNUI ypatingai nepatiko kun. PUZONO pasakyti pamokslai palaimintojo Mykolo Giedraičio 500 metų mirties minėjime Giedraičiuose ir sunaikintose Verpių Kalvarijose. JUOZĖNAS barė kleboną, kam supažindino žmones su savo užverbavimo istorija. Įgaliotinio pav. žodžiais, žmonės susirinko pasimelsti, pagarbinti Dievą, o ne pasiklausyti kun. R. PUZONO biografijos. Šmeižtas esąs ir tai, kad kun. Leono ŠAPOKOS mirtis — Saugumo susidorojimas. Juozėnas tvirtino, kad Bažnyčios Lietuvoje niekas nepersekioja.

Kai kun. R. PUZONAS suminėjo Kiauklių aštuonmetėje mokykloje mokytojų vykdomą nuolatinį mokinių persekiojimą už tikėjimą, jų gąsdinimą ir bauginimą, JUOZĖNAS atkirto, kad tokia padėtis yra visiškai normali, nes Bažnyčia atskirta nuo valstybės. Su jaunimu bendrauti kunigui draudžiama, nes čia jau ne religinė sfera. Jei kunigas ir toliau nepakeis savo laikysenos, jis bus nedelsiant areštuotas, o Kiauklių bažnyčia uždaryta. Visi tikintieji laikys jį, kunigą, kaltu dėl bažnyčios uždarymo, jį pasmerks ir nuo jo nusigręš. "Gal būt keletą kartų čia atvažiuos kun. Juozas ZDEBSKIS ar kun. Leonas KALINAUSKAS jo paminėti, o paskui visi užmirš, kaip ir kun. A. SVARINSKĄ, kurį vis rečiau mini užsienio radijas" — kalbėjo JUOZĖNAS.

Pavaduotojas tvirtino, kad visos žinios apie Kiauklius į Vatikaną perduodamos per kun. R. PUZONĄ, kad jis priklausąs, JUOZĖNO žodžiais, "ekstremistų generaliniam štabui, kuris kiša į ugnį jaunus kunigus, pats išlikdamas nepaliestu". JUOZĖNAS teigė, kad dešimtys kunigų pasirašinėja protesto dokumentus, bijodami, kad užsienio radijas nepaskelbtų jų "raudonais", o po to jį, JUOZĖNĄ, atsiprašinėja dėl savo parašų. Už kunigo A. SVARSINSKO suėmimą "daug kunigų netgi dėkojo ir sakė, kad jau seniai reikėję taip padaryti".

RRT įgaliotinio pavaduotojas sakėsi neabejojąs, kad šio pokalbio medžiaga pasieks Vatikaną, bet ateistai nebijo toliau daryt tai, ką iki šiol darė. "Gaila, kad dabar ne Stalino laikai, seniai 25 metus būtum užsidirbęs. Jeigu toliau taip elgsiesi, reikalas peršoks P. ANILIONIO įstaigos kompetenciją ir bus perduotas prokuratūros žinion. Suimsime be įspėjimo ir nieko gero iš to Bažnyčiai nebus. Ką davė tikintiesiems kun. A. SVARINSKO, kun. S. TAMKEVIČIAUS veikla? Ar nuo to tikinčiųjų padaugėjo?" — įrodinėjo prisitaikymo bedieviškai valdžiai naudą JUOZĖNAS.

Pabaigoje pavaduotojas JUOZĖNAS žadėjo apie įvykusį pokalbį referuoti Kaišiadorių vysk. J.E. Vincentui SLADKEVIČIUI.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

DREBĖJO VILNIUS?

Rugpjūčio 31 d., 1 val. 30 min. ryto Maskvos laiku, Moldaviją ir Rumuniją ištiko žemės drebėjimas, kurį pajuto ir kai kurie vėlyvą televizijos laidą žiūrėję vilniečiai. Apie tai rugsėjo 7 d. "Tiesoje" rašo Rimvydas Valatka, pagalbon pasikvietęs geologijos-minerologijos dr. Povilą Suveizdį. Viršutiniuose Vilniaus namų aukštuose siūbavo lempos, indaujose virpėjo indai, judėjo kėdės ir stalai. Ne visi miegojusieji patikėjo tokiais televizijos žiūrovų pasakojimais. Juos betgi patvirtina ir dr. P. Suveizdis: "Taip. Šiuos virpesius geriausiai juto Vilniaus mikrorajonų gyventojai, ypač tie, kurie gyvena virš septintojo aukšto. Turiu duomenų, kad Karoliniškių, Naujininkų ir Šeškinės mikrorajonuose vilniečiai matė, kaip dreba sekcijose indai, svyruoja sietynai, o po sėdinčiais — kėdės. Tokie virpesiai truko keturias minutes..." Lietuvos teritorija yra laikoma seismiškai neaktyvia zona, kurią kartais pasiekia tik silpnos seisminės bangos, susietos su kažkur įvykusiu stipriu žemės drebėjimu. Jos dažniausiai Lietuvon atkeliauja iš pietų srities ir iš Norvegijos jūros. Taip įvyko ir šį kartą, kai Moldavija ir Rumunija susilaukė žemės drebėjimo, kurio stiprumas dvylikos laipsnių skalėje buvo įvertintas 7-8 laipsniais. Dr. P. Suveizdis, remdamasis vilniečių įspūdžiais, daro išvadą, kad Vilnių pasiekę virpesiai tebuvo 2-3 laipsnių stiprumo, nesukeliantys nelaimių. Tad nenuostabu, kad daugelis Vilniaus ir Lietuvos gyventojų šį žemės drebėjimą pramiegojo. Silpnos žemės drebėjimų bangos Lietuvą pasiekia kas penkeri metai. 1977 m. kovo 4 d. Lietuvon buvo atsiritusios 3-4 laipsnių seisminės bangos, kai žemė drebėjo tose pačiose platumose, kurios minimos š. m. rugpjūčio 31 d. drebėjime.

SVEČIAI IŠ LENKIJOS

"Tėviškės" draugijos pirm. P. Petronis į svečius buvo pasikvietęs grupę aukštųjų Varšuvos, Lodzės, Poznanės, Krokuvos ir Baltstogės mokyklų studentų. Jie yra mokęsi Punsko lietuvių gimnazijoje, šiemet minėjo veiklos trisdešimtmetį. Visi viešnagės dalyviai priklauso Lietuvių visuomeninei kultūros draugijai. Grupei vadovavo draugijos centro komiteto pirm. Juozas Bliūdžius, kuris taipgi yra ir lenkų kompartijos Punsko valsčiaus komiteto I sekretorius. LVKD Varšuvos skyriaus pirm. Antanas Venslauskas pokalbiuose džiaugėsi ten įsteigtu lietuvių studentų klubu, jame įrengta nemaža biblioteka. Varšuvos skyrius, turintis 60 narių, yra išleidęs du žurnalo "Susitikimai" numerius. Studentų grupė lankėsi Anykščiuose, vaikščiojo vysk. A. Baranausko, A. Vienuolio, J. Biliūno takais, buvo užsukusi Arklio muziejun, Kauno medicinos instituto studentų stovyklon Lateženyje.

MAŽAŠEIMIŲ MOKESTIS

"Tiesa", rugpjūčio 7 d. atsiliepdama į jurbarkietės V. Petrauskienės laišką, pateikia žinių apie mažašeimių mokestį: "Finansų ministerijos vyriausybės pajamų valdybos skyriaus viršininkas F. Mikšys paaiškino, kad viengungių, vienišų ir mažašeimių mokestį moka neturintys vaikų 20-50 metų vyrai ir 20-45 metų susituokusios neturinčios vaikų moterys. Mokestis nebeimamas gimus pirmam vaikui. Viengungių, vienišų ir mažašeimių mokestis neimamas iš darbininkų ir tarnautojų, kurių uždarbis pagrindinėje darbavietėje neviršija minimumo — 70 rb per mėnesį. Jeigu viengungis ar mažašeimis pagrindinėje darbavietėje uždirba 71-90 rb per mėnesį, šis mokestis imamas sumažintas, o nuo didesnio uždarbio jis sudaro 6%..." Iš šio pranešimo išryškėja nelygybė tarp nevedusių vyrų ir neištekėjusių moterų. Net ir nevedę vyrai, neturintys vaikų, mokestį moka nuo 20 metų amžiaus, bet jis neatskaitomas vaikų neturinčioms neištekėjusioms merginoms. Jos apmokestinamos tik tada, kai sukuria šeimą, kol nėra sulaukusios pirmo vaiko.

KARO DIENŲ AIDAS

Vytautas Baltakis rugsėjo 10 d. "Tiesoje" skaitytojus supažindina su rugsėjo 1 d. laukuose prie senojo kelio Zarasai—Imbradas sugriaudėjusiu sprogimu. Stelmužės sovchoze prie Imbrado buvo sausinamos žemės. Ties senuoju keliu Zarasai—Imbradas daugiakaušės žemkasės mašinisto A. Kiburio grandis klojo požeminio drenažo vamzdžius. Žemkasė pamažu artėjo prie kelio, kai staiga įvyko sprogimas, į viršų pakilo juodų dūmų stulpas, nulūžo plieninė žemkasės strėlė, nes kaušas užkabino žemėje gulėjusią miną. Senesnieji imbradiškiai prisimena, kad kelią buvo užminavę besitraukiantys vokiečiai. Nutiesus naują platų kelią Zarasai—Bradesiai, senuoju mažai kas bevažiuodavo. Taip ta mina nepaliesta išgulėjo daugiau kaip 40 metų ir sprogo be gyvybės aukos.

BEBRŲ UŽTVANKOS

Zarasų rajono Laužadžių gyventojai apie bebrus buvo girdėję tik iš pasakojimų, kol pirmieji pasirodė rugsėjo 14-15 d.d. ties Stelmuže, prie Laužadžių. Atvykėliai iškart kibo į darbą. Nukirtę medžius ir krūmus, bebrai užtvenkė griovį ir užkimšo pralaidą kelyje Zarasai—Stelmužė. Iškilęs vanduo apsėmė keletą hektarų krūmų ir miško. Darbštieji bebrai įrengė dvi užtvankas, kurių vandens lygis skirtingas visu metru. Stelmužės, Laužadžių bei kitų kaimų gyventojai laukia išradingų bebrų naujų išdaigų.

VIENUOLIKA RAUDONVIRŠIŲ

Vilnietis žurnalistas G. Demenokas, išsiruošęs grybauti rugpjūčio 31 d., išlipo iš traukinio už Jašiūnų, netoli Stasylų stotelės. Čia jis surado netikėtą grybų šeimynėlę — vienuolika raudonviršių, suaugusių į vieną kupetą. Viršūnėje stovi didžiausias raudonviršis, o mažesnieji prisiglaudę jo papėdėje.

V. Kst.

"AUDRA" TRAVEL CORPORATION

NAUJI METAI LIETUVOJE

Išvyksta gruodžio 26 d., grįžta sausio 9 d.

* * *

EGZOTIŠKA KELIONĖ Į AUSTRALIJĄ!

SAULĖTOS ATOSTOGOS GINTARO KRAŠTE!

Puerto Plata (Dominikos respublikoje)

Kviečiame teirautis smulkesnių informacijų.

Mūsų biuras:

- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas šalis.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Priima užsakymus vertimams į kitas kalbas.
- Tarpininkauja suteikiant gimines Lietuvoje labai naudingą finansinę paramą, nuperkant dovanas, automobilius, tvarkant palikimus.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnes informacijas teikia

AUDRONĖ, JŪRATĖ ir kiti darbuotojai adresu:

1576 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada, M6P 1A4

(Priešais Lietuvių namus)

Tel. (416) 532-8772 arba **(416) 537-3060** Telex 06-986766 TOR

Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872

Hamilton, Ontario

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS CHORAS rengia metinį koncertą, kurio meninę programą atliks choras ir žymioji solistė Gina Čapkauskienė iš Montrealio, š.m. lapkričio 8, šeštadienį, 6 v.v., Jaunimo centro salėje. Akompanuos muz. J. Govėdas. Koncerto pradžia — 7 v.v. Po meninės programos — šokiai, grojant J. Vaičiaus orkestrui. Bus loterija, staliukai, šiltas maistas. Įėjimas – $6. Visi maloniai kviečiami dalyvauti. **Kor.**

ATEITININKAI pradėjo savo darbo metus vakarone rugsėjo 20 d. parapijos salėje. Programą pradėjo moksleivių ateitininkų pirm. Onutė Žukauskaitė, pakviesdama kleboną kun. J. Liauba sukalbėti invokaciją. Pirmininkė supažindino vakaronės dalyvius su ateinančių metų veiklos globėjais: su jaunučiais dirbs Žibutė Vaičiūnienė, moksleivius globos Dana Lukavičiūtė, sendraugių pirmininkė — Teresė Apanavičienė, o visos veiklos koordinatorė — Elena Gundiskienė. Pirmininkaujanti supažindino dalyvius su pagrindiniu kalbėtoju Juozu Polikaičiu, kaip pirmu ateitininkų federacijos vadu, aplankiusiu Hamiltoną. Kalbėtojas pasveikino hamiltoniečius ir išsamiai gvildeno savo temą: "Vertybių išlaikymas mūsų jaunime". Jis skatino klausytojus siekti įgyvendinti ateitininkų visus penkis principus, nes vertybės yra neatskiriamos viena nuo kitos ir apima visas gyvenimo sritis. Pasak jo, ateitininkai turi būti vadai — vesti kitus į religines ir tautines vertybes.

Meninę dalį atliko muzikinė grupė "Serenada" — Ramūnas Underys, Vaidotas Vaičiūnas ir Edis Norkus. Jie pradžiugino dalyvius vaikiškom, romantiškom ir tautiškom dainom įjungdami net ir publiką į dainą "Du gaideliai". Vakaronė baigta ateitininkų himnu. Svečiai pasivaišino skanumynais, paruoštais ateitininkų mamyčių.

Sekančią dieną, sekmadienį, ateitininkai dalyvavo Mišiose su savo vėliavomis. Po Mišių moksleiviai turėjo progos pasikalbėti dar su J. Polikaičiu apie veiklą ir pasivaišinti.

VYSK. M. VALANČIAUS LITUANISTINĖ MOKYKLA pradėjo naujus mokslo metus rugsėjo 13 d. tose pačiose Šv. Juozapo mokyklos patalpose. Moko šie mokytojai: priemokyklinį skyrių ir darželį — Sandra Raudienė, talkinama Loretos Mačytės, I-II sk. — Dana Kekienė, talkinama Danos Grajauskaitės, III-IV sk. — Dana Lukavičiūtė, talkinama Rūtos Kamaitytės, V-VI sk. Aldona Baltakienė, talkinama Onutės Stanevičiūtės, VII sk. — Marijus Gudinskas, VIII sk. Vida Stanevičienė (vedėja), talkinama Rasos Bakšytės. Užsiregistravo į darželį 11 mokinių. IX-XI sk. lituanistiniai skyriai mokomi antradieniais Šv. Marijos gimnazijos patalpose. Šiais metais negrįžo dvi studentės, ir dėl permažo mokinių skaičiaus kursai negali veikti.

METINIS MOKINIŲ TĖVŲ SUSIRINKIMAS įvyko rugsėjo 27 d. Perrinktas tas pats pirmininkas — Juozas Gedris, ižd. Onutė Gedrimienė, sekr. Rimantas Repšys, socialinių reikalų vadovė Elena Gedminaitė-Catford, Elena Gužaitė-James ir nauji nariai — Irena Čerškienė, Debbie ir Edvardas Krištolaičiai, Felicija Švedienė. Dainavimo pamokas šeštadieniais pravesti sutiko Irena Čerškienė. Vedėja pranešė, kad Laima Pohl rūpinasi lietuvių kalbos mokymo priemonėmis. Mokykla laukia lietuvių kalbon išverstų vaikams knygelių, kurias tikisi padauginti ir vartoti mokykloje.

Mokytojai lankė svetimos kalbos mokymo kursus du vakarus. Vadovavo Laima Beržinytė. Tokie kursai bus ir spalio 25 d. Tą dieną pamokų nebus. Kalėdų Eglutė bus gruodžio 23 d. **A. M.**

A. a. JONO SADAUSKO atminimui $30 paaukojo Kanados lietuvių fondui S. S. Rakščiai. **KLF**

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS kovų dalyviui, Vyčio kryžiaus kavalieriui savanoriui JONUI MAČIUI mirus, jį pagerbdami paaukojo Kanados lietuvių fondui: $25 — J. Bajoraitis; $20 — A. Mingėla, A. Grigaitis, J. Romikat, J. Butkevičius, P. Bosas, V. Grikietis, E. Jasevičienė; $10 — P. Žulys, S. Dalius, J. Mažulaitis, I. Vasiliauskienė, R. Rožanskas, P. Girnius, G. Melnykas, H. Rimkevičius, J. Klypas, J. Andriukaitis, M. Renkienė, J. Krištolaitis, A. Liaukus, V. Gelžinis, I. V. Kiškauskas; $5 — V. Stabinskas, M. Borusienė. **KLF**

PADĖKA

Nuoširdžiausiai dėkojame visiems, mums surengusiems dvidešimties metų vedybinės sukakties pobūvį — staigmeną bei įteikusiems dovanas. Ypatinga padėka pobūvyje dalyvavusiam bei mus pasveikinusiam klebonui kun. Juvenaliui Liaubai, OFM, taip pat pobūvio rengėjoms — J. Kamaitienei ir B. Prakapienei. Jūsų parodyto nuoširdumo bei dėmesio niekad neužmiršime.

Visiems dėkingi –

Onutė ir Algis Dziemionai

Vyskupo Valančiaus mokykla Hamiltone pagerbė senelius, mokiusius lietuvių kalbos savo vaikaičius. Iš kairės: senelė LIUCIJA MEŠKAUSKIENĖ, vaikaitės ANDRIJA ir DIANA, senelis KOSTAS MEŠKAUSKAS; stovi tėvai ADELĖ ir ALGIS MEŠKAUSKAI Nuotr. J. Miltenio

Vancouver, B. C.

TORONTO "GINTARO" koncertas lietuviams Vankuveryje įvyko rugpjūčio 30 d. Žiūrovus ir gintariečius apylinkės valdybos vardu pasveikino sekr. L. Macijauskienė. Programą pranešinėjo gintarietė G. Paulionienė.

"Gintaras" atvyko į Vankuverį po sėkmingų koncertų Winnipege, Edmontone ir Kalgaryje, daug kartų pasirodęs pasaulinėje parodoje. Nesimatė jokio šokėjų nuovargio. Su didžiausiu malonumu sekėme, grakščiai ir su linksma šypsena, besisukančias poras: rodos, jie šoko ne tik mūsų, bet ir savo malonumui. Jie atliko net 17 šokių. Tautinių drabužių margumas ir grožis, šokių įvairumas, jų grakštus atlikimas, skoningai papuošta scena sudarė labai gražų vaizdą.

Šį koncertą papildė sol. Rimas Paulionis, kuris savo stipriu, giliu balsu padainavo šešias dainas, nukeldamas mus prie Baltijos krantų ir ne vienam atgaivindamas jaunystės prisiminimus. Žiūrovai tiek šokėjams, tiek solistui nepagailėjo plojimų.

"Gintaras" džiugino čia ne tik lietuvius, bet ir gražiai atstovavo mums pasaulinėje parodoje, kur jie šoko daug kartų Ontario paviljone ir Tautų aikštėje. Juos stebėjo tūkstančiai žmonių.

Koncerto pabaigoje buvo įteiktos gėlės "Gintaro" vadovams R. ir J. Karasiejams, kurie iš savo pusės apdovanojo mūsų darbščius apylinkės valdybos narius — L. Macijauskienę, B. Vileitą, A. Smilgį ir dar keletą vyresnių ponių.

Po koncerto buvo vakarienė ir šokiai. Energingi "Gintaro" muzikantai, vadovaujami J. Govėdo, vėl griebėsi už muzikos instrumentų ir, pasigirdus tango garsams, salėje pasipylė šokėjų poros. Šis smagus vakaras buvo baigtas, visiems sustojus ratu ir sudainavus "Lietuva brangi". Daina su nepaprastu jausmu veržėsi iš krūtinių. Išsiskirstėm jausdamiesi dvasioje daug turtingesni ir sustiprėję solidarume.

Sekančią dieną, gintariečiai buvo pakviesti į gražius A. ir B. Vileitų namus Deltoje vaišėm. Diena buvo nepaprastai graži. Kadangi gintariečiai atvyko tiesiai iš paskutinio savo pasirodymo pasaulinėje parodoje, tai reikėjo visiems užkąsti ir atsigaivinti. Pasidalinę įspūdžiais, bendrai padainavę, padėkoję ir apdovanoję namų šeimininkus bei visas mūsų darbščias šeimininkes — E. Hermanienę, O. Macijauskienę, L. Macijauskienę, K. Smilgienę ir A. Šmitienę, gintariečiai skubėjo atgal į Vankuverį, nes sekančią dieną laukė kelionė atgal į Torontą.

Sunku buvo skirtis ir ne vieno, ypatingai vankuveriečių, akyse matėsi ašaros, nes širdyje jautėme, kad gal vėl ilgą laiką nematysime didesnės lankytojų grupės.

Šie metai mūsų mažai lietuvių kolonijai labai reikšmingi ir malonūs. Daugumas susilaukėm svečių iš kitų Kanados ir Amerikos apylinkių. Atnaujintos senos pažintys, užmegztos naujos, bet svarbiausia — tai meninių vienetų aplankymas. Tokie aplankymai teikia naujų jėgų tolimesnei veiklai.

Vankuverio lietuviai giliai įvertina jaunimo ir vadovų pasiaukojimą bei energiją, skleidžiant mūsų tautos meną, ir rengėjų pastangas. Tai rodo dosnios aukos koncertų išlaidoms padengti. Papildomai aukojo po $50 — J. T. Andersonai, po $100 — I. A. Andersonai, A. E. Goransonai ir E. Gumbelis; $500 — J. Raudonis.

Dėkojame "Gintarui" ir rengėjams — KLB Vankuverio apylinkės valdybai už tas malonias valandas, kurias ilgai jausime savo širdyse.

A. Šmitienė

Aukojo Tautos fondui

A. a. Jonui Sadauskui iškeliavus į amžinybę, reikšdami užuojautą liūdesio valandoje žmonai Birutei, sūnums — Juozui, Viktorui, dukrai Rūtai ir visiems giminėms bei bičiuliams, jo įamžinimui Tautos fondo laisvės iždе paaukojo šie asmenys: **$50:** žmona Birutė ir šeima, Marija Kvedarienė; **$28:** Sofija Tekorius; **$25:** Juozas Asmenavičius, Alfonsas ir Augustė Patamsis; **$20:** Kazė ir Jonas Januškevičiai, Jonas Lekutis, Povilas Kanopa, Anicetas Povilauskas, Stasys Senkus, Stasė Šukaitienė, J. G. Skaisčiai; **$10:** Irena Vasiliauskienė, Petras Zubas, Motiejus Jonikas, Zigmas Didžbalis, V. Gelžinis; **$5:** Domas ir Rita Slavinskai.

A. a. Jonui Mačiui — kūrėjui-savanoriui ir šauliui iškeliavus į amžinybę, reikšdamas užuojautą liūdesio valandoje sūnui Bernardui, dukrai Onutei, jų šeimoms, visiems giminėms ir bičiuliams jo atminimui įamžinti Tautos fondo laisvės iždе paaukojo **$20:** Zigmas Pulianauskas.

Nuoširdus ačiū visiems aukotojams Tėvynės Lietuvos laisvės reikalams.

Pirmininkas A. Patamsis,
Tautos fondo ats. Hamilone

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 24 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
indėlius (P.C.A.)	5%	nekiln. turto pask.	9.75%
santaupas	5.75%	asmenines paskolas	12%
kasdienines palūkanas už santaupas	5.25%	*Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.*	
term. indėlius 1 m.	8.50%		
term. indėlius 3 m.	8.50%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000.*	
reg. pensijų fondo	7.25%		
90 dienų indėlius (minimum $5.000)	7.50%	*Nemokama asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
Reg. pensijų 1 m.	8.25%		

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A. a. Elena Juciūtė, mokytoja ir buvusi Sibiro kalinė bei tremtinė, po sunkios ligos mirė Bostono ligoninėje rugsėjo 18 d. Velionė gimė 1911 m. rugpjūčio 7 d. Švėkšnoje. Mokytoja dirbo Panemunėlyje, vidurinėse Papilės ir Pilviškių mokyklose. Su kitais keturiais mokytojais 1949 m. sausio 13 d. buvo suimta okupacinio sovietų režimo, nuteista ir išsiųsta dešimčiai metų į Sibirą. Irkutsko srityje jai teko kirsti mišką, tiesti geležinkelį, dirbti žėručio įmonėje. Po Stalino mirties buvo grąžinta Lietuvon, vėl tardyta ir antrą kartą ištremta į Taišento sritį darbams žemės ūkyje. Velionė likusios bausmės dovanojimo susilaukė tik 1956 m. pavasarį. Grįžusi Lietuvon, dirbo Kauno XIV vidurinės mokyklos fizikos kabineto laborantės pagalbininke. Bostonan atvyko 1966 m. pas savo seserį. Su atsiminimų paskaitomis lankėsi daugelyje lietuvių kolonijų. Išleido dvi atsiminimų knygas — "Pėdos mirties zonoje" ir romano forma parašytą "Ąžuolynėlį". Trečiojon knygon "Igorkos naujamiestis" velionė sutvarkė ir įjungė Sibiro tremtinės Onos Tamošiūnaitės prisiminimus. Dalyvavo šaulių, JAV LB bei kitų organizacijų veikloje. Į Naujosios Kalvarijos kapines rugsėjo 22 d. palydėta po pamaldų Šv. Petro šventovėje. Prie velionės karsto garbės sargyboje budėjo šauliai, atsisveikinime kalbėjo E. Vasyliūnienė bei įvairių organizacijų atstovai. Šia proga prisiminti ir kiti Sibiro tremtiniai. Laikantis velionės pageidavimo, vietoj gėlių buvo aukojama "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos" leidybai anglų kalba.

Amerikos baltiečių laisvės lyga kasmet paskiria savo žymenį kovoje už laisvę labiausiai pasižymėjusiam asmeniui ar institucijai. 1985 m. žymuo buvo paskirtas "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikai", o šiemetinis — sovietinio režimo Žagarėn ištremtam vyskupui Julijonui Steponavičiui, š. m. spalio 18 d. sulauksiančiam deimantinės amžiaus sukakties. Jis šiemet mini ir dar dvi dėmesio vertas sukaktis: prieš 50 metų buvo įšventintas kunigu ir prieš 25 metus ištremtas Žagarėn be teisės vadovauti Vilniaus arkivyskupijai. Žymens įteikimui pasirinkta spalio 18 d. — sukaktuvinė vysk. J. Steponavičiaus amžiaus data. Žymens paskyrimas jam praneštas Žagarėn pasiųsta telegrama. Kadangi sukaktuvininkui kompartija neleis išvykti užsienin, žymenį spalio 18 d. Los Angeles latvių salėje priims vysk. Paulius Baltakis, OFM. Iškilmėn yra pakviesta žymių amerikiečių. Koncertinę programą atliks sol. Birutė Vizgirdienė su latvių ir estų solistais.

Argentina

Buenos Aires lietuviai Aušros Vartų parapijos salėje rugpjūčio 22 d. atsisveikino su trim jaunuoliais — Adrianu Katinu, Anele Gaidimauskaite ir Cecilija Janulionyte, vieneriems metams išvykstančiais į Vasario 16 gimnaziją. Išleistuvėse dalyvavo jaunuolių tėvai, giminės, įvairių draugijų atstovai. Išvykstančius sveikino ir sėkmės moksle linkėjo ALOS Tarybos pirm. Artūras Kaminskas. Jaunuoliai V. Vokietijon išskrido rugpjūčio 26 d. Kelionės išlaidas padengė čikagiškio dr. L. Sidrio šeima, stipendijas studijoms parūpino PLB švietimo tarybos pirm. Birutė Jasaitienė.

Lietuvai skirtą vakaronę rugpjūčio 24 d. savo patalpose Buenos Aires mieste surengė kultūrinė Lietuvių susivienijimo Argentijoje komisija, paskaitininku pakvietusi dr. Alfredą Stanevičių iš Urugvajaus sostinės Montevideo. Svečias vakaronės dalyvius supažindino su Lietuvos istorija, jos gamta, istoriniais paminklais. Paskaitą papildė vakaronės dalyviams rodomi Vilniaus bei kitų istorinių Lietuvos vietovių vaizdai. Kun. A. Steigvilas, MIC, kalbėjo apie arkiv. J. Matulaičio paskelbimo plalaimintuoju bylą. Vakaronės dalyviams bufetas parūpino lietuviškų patiekalų.

Australija

Kanberos lietuvių klube rugsėjo 17 d. posėdžiavo Australijos baltiečių tarybos sukviesti atskirose valstijose veikiančių baltiečių komitetų atstovai bei žymieji baltiečiai. Lietuviams atstovavo: ALB krašto tarybos pirm. dr. A. Kabaila, ALB krašto valdybos pirmininko įgaliotas V. Martišius, ALB Kanberos apylinkės pirm. P. Darius, Lietuvių informacijos biuro atstovas G. Kaminskas, Australijos baltiečių tarybos nariai — Laurie Cox, V. Patašius ir K. Stašionis. Baltiečių delegacijos lankėsi pas valdžios ir opozicijos vadovus, parlamento narius. Parlamento rūmuose surengtoje vakarienėje dalyvavo 22 parlamentarai ir 22 baltiečiai. Pastarųjų vardu kalbėjo estas tarybos pirm. J. Peedo, darbiečių vyriausybės vardu — ministeris etniniams reikalams Chris Hurford, opozicijos atstovas etniniams reikalams Alan Cadman, senatoriai — Graham Richardson, Brian Harradine, Colin Mason ir Peter Baume. Malonia staigmena tapo pavėluotas iš Sydnėjaus grįžusio ministerio pirm. R. Hawke apsilankymas. Pasakęs ilgesnę kalbą, jis pasiliko po vakarienės ir geroką valandą asmeniškai kalbėjosi su baltiečiais.

Britanija

Dabartinė Šv. Kazimiero lietuvių šventovė Londone buvo pastatydinta klebono kun. K. J. Matulaičio 1911 m., pašventinta 1912 m. kovo 19 d. Dabar ten klebonauja kun. dr. J. Sakevičius, MIC. Deimantinė šventovės sukaktis bus paminėta š. m. lapkričio 9 d., kai Londone vyks VLIKo seimas. Iškilmingas Mišias atnašaus vysk. A. Deksnys.

Inž. Jurgis Valaitis, Tautos fondo tarybos pirmininkas, lankėsi Londone. Svečias dalyvavo DBLS centro valdybos posėdyje, supažindino su Tautos fondo veikla, VLIKo pasiruošimu seimui, įvyksiančiam Londone lapkričio pradžioje.

Metinis DBLS Nottinghamo skyriaus narių susirinkimas buvo sušauktas rugpjūčio 30 d. Veiklos pranešimą padarė pirm. K. Bivainis. Jis ypač džiaugėsi anglams skirtu koncertu, kurį surengė iš R. Europos kilusios tautybės. Lietuviams daug darbo teko įdėti į to tautybių koncerto suorganizavimą, pareikalavusį daug kantrybės ir diplomatiškumo. Organizaciniame darbe lietuviams gražiai atstovavo J. Kičas ir P. Anužis. Koncertas tapo gražia bendro darbo pradžia. Ateityje tikimasi platesnio masto bendrų pasirodymų. Savaitinėms lietuvių kalbos pamokoms Nottinghame jau trečius metus vadovauja H. Gasperas. Lietuvių sąskrydyje Derbyje dalyvavo Nottinghamo lietuvių choras su savo vadove V. Gasperiene. DBLS centro valdybos pirm. J. Alkis kalbėjo apie Londone įvyksiantį VLIKo seimą, kurin atvyks apie 100 atstovų iš Š. Amerikos. Jaunimo skyriaus pirm. G. Jakimavčius vylėsi, kad sekančiais metais veiklon įsijungs daugiau talentingo jaunimo. Naujon skyriaus valdybon išrinkti: K. Bivainis, A. Važgauskas. J. Kičas, P. Anužis ir J. Šukaitis; revizijos komisijon — R. Gustainis, P. Grokauskas ir G. Jakimavičius.

Vokietija

Tautos šventė Vasario 16 gimnazijoje atšvęsta rugsėjo 8 d. ekumeninėmis pamaldomis nedidelėje Lampertheimo katalikų šventovėje, papuoštoje Šiluvos Marijos paveikslu, lietuviškais audiniais. Prie altoriaus su trijų mokinių palyda buvo atneštos Lietuvos ir ateitininkų vėliavos. Evangelikų kapelionas kun. Fr. Skėrys savo pamoksle aptarė laisvės idėją. Mišias atnašavęs katalikų kapelionas kun. J. Dėdinas pamoksle priminė, kad ši šventė turi ne tik tautinį, bet ir religinį atspalvį, nes ji taipgi yra ir Dievo Motinos Marijos gimtadienis. Po ekumeninių pamaldų visi grįžo Romuvon, kur buvo iškelta Lietuvos trispalvė, sugiedotas Tautos himnas. Vakare, kai visiškai sutemo, ateitininkai su žvakutėmis rankose surengė keturių stočių procesiją Šiluvon. Buvo nešami Dievo Motinos paveikslai, kryžius, giedamos giesmės.

Lietuvių evangelikų sąskrydį Neustadte rugpjūčio 15-17 d.d suorganizavo ir jam vadovavo jų valdybos pirm. Ričardas Baliulis, atvykęs iš Hamburgo. Dalyvavo apie 40 asmenų. Pagrindinė sąskrydžio tema — "Šventosios Dvasios veikimas". Paskaitas skaitė du evangelikų kunigai: M. Klumbys – apie Šventąją Dvasią, R. Lupp — apie jos įtaką žmogui bei jo panaudojimą tai įtakai skleisti. Giesmėms fortepijonu pritarė muz. V. Banaitis. Antrosios dienos vakaras buvo skirtas dalyvių pobūviui Baltijos pakrantėse. Sąskrydis užbaigtas sekmadienio pamaldomis.

Lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovė" centro valdyba JAV-bių Klivlande. Iš kairės: sekr. Bronius Bernotas, vicepirm. Viktoras Stankus, ižd. Stasys Mačys, pirm. Antanas Jonaitis, kultūriniams reikalams Albinas Karsokas. Trūksta Kosto Juškaičio

Nuotr. J. Velykio

Jisai neveltui gyveno

A. KALNIUS

Išlydėjus amžinybėn a.a. Pranį Alšėną

Netikėta a.a. žurnalisto Pranio Alšėno mirtis supurtė ne vieną torontietį, net ir tą, kuris jo asmeniškai nepažinojo. Nes iš tikrųjų kas paimdavo į rankas bet kokį laikraštį, tai labai dažnai akis užkliūdavo už ne vieno jo straipsnio — įvykio aprašymo, nekrologo, knygos aptarimo, kokios nors problemos iškėlimo, netgi už kokio satyrinio pobūdžio gabaliuko. Ogi tų straipsnių, trumpesnių ir ilgesnių, jis prirašė aibes. Ir nenuostabu, nes bendradarbiavo bene 32-juose laikraščiuose, leidžiamuose Lietuvoje, vėliau Vokietijoje, Kanadoje, JAV-bėse, Australijoje, Anglijoje ir Pietų Amerikoje. Ten, kur buvo leidžiamas religinės ar tautinės minties laikraštis bei žurnalas, ten su savo raštais pritapdavo ir Alšėnas.

Kadangi jis buvo vienas iš "Tėviškės žiburių" savaitraščio sumanytojų ir organizatorių, tai, be abejonės šiam laikraščiui jis yra atidavęs didžiausią savo raštų duoklę. Toliau sekė "Draugas", kurio korespondentu jis išbuvo iki savo mirties.

Dar tenka pasakyti, kad Pranys buvo įsiskverbęs ir į angliškąją spaudą. Apie tai yra rašęs ir prof. A. Ramūnas. Girdi, jis sutikęs vieną gerai žinomą Kanados ir Šiaurės Amerikos žurnalistą R. Keyserlingą, bene gimusį ir kurį laiką gyvenusį Lietuvoje, kuris jam prasitaręs apie žurnalistą P. Alšėną, ginantį lietuvių reikalus Kanados angliškoje spaudoje. Be to, prof. A. Ramūnas, perskaitęs jo knygą "Maži žodžiai", autorių aptarė kaip vieną iš ryškiųjų lietuvių ambasadorių Kanados spaudoje.

Ir iš tikrųjų, kas buvo atsilankęs Alšėno namuose, negalėjo nepastebėti jo kruopščiai surinktų savo straipsnių virtinės, tvarkingai sutelktų 13-koje aplankų. Tai yra didelis turtas mūsų kultūros istorijai, kurį norėtų nutverti ne vienas archyvas. Bet jis turės atitekti tik Kanados lietuvių archyvui, kurį sekantį pavasarį žada pradėti statyti Anapilio sodyba.

Žurnalisto akys visados yra nukreiptos į įvairius gyvenimo reiškinius, kuriuos jis sveria tiesos svarstyklėmis. Betgi dažnai ir jam gali nepasisekti nuspręsti, kiek viename ar kitame reiškinyje ar įvykyje yra tiesos ir kiek netiesos. Kalbant apie žurnalistą P. Alšėną, reikia pasakyti, kad jam atpažinti objektyvią tiesą buvo nesunku, nes jis buvo apsirūpinęs gilaus turinio knygomis, kurias jis atsidėjęs skaitė ir savo patirtį įvairiais klausimais didino. Juk neveltui jis savo knygyne buvo sutelkęs apie 1500-1600 knygų, kurių lapams jis neleido beprasmiškai dūlėti. Tai kultūringo žmogaus bruožas. Štai dėl ko šis torontietis lietuvis žurnalistas, nemindęs universiteto koridorių, nezulinęs auditorijų kėdžių, netapęs daktaru, profesorium ar teologu, žinančiai reiškė savo mintis lietuvių laikraštijoje. Ogi dar svarbu ir tai, kad jis aprašinėdavo paprastučius gyvenimo įvykius, kurių dažnai baidosi paliesti kai kurie iškilieji mūsų rašto didžiūnai. Bent man neteko pastebėti, kad kas nors būtų kabinėjęsis prie Alšėno aprašymų klaidingumo.

Be bendradarbiavimo laikraščiuose Pranys reiškėsi ir aplamai rašytinėje kūryboje. Antai 1946 m. jis išleisdino novelių rinkinį "Talismanas", 1960 m. — savo straipsnių rinkinį "Maži žodžiai", 1962 m. — anekdotų rinkinį "Tūkstantis šypsnių", 1967 m. — Martyno Jankaus monografiją.

Kas bus skaitęs paprastutę knygelę "Maži žodžiai", bus išvydęs jos autoriaus veidą, netelpantį paprastuose rėmuose, jautrios širdies nuskaidrintą, o kartu ir gūdžios nedalios nusiaubtą. Jo "Pašnekesyje su sūneliu" padvelkia tėvynės meilė ir jos grožis. Visa tai jis teikia ir savo anuomet dar jaunam sūnui. O prisimindamas savo motiną, jis jautriai apie ją kalba, linkėdamas jai ramybės, ir žada ją prisiminti savo maldose. Iš viso šioje knygelėje yra

a. a. PRANYS ALŠĖNAS

apie 70 trumpų straipsnelių, liečiančių mūsų buitį, parašytų apskritai ir jautriai.

Novelių rinkinio man neteko skaityti, bet turint galvoje jo kūrybinį veržlumą, žodžių srautą ir stilistinę nuojautą, reikia manyti, kad šis jo darbas yra vertingas.

Pranys Alšėnas įžiūrėjo žmogaus šypsnyje palaiminto gyvenimo valandėlę. Taigi šypsojosi jis ir norėjo, kad ir kiti šypsotųsi. Tad šios palaimintos vienos kitos minutės šypsniui jis paaukojo apie 15 metų, rinkdamas medžiagą. Ir taip gabaliukas po gabaliuko priartėjo net iki tūkstančio. Štai atsirado knyga "Tūkstantis šypsnių". Štai vienas iš tūkstančio:

Mažas berniukas verkia, pasimetęs geležinkelio stotyje:

— Aš pamečiau savo mamą.

— Ar tu negalėjai laikytis už jos sijono — pastebėjo vienas praeivis.

— Kad aš dar nelabai didelis, tai negalėjau jo pasiekti.

Didelį dar Alšėnas atliko darbą, suredaguodamas Martyno Jankaus monografiją. Nors apie šį jo darbą kritika buvo nelabai palanki, betgi jo niekas kitas nesiėmė, nes jis reikalavo daug laiko ir turbūt darbas buvo nepelningas. Tačiau Alšėnas nepagailėjo savo laiko, kurio jis galbūt turėjo mažiau, negu kiti, ir apie šį didį Mažosios Lietuvos patriarchą ir lietuvių tautos kovotoją surinko apsčiai medžiagos bei paskelbė spaudoje minėtoje knygoje.

* * *

Reikia manyti, kad apie šį kruopštų ir energingą spaudos darbuotoją atsilieps ir kiti laikraščiai, ypač kuriuose jis bendradarbiavo. Atsilieps išsamiau ir geriau, negu aš. Man dar belieka tik vieną kitą žodį tarti apie jo asmenį. Man, tiesa, artimiau su juo bendrauti neteko, bet iš vieno kito pokalbio ir ypač iš jo raštų pastebėjau jį esant didžiu patriotu ir gilaus religinio turinio žmogumi. Dievas buvo jo nesugriaunama atrama gyvenime, kurios užuovėjoje jis stiprinosi Jo pagalba, o tėvynė su savo giriomis ir žydinčiais sodais, su blizgančiais ežerais ir vingiuojančiomis upėmis jam buvo tarytum gaivi poezija, teikianti jėgų purenti lietuviškos kultūros dirvonus, džiaugtis jų vaisiais, o atsidūrus tremtyje, sunkiai pergyventi tėvynės nedalią.

Kažkur ir kažkada teko nugirsti esą "neverta gyventi, gėle nežydėjus". Tai gana mįslinga alegorija. Gal tai reiškia, kad gėlės grožis ir didybė slypi tik jos žiede, kuriam sukrauti ji turi surinkti pačias kvapiausias žemės sultis ir tik tada tapti gražuole gėle. Jei taip, tai ir žmogui, norint tapti pilnutiniu žmogum, reikia "sužydėti" savo gyvenimo ir darbų taurumu. Kaip iš šios alegorijos bent šiek tiek galima nujausti, žurnalistas Pranys Alšėnas savo darbų gausa ir jų kilnia mintimi yra pasiekęs ar bent priartėjęs prie žmogiškos pilnatvės turinio.

* * *

Pranys gimė vienas iš keturių vaikų gana vargingų ūkininkų šeimoje 1911 m. rugsėjo 27 d. Vengravos k., Žemaitkiemio vls., Ukmergės aps. Jo gimtasis sodžius buvo prigludęs prie Šventosios upės krantų. Ak, ta Šventoji — jos skaidrus vandenėlis ir krūmais apžėlę krantai, paukščių giesmės ir javų bangavimas, ogi ir motulės švelnios rankos glostė jauno Pranelio širdį. Jis išaugo jautrus ne tik savo mažutei tėviškėlei, bet ir tėvynei, kurią pamilęs, nuoširdžiai tarnavo iki pat savo mirties. (Mirė apytikriai 1986 m. rugsėjo 26 d., palaidotas spalio 1 d. lietuvių Šv. Jono kapinėse Mississaugoje).

Tėvams esant neturtingiems, jis mokslo siekė savo jėgomis. Būdamas jau gerokai ūgtelėjęs, jis išvyko Kaunan. Čia nelengvai pelnėsi sau duoną ir lankė Kauno Aštuntąją gimnaziją. Betgi vidurinį mokslą baigė "Pavasario" suaugusiųjų gimnazijoje, išlaikęs egzaminus eksternu. Kiek vėliau jis dar baigė Aukštesniąją policijos mokyklą. Tarnavo keliose įstaigose, eidamas sekretoriaus ir buhalterio pareigas. Atliekamą laiką skyrė spaudai.

Prieš antrąją rusų okupaciją, jau vedęs žmoną Eleonorą, pasitraukė į Vokietiją, o iš čia po kelerių metų atsidūrė Kanadoje, kur po keliasdešimties metų fizinio darbo ir vaisingo reiškimosi spaudoje atsiskyrė su šiuo pasauliu.

Mielas Prany, gyvenai šioje žemėje neveltui, palikai didelę duoklę savo tremties broliams ir tolimai tėvynei, užsitarnavai Dievo palaimos ir mūsų pagarbos bei dėkingumo. Dabar tegul tavo siela pailsi melsvųjų tolių glūdumose!

Rengiatės į Lietuvą arba Europą?

Reikia jums voltažo keitiklio (convertor) arba pritaikytojo (adaptor) bet kurioje pasaulio vietovėje?

Kreipkitės į ***"House of 220".*** *Jame rasite visokių rūšių keitiklių, transformatorių, pritaikytojų ir 220 voltų prietaisų. Mes taip pat pakeičiame prietaisus iš 220 voltų į 110 voltų ir atvirkščiai.*

Priimame pasiteiravimus ir dėl pardavimo urmo kainomis.

HOUSE OF 220

1444 Gerrard St. E., Toronto

(416)—461-2602

Žydų gelbėjimas ir dėkingumas

Kur jūs dabar, mieli Izraelio vaikai?

EUGENIJA KERESEVIČIENĖ

Negaliu neprisiminti įvykių, kurie taip skaudžiai dilgina širdį.

Kai netekome Klaipėdos krašto, mano brolis su šeima ir gausiu žydų draugų būriu pasitraukė į Kauną. Jų tarpe buvo mūsų šeimos draugai — P. Fridmano šeima ir dr. Portnoi su žmona bei mažu kūdikiu. Dr. Portnoi buvo žydų tautybės, žmona — vokiečių.

Mielas dr. Portnoi, kaip gydytojas ir geras lietuvių kalbos žinovas, talkino mūsų spaudai. Buvo nuoširdus ir paslaugus ligoniams.

Vokiečių antplūdis visus užklupo Kaune. Vokiečių įsakymu, visi žydų tautybės piliečiai buvo suvaryti į getą. Mano brolis dirbo kailių ekspeditorium "Vilko" kailių fabrike Vilijampolėje (dabar Kazio Giedrio kailių apdirbimo fabrikas). Tuo laiku daug geto žydų buvo varomi į šį kailių fabriką darbams. Kartu su kailiais mano broliui pavyko išvežti dr. Portnoi ir Fridmaną su dukrele Brigita, jau baigusia gimnaziją.

Vyrai išbėgo slapstytis į miškus. Brigita Fridmanaitė buvo atvežta į mūsų tėviškę Kalvarijos vls., Marijampolės aps., Dambaukos km.

Po kurio laiko brolis Jonas (mirė Čikagoje 1980 m.) atvežė gal 5 metų Šapirų dukrelę Mariną. Pavadinom ją Maryte. Buvo pasakyta, kad tai mano brolio dukrelė. Praslinkus trim mėnesiam, brolis (tada gyveno Kaune, Laisvės alėjoje) rytą iš kiemo pusės prie durų rado maišę miegančią mergaitę ir prie jos raštelį: "Nužudyti negalėjau". Tai buvo puseserė Šapiraitės. Ją pavadinom Onute ir taip pat atvežėm į tėviškę. Kadangi iš septynių brolių ir trijų seserų penki buvo vedę ir augino vaikus, tai susigaudyti plačioje giminėje nebuvo lengva net ir artimiesiems.

Kartą, brolis buvo iškviestas į vokiečių komisariatą ir perspėtas, kad yra skundas dėl žydų vaikų slėpimo. Gerų draugų patartas jis išvažiavo iš Kauno ilgesniam laikui į Plungę.

Vokiečių siautėjimas kaimuose sumažėjo. Kai retkarčiais užsukę vokiečių pareigūnai paklausdavo, kieno tos mergaitės, mama atsakydavo: "Sūnaus, jis išsiųstas į komandiruotę".

Man mokytojaujant Merkinės gimnazijoje, pavyko gauti mokinės Brigitos Fridmanaitės asmens liudijimą, kuriame ji pavadinta Birute. Pavardės liudijime neprisimenu.

Birutė buvo kaip ir brolio sužadėtinė — graži, aukšta, liekna mergina. Labai miestietiška — neturėjo jokio supratimo apie namų ruošą ar gyvulių priežiūrą. Šeimoje tai sukeldavo nemažai įtarimo.

Visos trys — Brigita Fridmanaitė ir abi Šapiraitės išbuvo mūsų tėviškėje iki antrosios rusų okupacijos. Pačioje fronto eigoje jos dingo — kažkas atvažiavo ir jas išsivežė net sudiev nepasakius.

Brolis Jonas, artėjant Raudonajai armijai, pasitraukė į Vakarus. Vokietijos Miunchene jis sutiko savo išgelbėtą Fridmaną.

Mano brolio ir šeimos padėtis Vokietijoje buvo sunki. Jis ryžosi prašyti Fridmaną pagalbos ar patarimo. Šis išklausė brolį, pažadėjo duoti atsakymą po kelių dienų. Brolis nekantriai laukė pagalbos iš Fridmano. Deja, šis jį sutikęs pasakė: "Mūsų žydų komitetas nutarė lietuviams nepadėti ir nekeršyti". Kuklus mano brolelis padėkojo, atsisveikino ir daugiau nebepasimatė.

Dr. Portnoi pasiliko Lietuvoje. Aš buvau suimta 1944 m. ir kaip "liaudies priešas" nuteista mirties bausme — sušaudyti. Vėliau "tėvo Stalino" dėka bausmė pakeista į 10 metų lagerio ir 5 metų tremties bausmę.

1945 m. Kauno kalėjime laukėm ešalono kelionėn į Sibirą. Kartą kalėjimo viršininko lydimas kameron įėjo sulysęs, išblyškęs žmogelis, lyg kur man matytas. Negalėjau prisiminti.

Iššaukė mus pavardėmis, prašė parodyti rankas ir kažką žymėjosi. Sekančią dieną pažymėtuosius išvežė į Praveniškių konc. stovyklą durpių kasimo darbams žiemos metu. Ir ten prie vartų sutiko mus tas pats mielas žmogelis.

Po kelių dienų lageryje tyrė mūsų sveikatas — darbo pajėgumą. Manę paliko paskutine. Paskaitęs pavardę, minėtasis žmogelis paklausė: "Ar tavo brolis Jonas Jackevičius?" Aš nusigandau. "Nebijok, aš esu dr. Portnoi". Jį sunkiai atpažinau. Atsakiau drebančiu balsu: "Taip". Tada jis pasilenkė, lyg tikrindamas krūtinės lastą ir tyliai paklausė: "O kur Jonas?" Atsakiau: "Nežinau, rodos, pasitraukė". Dr. Portnoi pamaldžiai pakėlė akis aukštyn ir tarė: "Ačiū Dievui. O tau aš padėsiu". Jis mane įrašė į lengviausio darbo kategoriją (gal po tardymo kančių ne daugiau ir buvau verta). Paėmė dirbti į ligoninę, kur jis dirbo gydytoju Praveniškių koncentracijos stovykloje.

Pavojinga buvo pažintis tarnautojų su kaliniais. Dėl to dr. Portnoi nežymiai atnešdavo man duonos, išrašydavo žuvies taukų sustiprint sveikatai. Deja, kalinių mirtingumas buvo didelis, ir dr. Portnoi buvo bejėgis padėti. Per dieną mirdavo po 3-4 kalinius — daugiausia jo pažįstami kauniškiai.

Dr. Portnoi dar labiau sublogo. Kartą jis man pašnabždėjo: "Aš išvažiuoju gydytis, tau padės mano draugai". Savo pažadą išpildė — mane išsaukė stalių skyriaus viršininkas Georgadze ir priėmė dirbti į braižyklą. Deja, greitu laiku visus politinius kalinius išvežė į Sibirą, kur išbuvau ligi 1954 m.

Grįžau po 10 metų. Pirmiausia Kaune susiradau dr. Portnoi. Jis gyveno Aleksote, žmonos ir sūnaus globojamas. Deja, manęs nebepažino — buvo ligų ir sunkių pergyvenimų iškankintas. Sklerozė ir artritis neleido pajudėti iš kėdės.

Esant dar Uchtos konc. stovykloje, pasiekė mane laiškas iš Brigitos Fridmanaitės. Iš daugelio antspaudų and voko aiškėjo, kad ji buvo Prancūzijoje. Tai buvo apie 1946-1950 metus. Laiške parašyta, kad komunistai labai teisingi, negali padaryti klaidos mane nuteisdami mirties bausme . . .

Pačių komunistų buvau reabilituota 1959 m. Chruščiovo viešpatavimo metu. 1973 m. pasiekiau laisvąjį pasaulį.

A.a.JUOZO JANKAIČIO atminimui Tautos fondui aukojo:

$100.00 — G. S. Kuzmas; $50.00 — Toronto Liet. namų moterų būrelis, A. L. A. Šeškai, T. Vl. Bačėnas, B. Jackus, V. Dauginis; $40.00 — sūnaus Giedriaus bendradarbiai iš Bank of Commerce; $30.00 G. R. H. Lapai; $25.00 — Toronto Liet. namų dainos vienetas, R. L. Ciplijauskai, O. Indrelienė, A. Pacevičius, Z. A. Pacevičius, E. Šimonavičienė; $20.00 — J. Jurkus, A. Simonavičius, Norvaiša-Girinis, M. P. Besąspariai, J. Pacevičienė, Č. Senkevičius, M. V. Vaitkus, M. Račys, V. E. Dailydžiai, M. V. Kriščiūnai, M. Povilaitienė, J. Varanavičius, P. O. Dabkai, E. Mardosienė, A. A. Jucys, A. Plioplys, V. G. Butkiai, P. V. Jankaičiai, B. V. Saulėnai, Vl. M. Miceikos, A. V. Kulniai, Delkus, G. Maurušaitis, E. Benočiai; $15.00 — L. M. Ranosz; $10.00 — E. Jaškienė, N. Z. Dabrowski, V. Lapaitienė, A. Aperavičius, B. Sapijonienė, G. Tarvydienė, I. J. Baltakiai, G. Kocienė, A. Borchertas, St. Draugelienė, J. Meiklejohn, A. J. Šimkai, J. Dambaras, B. Romeika, G. Valiūnienė, V. Stulginskas, V. Stukas, A. T. Renkauskas, G. L. Gedvilos, J. Augustinavičienė, M. Meiliūnas, G. Baltaduonis, L. L. Balsys, R. Žiogarys, P. B. Sapliai, S. A. Ciplijauskas, K. Gaputis, A. K. Vaičiūnas; $5.00 — A. Lemežys, A. Stanley, Br. Mackevičius, O. P. Karaliūnas, L. Mačionienė; $3.00 — A. Vingu; $34.00 — A. O. Juodvalkiai iš Čikagos, $33.00 — A. L. Tverai, A. B. Norkus iš Čikagos.

A†A
MARIJAI RADULOVIC-KRONIENEI
mirus,

jos dukrą LIUCINĄ MATULEVIČIENĘ, Anapilio moterų būrelio narę, ir visą šeimą giliai užjaučiame bei kartu liūdime –

Anapilio moterų būrelis

A†A
MARIJAI KRONIENEI-RADULOVIC
mirus,

dukrai LIUCINAI MATULEVIČIENEI, jos vyrui, vaikaičiams – GYČIUI, ALGIUI su šeima ir artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą bei kartu liūdime –

Toronto lietuvių namų moterų būrelis

A†A
JUOZUI BERSĖNUI
iškeliavus amžinybėn,

jo brolį PRANĄ su šeima ir jo paties šeimą nuoširdžiai užjaučiame –

B. K. Žutautai ir sūnūs

A†A
JUOZUI BERSĖNUI
mirus,

jo liūdinčiai žmonai ELIUTEI su šeima bei visiems artimiesiems reiškiame gilią užuojautą –

Marija ir Kostas Ramonai

Mielam bičiuliui
A†A
JUOZUI BERSĖNUI
mirus,

žmonai ELENAI, sūnui EUGENIJUI su šeima, dukroms ZITAI, SIGITAI ir broliui PRANUI su šeima reiškiame gilią užuojautą –

Detroit, Mich. *Alfonsas ir Elena Juškos*

A†A
POVILUI ŠTUOPIUI
iškeliavus amžinybėn,

jo žmoną ALBINĄ ŠTUOPIENĘ ir sūnų ALGĮ su žmona bei visus gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

Lionė, Antanas, Leonardas, Kazimieras Kimsa
Saulė, Don Kimsa-Rowntree

A†A
POVILUI ŠTUOPIUI
mirus,

jo žmoną ALBINĄ, sūnų ALGĮ ir žmoną SIGITĄ nuoširdžiai užjaučiu –

J. Kudaba

Mirus
A†A
POVILUI ŠTUOPIUI,

reiškiame nuoširdžią užuojautą jo žmonai ALBINAI, sūnui ALGIUI ir marčiai SIGITAI –

A. N. Benotai — *N. L. Dyer*
J. R. Novogroskiai — *V. Turčinskas*

A†A
POVILUI ŠTUOPIUI
iškeliavus amžinybėn,

jo žmonai ALBINAI, sūnui ALGIUI, marčiai SIGITAI, giminėms bei artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime –

A. L. Šeškai — *L. A. Strumilai*
Z. J. Didžbaliai — *M. V. Indrišiūnai*
G. S. Krašauskai — *A. Valienė*
S. A. Pundziai — *J. J. Ignatavičiai*

Momentas iš Toronto gintariečių gastrolių Kanados vakaruose ir pasaulinėje parodoje. Nuotraukoje – Jazmina Totoraitytė Nuotr. "R. W."

Sidabrinė žurnalistų sukaktis

Lietuvių žurnalistų sąjungos Detroito skyrius paminėjo 25 metų veiklos sukaktį

BALYS GRAŽULIS

1986 m. rugsėjo 21, sekmadienį, Lietuvių žurnalistų sąjungos Detroito skyrius šventė savo 25 veiklos sukaktį. Šventė prasidėjo pamaldomis Šv. Antano parapijos šventovėje už mirusius skyriaus narius. Pamaldas laikė ir mirusius žurnalistus savo pamoksle paminėjo parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Giedojo muz. Stasio Sližio vadovaujamas parapijos choras lietuviškas giesmes.

Po pamaldų Šv. Antano parapijos salėje įvyko akademinė minėjimo dalis ir vaišės. Susirinko pilna saliukė žmonių — sėdinčių ir stovinčių. Salę puošė virš scenos pakabintas Mykolo Abariaus pieštas spalvingas dvylikos pėdų dydžio užrašas — "Lietuvių žurnalistų sąjunga — 25 — Detroito skyrius". Ant scenos stovėjo taip pat Mykolo Abariaus pagaminta memorialinė lenta su 11 mirusių Detroito žurnalistų pavardėmis. Šalia lentos stovinčią žvakę uždegė mirusio skyriaus įsteigėjo Vlado Mingėlos sūnus Šarūnas.

Invokaciją sukalbėjus kun. Alfonsui Babonui, akademiją pradėjo skyriaus pirm. Vytautas Kutkus kruopščiai paruošta skyriaus 25 metų veiklos apžvalga. Po jos kalbėjo svečias iš Klivlando žurnalistas-poetas Balys Gaidžiūnas tema: "VLIKas, Lietuvių Bendruomenė, ALTa ir kiti Lietuvos nepriklausomybės atstatymui dirbantieji veiksniai". Kalbėjo įdomiai ir objektyviai apie minėtų veiksnių tarpusavio santykius, jų veiklą, tų pačių darbų dvigubinimą ir bereikalingą energijos bei lėšų eikvojimą. Abejojo visų tų veiksnių greita konsolidacija, reiškė viltį, kad ateityje laikas juos suderins ir sujungs. Nors buvo skelbta, jog paskaita diskusinė, bet politinių diskusijų, porai žurnalistų pasiūlius, buvo atsisakyta, kad šventės nuotaika nebūtų sudrumsta.

Po sveikinimų akademiją užbaigė Detroito lietuvių moterų kvartetas (Januškienė, Pliūrienė, Sližienė ir Tamulionienė), vadovaujamas muz. St. Sližio, padainuodamas keletą dainų, kurių tekstus parašė svečias poetas B. Gaidžiūnas, o muziką — pats kvarteto vadovas St. Sližys.

Vaišių metu žurnalistai ir svečiai detroitiečiai atsisveikino su Alfonsu ir Brone Nakais, išvykstančiais gyventi į Floridos Sunny Hills. Trumpai ir šiltai kalbėjo kelių organizacijų atstovai ir pora kolegų. A. Nako Detroito lietuviai labai pasiges, nes jis čia gyvendamas parašė spaudai, kaip jis pats sakė, apie 6000 korespondencijų, reportažų, teatro bei knygų apžvalgų ir kelioninių įspūdžių. Ir šiaip jis buvo veiklus žurnalistų skyriuje bei visuomenėje, populiarus lietuvis.

Lietuvių žurnalistų sąjungos Detroito skyrius įsisteigė dar prieš LŽS atsikuriant šiame krašte, būtent 1961 m. gegužės 7 d. Į Vlado Mingėlos iniciatyva Marijos Sims namuose sukviestą steigiamąjį susirinkimą atėjo 9 spaudos darbuotojai. Pirmojon valdybon buvo išrinkti: kun. dr. T. Žiūraitis, OP, — pirmininku, Vytautas Alantas — vicepirmininku, Petras Januška — sekretorium, Vladas Mingėla — iždininku, Marija Sims — nare. Vėliau, skyriaus valdybai įtaigojant ir remiant, atsikūrė Lietuvių žurnalistų sąjunga, į kurią nariu įstojo ir Detroito skyrius. Paminėtina, kad antrąją LŽS centro valdybą sudarė Detroito skyriaus nariai: Vytautas Alantas, Vladas Mingėla, Vladas Selenis, Alfonsas Nakas ir Pranas Turūta, o pirmosios centro valdybos revizijos komisiją taip pat sudarė detroitiškiai: Vytautas Kutkus, Alfonsas Nakas ir Marija Sims.

Iš kuklios pradžios (devyni nariai) Vlado Mingėlos rūpesčiu ir Vytauto Alanto prestižu įsteigtas Detroito lietuvių žurnalistų skyrius išaugo į reikšmingą, 41 narį turinčią organizaciją. Skyrius nesitenkino vien savo tiesioginiu darbu — informuoti spaudą apie Detroito ir Mičigano lietuvių gyvastingumą — jis įsijungė į Detroito lietuvių organizacinę veiklą. Per 25 savo veiklos metus skyrius surengė 19 visuomenės gausiai lankomų kultūrinių popiečių, kuriose skaitytos 42 paskaitos kultūrinėmis, literatūrinėmis, politinėmis ir žurnalistinėmis temomis. Jas skaitė, šalia savų detroitiškių kultūrininkų ir kviesti žymūs lietuviai kultūrininkai-žurnalistai: G. Galva, H. Žemelis, V. Rastenis, J. Vaišnys, J. Gaila, B. Raila, A. Kučas ir kiti.

Be kultūrinių popiečių, skyrius rengė ir platesnio masto parengimų — dailininkų parodų, knygų sutiktuvių, įvairių minėjimų — Vaižganto, Donelaičio ir pan. Tokio pobūdžio renginių buvo 10. Kultūrines popietes ir kitus renginius paįvairindavo vietos rašytojai, aktoriai, paskaitydami savos ir kitų rašytojų kūrybos. Ypatingai dažnu ir puikiu skaitymu pasižymėjo aktorius Karolis Balys. Dainuodavo solistė Danutė Petronienė, moterų kvartetas.

Per šiuos 25 metus skyriui ir jo dinamiškai veiklai vadovavo šie veiklūs žurnalistai: kun. dr. Tomas Žiūraitis, OP, Vladas Mingėla, Marija Sims, Alfonsas Žiedas, Alfonsas Selenis, Stasys Garliauskas, Balys Gražulis, Vladas Pauža, Vytautas Kutkus. Tik du skyriaus pirmininkai tarnavo po vieną kadenciją, visi kiti po dvi ir daugiau. Didžiausia skyriaus veikla buvo išvystyta pirmininkaujant Vladui Seleniui. Ilgiausiai valdybose dirbo ir tebedirba skyriaus ižd. Antanas Grinius ir sekr. Stasys Sližys.

Šiuo metu Detroito lietuvių žurnalistų skyrius yra gerokai sumažėjęs ir jo veikla sulėtėjo. Dalis narių nubyrėjo. Vienuolika, pačių veikliausių, mirė. Tačiau skyrius tebegyvuoja ir ruošiasi kitų 25 metų veiklai.

Bookbinding Studio
"SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus. Savininkas – lietuvis.
Telefonas **625-2412**
P. O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Motornamiu į pasaulinę parodą

Amerikiečio nuotykiai keliaujant į Vankuverį

Kai Kanadoje bei JAV šiaurinėje dalyje atšąla oras, turistai vyksta į Kaliforniją praleisti žiemos. Dauguma jų sustoja Palm Springs ir Desert Hot Springs kurortinėse vietovėse. Čia karštos mineralinės versmės ir saulėtas oras maloniai veikia, bet pavasarį prasideda karščiai, ir dykumos gyvenimas apmiršta.

Gegužės 14 ankstyvą rytą sėdau už vairo, ir motornamis pajudėjo iš Desert Hot Springs šiaurės link. Praleidęs porą mėnesių Oregono valstijoje prie Ramiojo vandenyno, patraukiau Kanadon, kur šiais metais Vankuveryje vyksta pasaulinė paroda — "EXPO 86".

Viltie miestelyje

Pakelyje stabtelėjau Hope miestelyje. Jame gyvena vienintelė lietuvių šeima — Antanas ir Stasė Kenstavičiai. Antanas mano mokslo draugas; abu mokėmės Mažeikių gimnazijoje, abu veikėme pogrindyje bolševikams okupavus Lietuvą. Na, kartu patyrėm gyvenimo "akademiją" — Mickevičiaus gatvėje esančią KSDK. Laimei išlikome gyvi.

Kenstavičius nebe pirmą kartą aplankau. Gražiai įsikūrę, tarp aukštų kalnų. Nors gyvena toli nuo lietuvių, bet nenuobodžiauja. Svečių apstu, pravažiuodami sustoja aplankyti, o dažnai ir ilgesniam laikui. Sutikau atvykusius iš Floridos — Kęstutį ir Marytę Miklius. Tai Kenstavičių giminaičiai. Man buvo staigmena, nes Marytė Urbonaitė-Miklienė yra kilusi iš Mažeikių. Nors abu mažeikiečiai, bet pirmą kartą susitikome.

Susėdę prie stalo pietums, dar susilaukėm svečių: Jonės Kvietytės-Young ir jos bendrakeleivės. Jos vyko į Vankuverį iš Kalgario.

Dailininkė Kvietytė

Kvietytė yra plačiai žinoma lietuvių ir kanadiečių tarpe. Ji gimė Lietuvoje. Baigusi gimnaziją, pasirinko išraiškos šokio sritį. Baigė D. Nasvytytės modernaus šokio studiją. Bolševikams okupuojant Lietuvą antrą kartą, pasitraukė į Vokietiją ir 1947 m. baigė Rudolf von Laban šokio mokyklą Hamburge. Atliko solo koncertus V. Vokietijos miestuose. Atvykusi į Kanadą, šokio studijas gilino Toronte ir JAV — Niujorke. Solistė šoko Boriso Volkovo balete Toronte. Montrealyje 1951 m. atidarė modernaus šokio studiją, įsteigė šokio grupę "Montreal Modern Dance Company", kuri koncertavo ir televizijoje. Jos grupė dalyvavo Kanados šokio festivalyje — "Canadian Ballet Festival" 1954 m. Toronte ir Montrealio šokio festivalyje, kur laimėjo I v. Vėliau Jonė išraiškos šokius pakeitė daile.

Dabar ji tapo paveikslus. Neseniai nupiešė didelį paveikslą ant ligoninės sienos Kalgaryje. Tai didelė puošmena. Savo darbais yra plačiai pagarsėjusi tarp kanadiečių. Jonės motina Kvietienė irgi yra dailininkė. Jos porą paveikslų mačiau pas p. Kenstavičius.

Spaudos ir vargšų rėmėjai

Antanas yra stambus lietuviškos spaudos rėmėjas. Pvz. "Kariui" paaukojo $3,000 ir dar mažesnėm sumom teberemia. Prenumeruoja beveik visus lietuvių laikraščius, žurnalus. Jo bibliotekoj gausu naujai išleistų leidinių. Aktyviai įsijungti į lietuvių visuomenės bei organizacijų veiklą negali, nes didieji lietuvių telkiniai yra toli. Už praeities veiklą (aktyviai dalyvavo Klaipėdos vadavime 1923 m.) LŠST Kanados šaulių rinktinė Antaną visuotiniame susirinkime išrinko garbės šauliu. Budinga, kad Antanas pasodino iš okupuotos Lietuvos atvežtą ąžuoliuką. Jis vešliai auga — pasiekė namo stogo aukštį. Tai retenybė.

Žmona Stasė irgi neatsilieka. Yra sušelpusi ir dabar tebešelpia į vargą patekusius lietuvius, gyvenančius Lenkijoje. Dar prieš keletą metų mačiau dėžę su laiškais šelpiamųjų. O jų tuomet jau buvo per trejetą tūkstančių.

Sovietų paviljone

Trumpai pasisvečiavus, motornamis vėl rėdėjo į "EXPO 86". Keturias dienas liejau prakaitą, lankydamas paviljonus, bet ne viską mačiau. Mano parodos pase yra sužymėti paviljonų 39 antspaudai. Neaplenkiau ir Sov. Sąjungos. Knygų nors vežimu vežk. Vis Lenino ir jo pasekėjų raštai, bet nemačiau nė vieno pirkėjo. Visi patarnautojai buvo kanadiečiai. Išimtis — virtuvė, kur dirbo geriausi sovietiniai virėjai. Prie knygų pastebėjau gerai apsirengusį vyrą. Jis vis stebėjo praeinančius. Įtariau esant rusą. Užkalbinau — neklydau. Teiravausi, kodėl nėra žymiųjų rusų senųjų rašytojų knygų, o vien tik politinio pobūdžio. Atsakė: galite užsisakyti čia pat, jums bus atsiųsta. Kituose paviljonuose yra tos šalies atstovai, bet nesutikau nė vieno ruso Sov. Sąjungos paviljone. Sakė: "Duodame uždirbti kanadiečiams, tad nėra reikalo rusams vykti į tolimą ir ilgą kelionę". Užkliuvo nepažįstamajam mano tautybė. Atsakiau: "Esu ukrainietis, mano tėvas — kazokų atamanas žuvo per I D. karą". Atsisveikinant padavė ranką, tardamas "dosvidanija".

Paroda įdomi, verta pamatyti. Didelė žmonių spūstis, gerokai išvargina, visur ilgos eilės.

"Pragaro vartai"

Greitai prabėgo keturios dienos beslankiojant po paviljonus. Po visų vargų nuvykau į Harrison Hot Springs. Karštos versmės (sieros) veržiasi iš požemio ir vamzdžiais pasiekia baseiną, kuris įrengtas didžiuliame pastate. Yra įrengtas čiaupas gėrimui. Mėginau — neblogas, galima gerti. Keletą dienų pasimaudžius, dingo nuovargis. Girdėjau iš žmonių, kad vonios padeda kaulams, sumažina skausmus. Važiuodamas greitkeliu nr. 1, žiūriu užrašas "Hell's Gate" Fraser Canyon, B. C. Na ir patekau — "pragaro vartai". Turistai perka bilietus. Stoju ir aš eilėn. Klausiu kasininką, ar gyvam esant reikia bilietą įsigyti, kad patektum pragaran? "Ne, — atsako kasininkas, — čia galima tik pamatyti pragaro vartus. Mes iš pragaro išleidžiam gyvus". Jei taip, ne tik apžiūrėjau "pragarą", bet ir sočiai pavalgiau pietus. Išsprukęs palikau Kanadą. **Ž. iš M.**

Mažosios Lietuvos fondo pirmoji apyskaita

Mažosios Lietuvos fondas – Foundation of Lithuania Minor (217 Bedbrook Ave., Montreal West, Que. H4X 1S2, Canada). Pajamos nuo 1986.I.1 iki 1986.VII.31

Pastaba: Tik vardas ir pavardė žymima. Jei gyvena ne JAV-se, dar kraštas pažymėtas: Ang.-Anglija, Aus.-Australija, Kan.-Kanada, Vok.-Vokietija.

$3,100 — P. G. ir Mažosios Lietuvos Bičiulių dr-jos centro valdyba (Kan.); **$3,000** — Petras Pagojus; **$1,900** — Osvaldas Žadvydas; **$1,547** — Berta Barsteikienė; **$1,256** — Elzei Jankutei atminti (laidotuvių proga, Kan.); **$1,200** — J. Normantas (Aus.); **$1,000** — Ariana Bortkevičienė, E. Jonušienė, V. Pėteraitis (Kan.); **$622** — Australijos lietuviai per H. Glažę (Aus.); **$530** — Lydija ir Leopoldas Balsiai (Kan.); **$500** — dr. J. Uleckas (Kan.), kun. K. V. Žemaitis (Žemaičių šeimos vardu); **$250** — Toronto Mažosios Lietuvos moterų dr-ja (Kan.); **$200** — Lithuanian Federal Credit Union "Kasa" (Richmond Hill), Lithuanian Credit Union "Parama" (Toronto, Kan.), Prisikėlimo parapijos kooperatyvas Toronte (Kan.); **$150.** — V. P. Sturm (Kan.); **$120** — Greta Baltaduonienė (Kan.); **$110** — Jonas Gustainis; **$100** — A. ir O. Andrulioniai, V. Anysienė (Kan.), A. Balčytis, dr. A. Barkauskas (Kan.), A. D. Brazys, (Kan.), B. Grinius (Kan.), Algirdas Gustaitis, Jieva Jankutė, Kazys Januta, Augustinas Kuolas (Kan.), Liucija Kunnapuu (Kan.), Adolfas Lekšas, Marija ir Justinas Palubinskai, Jonas Paškus (Kan.), Antanas Pleškys, Vaclovas Prūsas, Kęstutis Puskunigis, Elena Senkus (Kan.), dr. Rimvydas Sidrys, Izidorius Straukas, M. S. (Kan.), Fricas Šlenteris (Vok.), Credit Union "Talka" Hamiltone (Kan.), St. Vaičiekauskas, Jonas Viliušis (Kan.), Vytauto Didžiojo rinktinė (Čikagoje per K. Juškevičių), Kazys ir Justina Zara, Vilius Žiobrys; **$75** — Julius Jurėnas (Kan.); **$60** — Elena Delkus (Kan.); **$50** — I. Adomavičienė (Kan.), dr. B. Kasakaitis, Br. Krištopaitis, Izidorius Mališka (Kan.), adv. A. Pacevičius (Kan.), Vytautas Pelda, E. Stanaitis (Kan.); **$30** — Dresher Insurance Broker (Kan.), dr. Henrikas Nagys (Kan.); **$25** — C. C. Januškevičiai (Kan.), Kazimieras Karalis, dr. Vytautas Musonis, N. Navickienė, Ignas ir Severina Petrauskai; **$20** — J. O. Horodecky, J. Kalainis (Kan.), J. Kęsgailienė (Kan.), M. ir J. Malciai (Kan.), St. Paulauskas, E. Repečka (Kan.), kun. F. Skėrys (Vok.), A. Tauginas, A. J. Kasulaitis; **$15** — H. Andruška, O. Indrelienė (Kan.); **$10** — A. K. (Kan.), D. Armstrong, Balzeko muziejus, H. Bitėnas, I. Bray, V. Chaimas, M. Eymontt, A. Gureckas, N. Jakonis (Kan.), H. Janužys, P. Juodelis (Kan.), dr. F. V. Kaunas, L. Krajauskas, O. Mikulskienė, A. Mylė (Kan.), S. Mockus, F. Palubinskas, J. Račius, V. Šaltmiras (Kan.), L. Tamošauskas (Kan.), S. Urbonaitė, F. Kontautas; **$5** — angliškus svarus D. Gintas (Ang.).

Iš viso — $25,385, JAV $15,833 ir Kan. $9,552.

Visiems, prisidėjusiems prie Fondo augimo esame labai dėkingi. **Mažosios Lietuvos fondas**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

Dalininko, rašytojo ir redaktoriaus PAULIAUS JURKAUS kūrybos šventėje 70 metų amžiaus proga buvo surengta jo raštų (kūrinių, redaguotų ir iliustruotų) ir dailės paroda Bruklyno Lietuvių kultūros židinyje 1986.VIII.13-14. Ta proga sukaktuvininkas sulaukė plataus visuomenės dėmesio Nuotr. V. Maželio

Testamentiniai palikimai giminėm Lietuvoje

Generalinio Lietuvos konsulo Niujorke informacija apie palikimų pervedimo problemas, bandant apsaugoti Lietuvoje gyvenančius paveldėtojus nuo okupanto apiplėšimo

Pastaruoju metu Lietuvos konsulatai vis dažniau gauna pasiteiravimų, prašančių nurodyti kelius, kaip geriausiai pervesti palikimus Lietuvoje gyvenantiems paveldėtojams, kad okupantai jų neapiplėštų. Tai gana sunki problema, kuri prasidėjo nuo Lietuvos okupacijos ir tebesitęsia iki šių dienų.

Prieš okupaciją Lietuvoje gyvenantys įpėdiniai palikimus dažniausiai išgaudavo per užsienio reikalų ministeriją, kuri, gavusi įpėdinių įgaliojimus ir reikalingus įpėdinystės įrodymus, pavesdavo Lietuvos konsulams Amerikoje įpėdiniams atstovauti ir jų interesams ginti. Bet būdavo ir tokių, kurie vietoje užsienio reikalų ministerijos kreipdavosi arba tiesiai į konsulus, arba į advokatus Lietuvoje bei Amerikoje, arba ir į gimines Amerikoje. Paveldėtojas buvo laisvas su palikimu elgtis kaip jam atrodė naudingiausia: jis galėjo gautą palikimą pervesti į litus, palikt doleriais Amerikos bankuose arba investuot į akcijas bei paskolos lakštus Amerikoje ar bet kuriame krašte. Vienu žodžiu, jis buvo pilnai teisėtas paveldėjimo savininkas.

Okupacija šią tarptautinę nusistovėjusią paveldėjimo procedūrą ir santvarką pakeitė iš pagrindų. Lietuvos gyventojas buvo visuotinai apiplėštas ir su visu savo turtu tapo okupanto nuosavybe. Okupantui parūpo net ir tai, ką Lietuvos gyventojas turėjo užsienyje ar galėjo iš ten paveldėti. Į Baltijos valstybėse gyvenančių paveldėtojų palikimus Amerikoje pradėjo reikšti pretenzijas sovietų konsulai.

Tokiam akiplėšiškam sovietų valdininkų elgesiui kelią užkirto JAV Valstybės departamentas 1948 m. kovo 26 d. raštu visų valstijų gubernatoriams, kuriame tarp kitko sakoma: "Valstybės departamentas niekad nepripažino Latvijos, Estijos ir Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą ir dėl to nelaiko sovietų konsulinių valdininkų ar jų advokatų turinčiais bet kokių teisių atstovauti Latvijos, Estijos, Lietuvos piliečiams, kurie turi teisių į Jungtinėse Valstybėse mirusių asmenų palikimus".

Apeidami šį potvarkį, sovietai persiorientavo į privatų kelią, pavesdami palikimų reikalus tariamai privačiai advokatų kolegijai Maskvoje — **"Inostrannaja juridičeskaja kollegija advokatov"**, sutrumpintai vadinama Injurkolegija. Taigi pretenzijas į Baltijos valstybių piliečių palikimus pradėjo reikšti ne sovietų konsulai, bet tariamai privati Maskvos advokatų kolegija, apsirūpinusi įpėdinių įgaliojimais. Maskvos Injurkolegija turi savo agentūras visoje Sovietų Sąjungoje ir okupuotose Baltijos valstybėse, kurių viena veikia ir Vilniuje.

Tų agentūrų uždavinys yra surinkti savo respublikos įgaliojimus su reikalingais dokumentais ir persiųsti Maskvos Injurkolegijai, kuri savo keliu persiunčia juos stambiai advokatų firmai Niujorke, su kuria yra sudariusi sutartį. Toji firma atstovauja ne tik Sovietų Sąjungos juridiniams interesams JAV-ėse ir Kanadoje, bet ir satelitinių kraštų — Bulgarijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Vengrijos ir kt. Tariamai privati Injurkolegija tikrovėje yra sovietų teisingumo ministerijos padalinys, kuris, pagal susitarimą, glaudžiai bendradarbiaudama su OSI parūpina KGB sufabrikuotus dokumentus nuo sovietų teroro pabėgusiems baltiečiams persekioti.

Pagal Injurkolegijos ir Niujorko advokatų firmos susitarimą, pastarajai leidžiama pasilaikyti 35% nuo gautų palikimų, o Injurkolegija pasilaiko dar 10% už tarpininkavimą. Tad įpėdiniui iš kiekvieno šimto dolerių belieka tik 55, kurie išmokami ne doleriais, bet rubliais, skaitant 65-75 kapeikas už dolerį. Norėdami išvengti visuotinio paveldėtojo nepasitenkinimo, okupantai leido be eilės užsisakyti rusiškos gamybos automobilius, jei už juos mokama iš palikimų gautomis sumomis. Nors tai padėtį šiek tiek pagerino, bet palikimų globėjų tarpe entuziazmo nesukėlė.

Siekdamos apsaugoti komunistinėse valstybėse gyvenančius paveldėtojus nuo apiplėšimo, daugelis Amerikos valstijų savo laiku išleido vadinamuosius Geležinės uždangos įstatymus (Iron Curtain Acts), kuriais buvo varžoma išmokėti palikimus įpėdiniams, gyvenantiems komunistiniuose kraštuose, paliekant juos laikinam saugojimui tų valstijų iždu ose. Didelėmis Maskvos Injurkolegijai atstovaujančių amerikiečių advokatų pastangomis viena byla Oregono valstijoje pateko į Aukščiausią teismą, kuris 1968 m. sausio 15 d. (Zschernig v. Miller) išaiškino, kad vadinamieji Geležinės uždangos įstatymai, kaip nekonstituciniai, negalioja.

Tas sprendimas plačiai atidarė vartus Injurkolegijai atstovaujančios Niujorko advokatų firmos advokatams, kurių pastangų dėka milijonai dolerių nuplaukė į sovietijos iždą, o paveldėtojam teko tik trupiniai.

Ypatingą dėmesį Lietuvos okupantai yra atkreipę į lietuvių palikimus. 1978 m. jie atsiuntė į JAV-bes Vilniaus Injurkolegijos tarnautoją Genovaitę Valinskienę, kuri, lydima sovietų ambasados valdininkų, važinėjo po lietuvių kolonijas ir, kaip pati po kelionių pasisakė "Gimtojo krašto" korespondentui, įtikinėjo tautiečius neklausyti "vaduotojų", kurie nepataria į testamentus įrašyti Lietuvoje gyvenančių artimųjų ("GK", 1978. VI. 22). Važinėdama po lietuvių kolonijas ji taipgi įtikinėjo lietuvius advokatus tapti Injurkolegijos agentais. Daugumas atsisakė, bet vienas kitas, susigundęs riebiais komisais, sąmoningai ar dėl padėties nesupratimo talkina, kenkdamas lietuvių interesams.

G. Valinskienė "Gimtojo krašto" korespondentui aiškino, kad tūkstančio JAV dolerių palikimą gaunantis gali paversti juos į "Vniešposiltorgo" čekius ir gauti net 3000 rublių su įvairiomis privilegijomis. Šiandien vienas kitas skelbiasi, kad gali beveik penkis rublius už JAV dolerį gauti su Injurkolegijos palaiminimu nuveždamas juos į Vilnių. Bet ką su tais rubliais įpėdinis turi daryti, jei nėra ką už juos pirkti? Aukšto keitimo kurso pažadai tai tik viliojimas dolerių iš Amerikos.

Tą pačią dieną, kai įpėdinis gauna palikimą okupuotoj Lietuvoj, jis jau apiplėšiamas, nes jo nuosavybės teisės yra labai apribotos. Įsivaizduokime gavusį šimto tūkstančių dolerių palikimą. Suprantama, pirmoje eilėje jis užsisakys rusiškos gamybos automobilį, bet ką su likusia palikimo dalimi daryti? Gal jis nutars pirkti didelį namą, ūkį, vilą, bet negalima. Nutars pakeliauti po pasaulį — negalima. Nuspręs kokius dešimt tūkstančių dolerių padovanot brolvaikiui Paryžiuje — negalima. Jokiu būdu negaus leidimo tokią sumą išsiųst į užsienį.

Vienu žodžiu, iš užsienio paveldėto palikimo tikruoju savininku yra tapusi sovietų valdžia, o ne paveldėtojas. Tad reikia rimtai apsvarstyti, ar verta didesnę sumą užrašyti giminaičiui Lietuvoje, kad jis būtų apiplėštas, o okupantų iždas praturtintas.

Tik tinkamai sudarytu testamentu galima išvengti apiplėšimo bent iš dalies. Okupantui didžiausia nauda, jei Lietuvoje artimus gimines turintis amerikietis ar kanadietis miršta nepalikdamas testamento. Daugelis delsia sudaryti testamentą, klaidingai manydami, kad tuo būdu praranda laisvę toliau savo turtą tvarkyti. Tikrovėje testamentas yra dokumentas, kuris pradeda veikti tik testatoriui su šiuo pasauliu atsiskyrus.

Tad sudarant testamentą, jei nenorima giminaičiui Lietuvoje numatytos dalies patikėti draugui, bankui ar šalpos institucijai, geriausia užrašyti nedaugiau kaip sumą vienam automobiliui įsigyti, o likusį turtą paskirstyti lietuvių politinėm, kultūrinėm, šalpos ar religinėm institucijom. Testamentus geriausia sudaryti pas lietuvius advokatus, o jei apylinkėje tokių nėra, tai ir pas amerikiečius arba kanadiečius.

Kiekvieno geros valios lietuvio pareiga pasirūpinti, kad jo sunkiai uždirbti doleriai nueitų ne okupantų iždui remti, bet artimiesiems ir lietuvių organizacijoms. Sudarant testamentus svarbu įrašyti teisingus organizacijų pavadinimus ir adresus. Generalinis Lietuvos konsulatas Niujorke yra sudaręs svarbesnių organizacijų sąrašą, kurį suinteresuotieji gali gauti rašydami: Consulate General of Lithuania, 41 West 82nd Street, New York, NY 10024, USA.

Devenių kultūros fondo leidiniai

1. ***Jūratė Statkutė de Rosales, BALTŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE,*** $15.00, JAV
2. ***Motiejus Karaša, GYVENIMO SŪKURIUOSE,*** $15.00, JAV
3. ***Jokūbas Dagys, SCULPTURES*** (meno albumas), $35.00, JAV
4. ***J. Andrius, LIETUVOS ŽEMĖLAPIS,*** $6.65, JAV

Užsakymus siųsti: Devenių kultūrinis fondas, P.O. Box 10782, St. Petersburg, FL 33733, USA.

Lietuvos nepriklausomybės atstatymas

Prano Čepėno "Naujųjų laikų Lietuvos istorija", II tomas

J. JAKŠTAS

Žinomas romėnų rašytojo Terencijaus posakis: "Knygos turi savo likimą" (habent sua fata libelli). Tuo klasikas pasakė, kad knygos atsiranda tam tikrose aplinkybėse ir liudija apie jas. Jos yra visuomeninių dvasinių poreikių reiškėjos. Jos kalba visuomenei, kuriai skirtos ir kartu apie visuomenę, iš kurios kilusios. Jos yra praeities ir kartu dabarties liudininkės. Jos gali būti laikomos šaltiniais dvejopa prasme.

Kai mes, lietuviai, po 1944 m. tremties šiek tiek atsigavome ir daugiau ar mažiau pastoviai įsikūrėme, ėmėme svarstyti paliktosios tėvynės buitį, ypač nepriklausomybės laikus. Kilo mintis turėti juos aprašytus. Bene pirmas tos minties reiškėjas pasirodė Liudas Šmulkštys — Griniaus fondo valdytojas. Jis pradžioje manė suorganizuoti kolektyvą istorijai rašyti. Kolektyvo organizatorium pasikvietė istoriką Praną Čepėną.

Darbas buvo uždelstas, nes pats kolektyvo organizatorius Pr. Čepėnas turėjo redaguoti tada gyvavusios profesorių draugijos sumanyto leisti Lietuvos universiteto sukaktuvinį leidinį (1922-72). Tik baigęs tą darbą ir dar suredagavęs porą kitų leidinių, buvo besiimąs istorijos redagavimo. Apie tai rašė man 1966. XII. 6: "Dabar Griniaus fondas sumanė leisti XX a. Lietuvos istoriją; įkinkė mane darbą suorganizuoti. Esu sudaręs planą, maždaug numatęs veikalo apimtį, kelis autorius šiam veikalui... 1900-1920 laikotarpį pasiimčiau aš pats. Pačiam tektų 1920-1940 Lietuvos politinė istorija... Knygoje būtų daugiau kaip 500 pusl. ir reikėtų parengti iki 1968 m."

Tai pirmas Čepėno pasisakymas dėl jam pavesto darbo dar jo nepradėjus. O jis buvo pasiryžtas, ir dar energingiau, imtis po ketverių metų. Štai 1970. X Čepėnas man rašė: "Lietuvos universitetas ne tik renkamas, bet daugiau kaip pusė surinkta... kai tik šį darbą baigsiu, t. y. iškoreguosiu ir visus kitus techniškus darbus baigsiu, tada visu įnirtimu kibsiu į uždelstą istorijos redagavimo darbą". Laukė tik bendradarbių užsakytų ar užprašytų darbų. Veltui jų laukė. Mūsuose jau taip dedasi, kad dažni pasižadėjusieji autoriai neištesi savo pažadų. Jų pasižadėjimai būna lengvapėdiški ir lengvai numojami ranka. Taip atsitiko ir Čepėnui su jam duotais pažadais. Tik, rodos, pora autorių pateikė jam pažadėtas dalis. Negavęs sutartų straipsnių (ir gautaisiais ne visai patenkintas), redaktorius nenuleido rankų. Jis apsisprendė pats vienas rengti veikalą, net jį išplėsdamas.

Pasišovęs būti jo autoriumi, Čepėnas susitarė su Griniaus fondu ir ėmėsi rašyti trijų tomų veikalą. Pirmą tomą pradėjo nuo 1795 m., t. y. nuo Lietuvos-Lenkijos paskutinio padalijimo iki I D. karo pradžios. Po to ėmėsi rašyti nepriklausomybės laikotarpį ir jam skyrė du tomus.

Prie parašytos antro tomo pratarmės autorius pastebi: "Mano parašytas naujų laikų istorijos antras tomas apima labai neilgą laikotarpį, vos aštuonetą metų (1914-1922). Tačiau įvykių gausa, įvairumu ir jų svarba įsteigiant nepriklausomą Lietuvos valstybę šie metai buvo lemtingi".

Tuo būdu antrame tome tik Lietuvos pradžia, jos kūrimasis bei kovos dėl nepriklausomybės, aprašytos, kaip angliškoje paraštėje pasakyta. Tiems lemtingiems metams aprašyti autoriui prireikė net 800 puslapių. Kiek puslapių būtų reikėję autoriui prirašyti, jei jam būtų tekę rašyti istoriją iki 1940 metų?

Iš tikrųjų Čepėnas išplėtė Lietuvos kūrimosi laikotarpį, apžvelgęs jį iš labai plačios perspektyvos. Jis įtraukė į Lietuvos kūrimosi laikotarpį veiksnius, lietusius jį netiesiogiai. Išplėtimas visai pateisinamas. Juk Lietuvos kūrimasis vyko I D. karo pabaigoje ir jam pasibaigus. Tai buvo permainingi ir didelių sukrėtimų laikai, palietę visą Europą. O Lietuva, kuriai istorija lėmė būti intarpu tarp Rytų ir Vakarų, teko kurtis jų poveikyje.

Atsižvelgdamas į Lietuvos padėtį, apdairusis autorius ir pateikė skaitytojams kelis skyrius (7), kur pavaizduotos pašalinės aplinkybės, bet turėjusios įtakos Lietuvos kūrimuisi.

Lietuvos kūrimosi aplinkybės

Pirmuoju pašaliniu skyriumi eina "Lietuviai Rusijoje karo metu". Jis su geru pagrindu priduriamas prie pačios karo pradžios, kuri tuojau palietė Lietuvą dėl rusų šuolio į Rytprūsius. Ten jų vieną armiją vokiečiai sunaikino, kitą persekiojo besitraukiančią. Dėl rusų traukimosi ir vokiečių persekiojimo frontas persikėlė į Lietuvą, kuri jau 1914 m. tapo karo lauku. Gyventojai, karo siaubo paveikti ir dar begėdiškos rusų propagandos pagąsdinti, bėgo į rytus ir kai kurie siekė net Rusiją. Štai dėl to Čepėno veikale po įžanginio skyriaus, apžvelgusio karo pradžią, seka antras apie lietuvius Rusijoje.

Pasakojama, kaip lietuviai traukė į Rusiją ir sklido po ją, daugiausia po miestus. Ypač atsižvelgiama į pabėgėlių šalpą, gaunamą iš Rusijos šalpos draugijų, daugiausia iš Tatjanos komiteto. Šis komitetas labiausiai minimas, nes jam priklausė dūmos atstovas Martynas Yčas, gebėjęs gauti dideles sumas lietuviams. Plačiai vaizduojama ir politinė lietuvių veikla; suminimi Lietuvos nepriklausomybės planai, renkamos tarybos. Visame dėstyme pasigendama žymiausio lietuvių židinio — Voronežo pavaizdavimo, jame įsikūrusių mokyklų, moksleivių, jų organizacijų. Voronežas kaip lietuvių centras paminėtas, kai bolševikinis tautybių komisariatas su lietuviška sekcija atkreipė dėmesį į jį ir panaikino. Tai įvyko 1918 m. pradžioje po Vokietijos ir Sovietų Rusijos taikos pasirašymo (1918 m. kovo 3 d.). Tada atsidarė kelias grįžti pabėgėliams į Lietuvą, ir jie tuo ėmė naudotis.

Antras aplinkybinis straipsnis — "Rusijos revoliucinimas". Pirma apžvelgiamos rusų politinių partijų pažiūros į imperijos tautybes. Vienos jų siūlė reformuoti imperiją, suteikiant tautybėms autonomiją, kitos (socialistinės) pasisakydavo už nepriklausomybę. Po to autorius ėmėsi dėstyti pagrindinę skyriaus temą, būtent Vokietijos pastangas sukelti revoliuciją Rusijoje. Klausimas apsčiai svarstytas po I D. karo ir turi nemažai literatūros. Pagrindinis veikalas tuo klausimu yra Frico Fišerio "Griff nach der Weltmacht" (1967). Jis ir mūsų autoriui buvo tinkamu vadovu. Atkreipiamas dėmesys ir į tautybių atstovus, skelbusius laisvės reikalą, minimas laisvės centras Stockholmas. Čia pirmiausia įsisteigė politinis suomių centras, vadovautas žymaus istoriko H. Gummerus. Su juo palaikė artimus ryšius estas rašytojas A. Keskuela, bendravęs Šveicarijoje su pačiu Leninu. Keskuela prisidėjo prie išrūpinimo Leninui leidimo keliauti per Vokietiją ir Švediją į Rusiją po vasario revoliucijos užplombuotame vagone.

Antras artimas Lenino bendradarbis buvo A. Helphand, pasirinkęs slapyvardį Parvus. Minėdamas dar eilę vokiečiams parsidavusių revoliucionierių, autorius priartėjo prie 1917 m. vasario revoliucijos ir po jos sekusios spalio revoliucijos. Skyrius baigiamas abiejų palyginimu su simpatija pirmajai:"... nors neilgas, vos aštuonių mėnesių, Rusijos Laikinosios vyriausybės valdymo metas, buvo trumpa prošvaistė Rusijos tautų gyvenime, sustiprinusi tautų viltį į apsisprendimo teisę, kurią bolševikų diktatūrinis režimas visiškai ištrynė" (171).

Aplinkybinis skyrius "Brastos taika" (1918. III. 3) vaizduoja po triukšmingų derybų priimtą susitarimą tarp Sovietų Rusijos ir Vokietijos, kurį vėlesnė karo eiga pavertė tuščia deklaracija. Derybose linksniuotas ir Lietuvos vardas, net su utopiška nuokrypa, pasirodė buvęs neprotingas vokiečių politikų svaičiojimas. Toji tarpvalstybinė sutartis yra pavyzdys, kaip kartais istorija niekingai pasityčioja iš visokių politikų planų.

Aplinkybiniu skyriumi prie Lietuvos kūrimosi laikytinas ir skyrius "Lietuvių emigrantų vaidmuo kovojant dėl Lietuvos laisvės". Čia pasakojama apie lietuvius, pasklidusius įvairiuose kraštuose, ir besirūpinančius Lietuvos laisve. Apmetamos trumpu žvilgsniu lietuvių emigracijos po 1794, 1831, 1863 sukilimų metų. Vienas kitas emigrantas ėmėsi ir plunksnos, leido brošiūras daugiau propagandinio pobūdžio net ir nelietuvių kalba. Taip atsirado dr. J. Šliūpo ir kun. A. Burbos brošiūra "Bestiality of the Russian Czardom toward Lithuania". Po įvykusių Kražių skerdynių 1893 m. kun. Žebrys išleido knygutę "Kankinimas katalikų" (1894). Tam pačiam įvykiui skirta ir kun. J. Žiliaus knygelė "Kražių skerdynės ir jų pasėkos". Jaunas studentas emigrantas A. Moravskis, gyvendamas Šveicarijoje, paskelbė straipsnį prancūziškame laikraštyje "Rusų priespauda Lietuvoje". Sekdamas tuo prancūzišku straipsniu kunigas Dembskis parengė knygutę "Kaip Maskolija persekioja Lietuvą".

Šiame skyriuje aprašomas savitas veikėjas dr. J. Gabrys, daug dirbęs Lietuvos laisvei. Jo pavardė minima ir kituose skyriuose. Daugiausia jo iniciatyva buvo įsteigta 1916 m. Rusijos pavergtų tautų lyga ir sušaukta jos konferencija Lozanoje. Vokiečiai leido atvykti į konferenciją ir Lietuvos atstovams. Po to sekė kitos konferencijos Šveicarijoje ir viena Stockholme nepriklausomybės reikalu.

Paminimos pačioje karo pradžioje įsteigtos dvi svarbios Amerikos lietuvių draugijos: Lietuvių tautos taryba (katalikiška) ir Sandara (liberališka). Abi turėjo savo fondus nuo karo nukentėjusiai Lietuvai šelpti. Skyrius baigiamas pasakojimu apie abi draugijas ir jų fondų veiklą. Dar trumpai paminimas iš popiežiaus Benedikto XV gautas leidimas rinkti šventovėse aukas nuo karo nukentėjusiai Lietuvai šelpti.

Skyriuje "Taikos konferencija" rašoma apie karą laimėjusių valstybių konferenciją Versalyje, kur buvo nustatytos taikos sąlygos nugalėtiems priešams, ypač vokiečiams, ir sprendžiami kiti pokariniai klausimai. Lietuvos reikalai tik viena kita proga buvo paliesti. Tačiau jau pirmoji Lietuvos vyriausybė suprato reikalą pasinaudoti ja ir siuntė delegaciją. Autorius Čepėnas konferencijos apžvalgą ribojo beveik vien Lietuvos reikalais, ir apie juos daugiau parašė. Kaip priedėlį pridūrė dar Rusijos ir Lenkijos rūpesčius. Santarvininkai numatė demokratinės Rusijos laimėjimą nugalėjus bolševikus ir linko pripažinti autonomiją Baltijos valstybėms Rusijos ribose. Santarvininkai linko pripažinti ir Lietuvos nepriklausomybę, bet federacijoje su Lenkija.

Aprašinėjant lietuvių delegacijos veiklą konferencijoje, dažnai minimi jų skundai dėl lenkų brovimosi į Lietuvą po Vilniaus užgrobimo (1918. IV. 18) išvarant bolševikus. Prancūzai šiek tiek paremdavo lietuvius, kai nustatinėjo demarkacijos linijas, kurias lenkai peržengdavo.

Aplinkybinis skyrius "Pabaltijo valstybės" įterpiamas (kaip autorius pasisako), "norint geriau suprasti Lietuvos atstatymą po Pirmo pasaulinio karo". Kaip ir visur, taip ir čia vis pradedama iš "pašaknų". Kaip lietuviai, taip ir estai, latviai, kūrėsi ne be santarvininkų paramos. Estams pagelbėjo dar ir suomiai, kurių du pulkus atvežė į Estiją anglų laivai. Suomiai suteikė estams dar ir piniginę paramą — 20 mil. suomiškų markių. Tad estų kariuomenės vadas gen. J. Laidoneris galėjo pranešti, kad Estijoje nuo 1919. XI. 24 nebeliko svetimų įsibrovėlių. Estai atėjo į pagalbą ir latviams, padėjo išvaryti iš krašto paskutinius priešus — rusus ir vokiečius (bermontininkus) 1919 m. spalio mėn.

(Bus daugiau)

Rašytojas, dailininkas ir "Darbininko" redaktorius PAULIUS JURKUS taria padėkos žodį jo kūrybos šventės rengėjams Bruklyno Lietuvių kultūros židinyje 1986.VII.13-14 70 metų amžiaus sukakties proga V. Maželis

AURELIJA BALAŠAITIENĖ

Gyvenimo upė

Gyvenimo upė srovena pro mano duris,
ir jaučiu aš jos pulsą, ir glaudžiu jos nerimstančią bangą,
o dienos pradingsta laike ir jos jau daugiau nebegrįš
nei pro pravirą, pavasariu kvepiantį langą.

Gyvenimo upė srovena aplink mano namą.
Ji nuplauna dulkes, ir skausmus, ir šypseną žydinčią.
Pradingsta veidai begalinėj vaizdų panoramoj,
ir matau aš save, ilgą eiseną lydinčią.

Ir plaukiu pasroviui, o mane, kaip šapelį, jos vandenys blaško,
paskandina draugus ir sapnus susisukę verpetai . . .
Kaip akiraty tolstantis ir nebegrįžtantis taškas,
pradingsta ir žmonės ir metai.

Literatūros premija – 3000 dolerių

JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos, kultūros tarybai pasiūlius, 1980 m. įsteigtoji 3000 dolerių Lietuvių Bendruomenės literatūros premija 1986 m. skiriama už lietuvių išeivijos grožinę kūrybą, išleistą 1985 ir 1986 metais arba už bet kada parašytus rankraščius. Tebegalioja anksčiau skelbtos taisyklės.

1. Premija skiriama, atsižvelgiant tik į svarstomojo kūrinio meninę vertę. Jei nebūtų gauta premijuotinio lygio veikalo, vertinimo komisija pasiūlys kultūros tarybai tris išeivijos rašytojų veikalus, išleistus po 1980 metų pradžios, vertus Lietuvių Bendruomenės literatūros premijos ir niekeno stambesne premija nepremijuotus. Vienam iš jų kultūros taryba, susitarusi su vertinimo komisija, skirs 1986 metų premiją.

2. Premijai veikalus atsiųsti paskutinė data — **1986 m. gruodžio 31 diena.**

3. Premijai veikalai siunčiami vertinimo komisijos adresu: Aušrelei Liulevičienei (7430 South Maplewood, Chicago, IL 60629; tel. 312 – 434-9120).

4. Rankraščių pakanka atsiųsti po vieną nuorašą, jei po daugiau — palengvintų komisijai darbą. Jie bus grąžinami. Knygų atsiunčiama po penkias.

5. Prie siuntos pridedama autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris.

JAV LB kultūros taryba

Lituanistikos katedra jau aprūpinta

PLB valdybos pirm. V. Kamantas telefonu pranešė, kad jau baigtas lėšų telkimas lituanistikos katedrai, užsimota 600,000 dolerių suma ne tik surinkta, bet ir peržengta. Lėšų telkimo vajaus pabaigtuvės buvo surengtos Čikagoje, kur vakarienės metu dar susidarė papildoma suma. Ilinojaus universitetui įmokėta $500,000, o už vienerių metų bus įmokėta ir paskutinė sutartos sumos dalis, būtent $100,000. Ši suma jau sutelkta ir bus įmokėta atėjus terminui.

Lėšos lituanistikos katedrai buvo telkiamos visame laisvajame pasaulyje, bet daugiausia lėšų buvo sutelkta JAV-se ir Kanadoje. Pastaruoju metu iš Kanados gauta $9,220. Netrukus numatoma gauti iš Kanados $20,000-30,000 iš mirusio a.a. Jurgio Strazdo palikimo, kai jis bus testamento vykdytojų sutvarkytas. Tikimasi, kad bendras Kanados lietuvių įnašas bus $50,000-60,000.

Iš lituanistikos katedrai sutelktų lėšų perviršio sudarytas lituanisto mokytojo ir visuomenės veikėjo Stasio Barzduko vardo fondas remti lituanistikos katedros studijiniams darbams, stipendijoms, vizituojantiems profesoriams, leidiniams ir pan. Šio fondo pradžią padarė velionies giminaičiai — Aušra ir Rytas Babickai iš Klivlando.

Stambieji aukotojai bus surašyti garbės knygoje ir specialioje lentoje Ilinojaus universitete. PLB valdybos pirm. V. Kamantas išreiškė dėkingumą spaudai, kuri rėmė lituanistikos katedros steigimo idėją ir ją populiarino lietuvių visuomenėje.

Iš telefoninio PLB pirm. V. Kamanto pranešimo aiškėjo ir kiti rūpesčiai. Vienas jų — atsiradusi įtampa tarp kai kurių valdybos narių dėl praktinės veiklos dalykų. Ji su laiku betgi atslūgo, ir kai kurioje spaudoje paskelbta žinutė apie pirmininko pasitraukimą buvo atšaukta. **Inf.**

Atsiųsta paminėti

Bronius Plokštis, NUEITAS KELIAS. Atsiminimai Broniaus Plokščio, mirusio 1981.IV.27, penkerių metų sukakčiai. Išleido velionies žmona Antanina Plokštienė. Spaudai paruošė Pranas Pusdešris. Adelaidė, Australija 1986 m., 145 psl.

SALEZIEČIŲ BALSAS, 1986 m., 98 nr. Leidėjai — lietuviai salezičiai. Redaktorius — kun. Mečys Burba, SDB (Lituani Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati – Roma, Italia.

Juozas Brazaitis, RAŠTAI VI. Vienų vieni rezistencija. Redagavo komisija: Alina Skrupskelienė ir Česlovas Grincevičius. Aplankas ir viršelis Ados Sutkuvienės, iliustracijos tekste – Pauliaus Jurkaus. Išleido "Į laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti". Čikaga, 1985 m., 578 psl. Kaina – $16.00.

MOTERIS, dvimėnesinis lietuvių moterų žurnalas, 1986 m. 4 nr. Redaktorė — Nora Kulpavičienė, administratorė — L. Senkevičienė, leidėjos — KLK moterų draugija. Adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada. Metinė prenumerata — $10.00, garbės prenumerata — $15.00.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Algirdo Landsbergio pjesės "Penki stulpai turgaus aikštėje" anglišką laidą į tragedijos kurso skaitinių sąrašą jau trečią kartą įtraukė Pietinio Ilinojaus universitetas. Kursas skiriamas studijas baigiantiems studentams. Pernai to paties universiteto komedijos kurse buvo nagrinėjama A. Landsbergio "Meilės mokykla".

Religinės literatūros vakarą rugpjūčio 10 d. ateitininkų sendraugių stovykloje Kennebunkporte, Me., surengė dailiojo žodžio puoselėtoja Izabelė Žmuidzinienė su dukra Antanina. Recitalį jos pradėjo Stasio Santvaro išversta šv. Pranciškaus "Saulės giesme" ir užbaigė P. Pusdešrio "Aštuntaja tvėrimo diena". Vidinėn dalin buvo įjungta Maironio, V. Mykolaičio-Putino bei kitų poetų eilėraščių, ištraukų iš B. Sruogos "Gedimino sapno" ir J. Jankaus "Klajojančios liepsnos". Jon taipgi įsijungė poetai L. Andriekus ir Č. Masaitis, patys skaitę savo eilėraščius.

Sol. Antanas Keblys, montrealietis baritonas, kas vasarą savo koncertus rengia Tėvų pranciškonų vasarvietėje Kennebunkporte, Me. Į šiemetinį koncertą rugpjūčio 4 d. akompaniatoriumi jis atsivežė kompoz. Aleksandrą Stankevičių iš Montrealio. Koncertą vasarotojams jiedu pradėjo J. Tallat-Kelpšos ir A. Bražinsko harmonizuotom lietuvių liaudies dainom. Lietuviškąją dalį papildė lietuvių kompozitorių kūriniai — O. B. Kubilienės "Pajūry", T. Makačino "Jūros vėjas", G. Gudauskienės "Ar ateisi?" Klasikams atstovavo R. Strausso, F. Schuberto, L. Beethoveno, R. Schumanno dainos. Klausytojus nustebino sol. A. Keblio atliktos Žermono, Valentino ir Figaro arijos iš G. Verdžio "Traviatos", Ch. Gounod "Fausto" ir V. A. Mocarto "Figaro vestuvių".

Balzeko lietuvių kultūros muziejus Čikagoje susilaukė naujų didelių patalpų, kurioms įsigytas užsidariusios ligoninės dviejų aukštų pastatas, vidurinėje dalyje turintis tris aukštus. Pastato remontas ir pritaikymas muziejui kainuos apie $650.000. Trečiame aukšte bus įrengta šviesi galerija, skirta ne tik muziejaus, bet ir kitų insituticijų rengiamom dailės parodom. Oficialus naujų muziejaus patalpų atidarymas įvyko rugsėjo 14 d. Jam buvo skirta paroda, kurion su savo kūriniais įsijungė lietuviai dailininkai — M. Ambrozaitienė, D. Ancevičienė, A. Eivaitė, M. Gaižutienė, R. Jautokaitė, D. Kizlauskienė, Eleonora ir Aleksandras Marčiulioniai, J. Monkutė-Marks, seselė M. Mercedes, B. Murinas, J. Paukštienė, M. Šileikis, Z. Sodeikienė, M. Stankūnienė, A. Sutkuvienė, A. Valeška, V. Virkau, E. Valaitis ir G. Žumbakienė. Paroda veikė iki spalio 1 d. Naujų muziejaus patalpų atidaryme kalbėjo Lietuvos garbės konsulas V. Kleiza, M. Kriaučiūnienė, Ilinojaus dailės tarybos pirm. Shirley Madigan, Mokslo ir pramonės muziejaus direktorius dr. V. Danilovas, dail. V. Ramonis ir pats Stanley Balzekas. Trumpą koncertinę programą atliko instrumentinis B. Pakšto ir E. Sakadolskienės ansamblis, F. Strolios vadovaujamas Lietuvos vyčių choras.

Aloyzo Barono novelės 1986 m. konkursą laimėjo Čikagoje gyvenanti Sonė Pipiraitė-Tomarienė, lig šiol daugiausia rašiusi vaikams skirtas knygeles. Konkursą paskelbė Lietuvių rašytojų draugija, $500 premijai parūpino mecenatas dr. K. Ambrozaitis. Vertintojų komisija Los Angeles mieste sudarė: pirm. Alė Rūta, nariai — Rūta K. Vidžiūnienė ir Pranas Visvydas. Konkursui buvo gauta 10 novelių. Komisija vienbalsiai nutarė premijuoti Debesylos slapyvardžiu pasirašytą novelę "Rozalijos teisybė". Atplėšus vokelį, paaiškėjo, kad tos novelės autorė yra S. Pipiraitė-Tomarienė. Protokole pabrėžiama, kad premijuotoje novelėje esąs paliestas labai jautrus lietuvių tautai laikotarpis, be moralizavimų iškeliamas lietuvių humaniškumas. Premijos įteikimo data ir vieta bus paskelbtos vėliau. Nepremijuotų novelių rankraščius su neatplėštais vokeliais vertintojų komisija sunaikins, jeigu jų autoriai neatsilieps iki š. m. spalio 31 d. Rankraščių grąžinimo reikalu jie savo pageidavimus prašomi pranešti vertintojų komisijos pirm. Alei Rūtai-Arbienei, 306 — 22 St., Santa Monica, CA 90402, USA.

Kompoz. Jonas Dambrauskas, miręs Kaune 1982 m. kovo 8 d., įamžinamas memorialine lenta prie namo Kaune, Rotušės aikštėje, kur jam teko gyventi pokario metais, ir antkapiu Kauno kapinėse. Velionies atminimo įamžinimu įpareigotas pasirūpinti vykdomasis Kauno miesto komitetas.

Architektas Vladas Stauskas, dirbantis Lietuvos statybos ir architektūros tyrimo institute, Maskvoje apgynė doktorato disertaciją "Rekreacinės aplinkos formavimo architektūriniai-planiniai principai Pabaltijo sąlygomis". Oponentai aukštai įvertino V. Stausko sukurtą ir praktiškai patikrintą gamtovaizdinį-ekologinį urbanistinio projektavimo metodą. Šio metodo principus ryškiausiai atspindi pagal jį sutvarkyta Neringa bei jos vasarvietės.

Mažvydo parką Klaipėdėje papildė dekoratyvinės devynių Lietuvos skulptorių skulptūros, sukurtos šią vasarą X-joje kūrybinėje Smiltynės stovykloje prie Baltijos. Spaudoje minima G. Žuklio iš akmens iškalta ir ant aukšto pjedestalo užkelta "Šiaurio" figūra, vaizduojanti klaipėdiečiams gerai pažįstamą vėją. Minimos ir kai kurios kitos Mažvydo parkui skirtos skulptūros: S. Žirgulio "Nakties paukštis", P. Mazūro "Saulės laikrodis". A. Šnaro "Einanti", V. Babušytės-Venckūnienės "Šeima".

Vilniaus konservatorijos studentų choras dalyvavo I-jame tarptautiniame polifoninės muzikos festivalyje Panamos mieste, atlikdamas lietuvių kompozitorių kūrinius, liaudies dainas, vokalines P. Čaikovskio, M. Glinkos kompozicijas. Festivalin taipgi įsijungė Panamos ir Kolumbijos chorai. Vilniečiai surengė kelis koncertus, kuriuose klausytojus ypač žavėjo lietuvių liaudies dainų lyriškumas ir aukštas atlikėjų meistriškumas.

Šiauliuose pradedami renginiai, skirti artėjančiai šio miesto įkūrimo 750 metų sukakčiai. Renginių seriją pradėjo apie 200 nuotraukų paroda "Šiauliai ir šiauliečiai". Nemaža jų dalis paimta iš "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejaus fondų. Senos nuotraukos primena reikšmingus įvykius Šiauliuose. Didžiausius nuotraukų rinkinius parodai pateikė šiauliečiai fotografai — A. Dilys, R. Dailidė, V. Mikalauskas, A. Vileikis, A. Musneckas ir A. Ostašenkovas.

Vilniaus universiteto istorijos fakultetas surengė etnografinę ekspediciją į Utenos rajono Vyžuonų ir Kirdeikių apylinkes. Ekspedicijos dalyviai, vadovaujami prof. Pranės Dundulienės, rinko medžiagą apie senuosius verslus — žemdirbystę, gyvulininkystę, bitininkystę, žvejybą, su jais susijusius pirmo sėjimo, arimo ir derliaus nuėmimo papročius. Nemažai žinių surinkta apie liaudies mediciną, kosmetiką, higieną, veterinariją, meteorologiją. Ypač daug medžiagos rasta apie uteniškių liaudies astronomiją ir kosmologiją. Vilniaus universitetas etnografinius tyrinėjimus pradėjo prieš keletą metų. Užrašyta ir pagyvenusių žmonių pasakojimų apie dangaus šviesulius, šios srities tautosakos. Daug archainių žinių apie dangaus kūnus aptikta liaudies dailės piešiniuose ant buities daiktų, trobų, audinių, baldų ir susisiekimo priemonių. Apžiūrėjus mitologinius Utenos rajono akmenis, ant jų buvo surasta žmogaus rankomis iškaltų ženklų — žvaigždžių, pilnatin ir delčion einančio mėnulio atvaizdų, su liaudies astronomija susijusių simbolių. Ekspedicijos dalyviai taipgi surinko daug naujų duomenų apie senovės laiko, ilgio, tūrio ir svorio matus. Ekspedicijos vadovė prof. P. Dundulienė praneša, kad žmonėms persikeliant į naujas gyvenvietes, sparčiai nyksta senoji tradicinė dailė. Senuose namuose dar galima aptikti įvairiais raštais papuoštų kraičio skrynių, spintų, pagamintų XVIII-XIX š. Tie baldai jau beveik nenaudojami, dažniausiai laikomi priemenėse, kamarose, klėtyse, ant aukštų. Skryniose saugomi grūdai ir seni daiktai. Ekspedicijai talkino dešimtys į rūpimus klausimus atsakinėjusių žmonių. Ypač naudingi buvo pokalbiai su Stefanija ir Valentinu Petrėnais iš Degučių kaimo, Janina Šuminiene iš Šuminų, Broniumi Kučinsku iš Norvaišių, Elena Bernotiene iš Vyžuonėlių. Daug padėjo ir Kirdeikių vidurinės mokyklos mokytoja Vanda Kliukienė. **V. Kst.**

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI virš 31 milijono dolerių

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais	10-3
Antradieniais	10-3
Trečiadieniais	10-3
Ketvirtadieniais	10-8
Penktadieniais	10-8
Šeštadieniais	9-1
Sekmadieniais	9-12.30

MOKA UŽ:

90 dienų termin. indėlius	6½%
180-185 d. termin. ind.	7 %
term. indėlius 1 metų	7½%
term. indėlius 2 metų	7½%
term. indėlius 3 metų	7½%
pensijų s-tą	7¾%
spec. taup. s-tą	6½%
taupomąją s-tą	6 %
kasd. taupymo s-tą	6½%
depozitų-čekių s-tą	5½%

DUODA PASKOLAS:

asmenines nuo	11 %
mortgičius nuo	9¾% - 12 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
2239 Bloor Street West.
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Vaidotas (Vay) Jonynas
Telefonas (416) 864-2734
pataria ir padeda investacijose nuo aukso iki valstybinių lakštų. Jo atstovaujama firma aptarnauja investuotojus nuo 1923 metų.
MOSS, LAWSON & CO. LIMITED
48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

A.P GOMES Real Estate & Insurance Ltd.
1567 Dundas St. W.
Toronto, Ontario
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus
Antanas Bliūdžius
Telefonai: 531-1191 namų 537-2291

PASIRINKITE SAU NAMĄ -
su
* patyrusiu atstovu
* sąžiningu patarnavimu
* asmeniniu patarimu

ANTANAS GENYS
an independent member broker
RE/MAX professionals inc. Realtor
1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8
232-9000 res: 231-2839

"Bache Securities" registruotas atstovas
VILIUS SERGAUTIS, *B.Sc.,*
mielai jums patarnaus šėrų, lakštų, pelningo investavimo reikaluose.
Tel. 860-3280
18 King St. E.
Toronto, Ont., M5C 1E3

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3
Telefonas 252-8863

Greitas ir tikslus patarnavimas!
DRAUDA
gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos
Juozas Eimis Ramas
Tel. 364-5081, namų 766-5857
Allstate Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

RENATA ŠKĖMAITĖ Toronte ruošiasi tradicinei kaukių dienai "Halloween" — Visų šventųjų šventės išvakarėse Nuotr. S. Škėmos

A†A
JONUI SADAUSKUI
mirus,

žmonai BIRUTEI, šeimai, giminėms ir artimiesiems Kanadoje ir Amerikoje, broliui ir seserims Lietuvoje skausmo bei liūdesio valandoje reiškiu gilią užuojautą ir kartu liūdžiu –

Stasys Matulionis

Brantford, Ont.

Mylimai mamai
A†A
MARIJAI RADULOVIC
mirus,

jos dukrą LIUCINĄ MATULEVIČIENĘ ir jos šeimą nuoširdžiai užjaučiame –

J. A. Empakeriai
D. Z. Zakarevičiai

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tui skirtoji suma. Labdaros organizacijos pastebėjo padidėjusias eiles prie nemokamo maisto. Daroma išvada, kad apie 50.000 vyrų, moterų ir vaikų Toronte neturi pakankamai maisto. Pagalbon buvo pakviesti visi torontiečiai, Padėkos dienos proga per trumpą laiką suaukoję 230 tonų maisto.

Torontui būtinai reikia ne stadiono beisbolui su atidengiamu ir uždengiamu stogu, bet mažiau kainuojančių namų, butų su pigesne nuoma. Tiesa, jų yra pastatytų su finansine miesto ir Ontario valdžios parama, tačiau nepakanka. Sąrašuose — tūkstančiai torontiečių, mėnesius ir metus laukiančių jiems prieinamos pigesnės pastogės. Miesto vadovai, besidžiaugdami jiems nedaug tekainuosiančiu stadionu, užmiršta ar visiškai nutyli susisiekimo problemą. Tūkstančius beisbolo mėgėjų reikės atvežti į rungtynes stadione ir parvežti namo, visus tuo pačiu laiku. Reikės gerokai sustiprinti viešojo eismo linijas, parūpinti daugiau aikščių tiems, kurie atvažiuos savais automobiliais, nors stadionui parinkta vieta Toronto centre, netoli Ontario ežero, labai ribota. Tada paaiškės, kad Torontui nedaug tekainuosiantis stadionas pareikalaus didelių papildomų išlaidų.

Ontario provincijoje vis populiaresne tampa premjero D. Petersono liberalų mažumos vyriausybė, valdžion atėjusi NDP socialistų vado B. Rae paramos dėka. Susitarimas buvo pasirašytas dvejų metų laikotarpiui, kai liberalai parlamente turėjo 49 atstovus, socialistai — 25, konservatoriai — 51. Šią proporciją staiga pakeitė socialisto D. Ramsay perėjimas liberalų pusėn. Dabar liberalai turės 50 atstovų, konservatoriai — 51, socialistai — tik 24. Savo poziciją D. Ramsay pakeitė be jokio pranešimo socialistų vadui B. Rae. Jis išrinktas šiaurinėje Ontario dalyje, turinčioje 15 atstovų, kurių tik vienas yra liberalas. D. Ramsay tapo antruoju liberalų atstovu. Jis tikisi galėsiąs daugiau padėti tos srities Ontario gyventojams, būdamas valdžios pusėje. Spėjama, kad premjeras D. Petersonas jam yra pažadėjęs ministerio vietą. D. Ramsay, atrodo, jaučia, kad sekančius Ontario parlamento rinkimus lengvai laimės liberalai su savo vadu D. Petersonu.

Nanseno 1986 m. medalį už paramą pabėgėliams Jungtinės Tautos paskyrė Kanadai, įvertindamos bendras Kanados vyriausybės ir 25 milijonų kanadiečių pastangas. Medalį Kanados gubernatorei J. Sauve lapkričio 13 d. Otavoje įteiks Jungtinėse Tautose pabėgėlių reikalus tvarkantis šveicaras Jean-Pierre Hocke. Šiuo medaliu prisimenamas norvegas Fridtjofas Nansenas, vadovavęs pabėgėlių reikalams prieš II D. karą veikusioje Tautų Sąjungoje. Kanadiečių džiaugsmą užtemdo kai kurių ateivių neteisėtas pasivadinimas politiniais pabėgėliais. Spaudoje jau daug buvo rašyta apie Sri Lankos tamilus, kurie patys savo lėšomis atskrenda iš tos šalies ir, pasiekę Kanadą, pasiskelbia politiniais pabėgėliais.

Suktą iraniečių įvažiavimą Kanadon dabar atskleidė Irano Mafijos vadu vadinamo A. Heiderio suėmimas Švedijoje. Jis prisipažino Kanadon įvežęs šimtus iraniečių, iš kiekvieno paimdamas po $16.000. Kanados imigracijos pareigūnai žino apie A. Heiderio sukčiavimą. Jis pasinaudodavo Kanados sąrašu, pagal kurį politiniais pabėgėliais pripažįstami atvykėliai iš devyniolikos valstybių, įskaitant ir Iraną. Tokiems automatiškai leidžiama pasilikti Kanadoje ir dirbti vienerius metus. Peržiūros laukia 1.500 iraniečių, kurių daugelis atvyko pasinaudodami suklastotais dokumentais arba be jokių dokumentų. Iraniečiai stengiasi patekti Kanadon ne dėl politinio persekiojimo Irane, bet siekdami užtikrinto gero gyvenimo, vengdami karinės tarnybos nesibaigiančiame Irano kare su Iraku. Čia lėšų savo sūnums atsiųsti Kanadon ypač nesigaili turtingesnieji iraniečiai. Kanadon dabar kas mėnesį vidutiniškai atvyksta 140 iraniečių, o rugsėjo mėnesį politinės globos pasiprašė net 300.

• **Užsakykite "Tėviškės žiburius" kaip dovaną jaunavedžiams, draugams, pažįstamiems.**

Ateitininkų žinios

Ateitininkų iškyla High parke bus spalio 26, sekmadienį, po 10.15 v. Mišių. Bus įvairūs žaidimai ir uždaviniai, skanūs pietūs. Visi kviečiami dalyvauti.

Jaunučių susirinkimas — spalio 25 d.

Moksleiviai savo susirinkime nutarė prieš Kalėdas aplankyti tautiečius senelių namuose ir apdovanoti juos pačių moksleivių pagamintais kepiniais. Taip pat nutarė padėti "Good Sheppard Refuge" organizacijai išdalinti maistą neturtingiesiems. Lapkričio 9 d. organizuojamas pyragų pardavimas Prisikėlimo parapijoje. Parapijiečiai maloniai kviečiami paremti moksleivius.

Žiemos kursai vyresniesiems moksleiviams ir pirmamečiams studentams įvyks Dainavoje gruodžio 26 – sausio 1 d.d. Registracijos anketos gaunamos pas V. Dirmantaitę. **O. G.**

Skautų veikla

• Lapkričio 2 d. "Rambyno" tuntas rengia skautų įsteigimo 68-sias metines ir Lietuvos kariuomenės minėjimą. 11 v.r. Lietuvos kankinių šventovėje Mišios, kuriose dalyvausime organizuotai su vėliavom. Po Mišių — salėje iškilminga sueiga.

• Spalio 7 d. "Rambyno" ir "Šatrijos" tuntų vadovai nustatė švenčių-minėjimų datas: lapkričio 1-mos (tik "Rambyno" tuntas), skautiškos kūčios — gruodžio 21 d., Vasario 16 šventė – vasario 8 d. (bendrai), Kaziuko mugė – kovo 1 d. (bendrai), Šv. Jurgio diena (bendrai).

• Sekanti akademikių skaučių kandidačių sueiga įvyks spalio 26 d., 12 v.p.p., skautų būkle. **J.D.B.**

SPORTAS

KREPŠINIO VARŽYBOS

Š. Amerikos baltiečių klubinės krepšinio varžybos planuojamos surengti lapkričio 8-9 d.d. Toronte. Tai bus paskirų klubų turnyras.

PLAUKYMO VARŽYBOS

Š. Amerikos baltiečių ir lietuvių plaukymo varžybos įvyks 1986 m. lapkričio 22 d. Toronte Pape Recreation Centre (953 Gerrard St. E., kampas Pape ir Gerrard). Tel. (416) 461-3531. Rengia estų sporto klubas "Kalev". Registracija — apšilimas — nuo 3 v.p.p., varžybų pradžia — 4 v.p.p. Dalyvių registracija — iki š. m. lapkričio 18 d. pas PSF plaukymo komiteto vadovę Mrs. Mai Kreem, 618 Davenport Rd., Toronto, Ont. M5R 1K9. Tel. (416) 924-6028. Lietuvių pirmenybės bus išvestos iš baltiečių varžybų.

ŠALFASS centro valdyba

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte
Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 498-5823 arba 755-3174.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave, Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

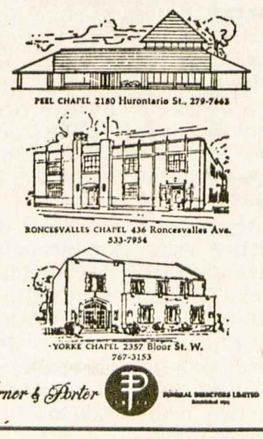

Turner & Porter

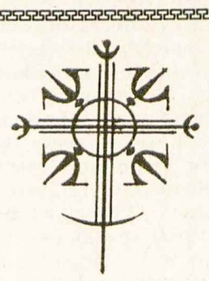

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
Gerry Lougheed Funeral Home
252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:	IMA:
6½% už 90 dienų term. indėl.	už asmenines paskolas nuo ..... 11 %
7 % už 6 mėn. term. indėlius	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu
7½% už 1 m. term. indėlius	1 metų ..... 10 %
7½% už 2 m. term. indėlius	2 metų 10¼%
7½% už 3 m. term. indėlius	3 metų ..... 10½% (fixed rate)
7¾% už pensijų planą	su keičiamu nuošimčiu
6½% už specialią taup. s-tą	1, 2 ar 3 metų ..... 9¾% (variable rate)
6 % už taupymo s-tas	
6-7 % kasd. palūkanų sąskaita	
5½% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 56 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

Taupyk ir skolinkis pirmutiniame ir didžiausiame
TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE *PARAMA*

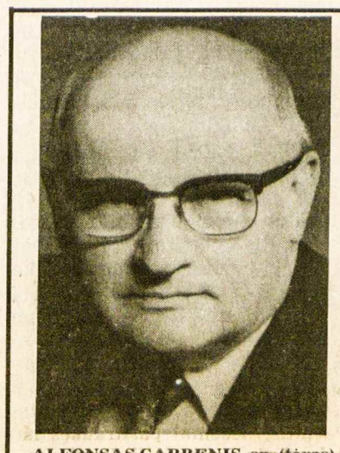

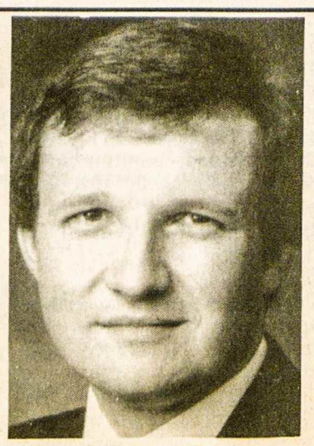

ALFONSAS GARBENIS, sn. (tėvas), ALFONSAS GARBENIS, jn. (sūnus), sueina į vieną įstaigą. Po 35 metų veiklos ir toliau ji tarnaus tautiečiams Toronte nekilnojamo turto reikaluose. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.
A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 4Y3.
Telefonai: 225-5699 arba 489-1543
Namų įkainojimo skyrius
HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED
25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3
Telefonas (Toronto linija) 773-6480
ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker
daiva t. dalinda, B.A.
associate broker
4887 dundas st, west islington, ontario M9A 1B2 res: 767-0999
232-2322

ISLINGTON-MANOR, puikus vienaaukštis – $268,000.
PALACE PIER – dviejų miegamųjų — $189,900.
ETOBICOKE – trijų miegamųjų — $169,900.
BLOOR WEST VILLAGE – keturių miegamųjų — $215,000.

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

SOLD x. De LIMA REALTY INC. 1280 Dundas St. W Tor.
Birutė Grigaitytė-Spudienė,
namų pirkimo ir pardavimo agentė
1280 Dundas Street West, (prie Dovercourt Rd.) Toronto, Ont. M6J 1X7
Įstaigos telefonas: 535-2500
Namų telefonas: 445-9469

A & L Windows
66 Spadina Ave., Hamilton, Ont. L8M 2X1
Savininkai – Algis ir Lenis Žilvyčiai

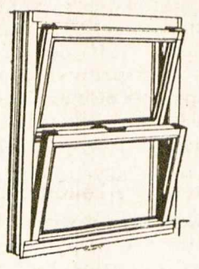

Esamus langus pakeičiame šiluminiais (thermal) langais dvigubo ar trigubo storumo stiklo. Taip pat įdedame aliumines duris 2" ir aliuminius išorinius langus (storm windows) įvairios rūšies ir spalvos, pagamintus pagal užsakymą. ***Nemokamas įkainojimas.*** ***Lietuviams 10% nuolaida.*** **Skambinti telefonu**
(416) 545-6556 Hamiltone,
Toronte ir apylinkėse prašome skambinti "collect"

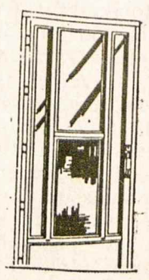

Lietuvių renginiai Toronte 1986 m. rudenį

Kapinių lankymas	lapkričio	2	Anapilis
Aušrokų pobūvis	lapkričio	4	Lietuvių namai
"N. Lietuvos" vakaras	lapkričio	8	Lietuvių namai
Paskaita (LN kultūros kom.)	lapkričio	9	Lietuvių namai
"Atžalyno" popietė-bazaras	lapkričio	16	Lietuvių namai
Sporto klubo "Vytis" pobūvis	lapkričio	22	Lietuvių namai
Prisikėlimo par. choro vakaras	lapkričio	22	Prisikėlimo salė
N. Pr. Marijos seserų vakaras	lapkričio	23	Prisikėlimo salė
Lietuvos kariuomenės šventė	laprkičio	23	Lietuvių namai
Martyno Račio pagerbtuvės	lapkričio	29	Lietuvių namai
Paskaita (LN kult.komisija)	lapkričio	30	Lietuvių namai
Kalėdų vakaras	gruodžio	6	Lietuvių namai
Ateitininkų Kūčios	gruodžio	7	Prisikėlimo salė
"Aro" pobūvis	gruodžio	13	Lietuvių namai
Rekolekcijos	gruodžio	20	Anapilio salė
Skautų Kūčios	gruodžio	21	Prisikėlimo salė
LN Kūčios	gruodžio	24	Lietuvių namai
Bendros Anapilio Kūčios	gruodžio	24	Anapilio salė
Naujų Metų sutikimas	gruodžio	31	Anapilis, Liet. namai, Prisikėlimas

KLB TORONTO APYLINKĖS VALDYBA

Wasaga Beach, Ont.

KLB VIETINĖS APYLINKĖS susirinkimas – lapkričio 9, sekmadienį, po pamaldų (apie 12 v.), Gerojo Ganytojo misijos salėje. Programoje – Lietuvos kariuomenės šventės ir 1941 m. sukilimo paminėjimas, valdybos pirmininko ir revizijos komiteto pranešimai. Pertraukoje – kavutė.

KANADOS LIETUVIŲ FONDO naujais nariais šiemet įstojo: B. Rakauskas, M. Vaitkienė, V. Jagučanskis, F. Kasperavičius, M. Laurinavičienė, J. Gudelis, E. Javienės atminimui ir (pernai nepaminėtas) V. Stanevičius. Šioje mažoje kolonijoje jau turime 35 pilnus narius (įmokėjusius $100 ar daugiau). Georgian Bay rajonui įgaliotinio telefonas 429-2051. **J. M.**

AUKOS TAUTOS FONDUI: $6.00 — Pr. Žaliauskas; **$10.00** — A. Bernotas, A. S. Bončkus, P. Bridickas, J. Gelažius, A. Heikis, M. Missullis, P. Pakalka, P. Remeikis, A. Svirplys, V. Tikuišis, Pr. Žimantas; **$20.00** — A. ir A., V. Belskis, J. Dobilas, J. Jonaitienė, J. Jotautas, A. Laucius, K. Liaubienė, J. Macijauskas, Ig. Pakarna, A. Rimkus, A. Sekonis, B. Vitkus; **$25.00** — R. Dūda, M. Laurinavičius, J. Petkevičius, P. Žemaitis; **$30.00** — Gr. Buntinas, P. Kirstukas, K. Šaltys; **$40.00** — L. Garbačiauskas, Č. Javas, Br. Rakauskas; **$50.00** — Pr. Čičinis, U. Opanavičienė, J. Pikšilingis, A. Stančikas, V. Stanevičius; **$100.00** — S. Ignatavičius, Jonaitis-Tribinevičius; **$600.00** — A. Masionis.

Sudbury, Ontario

MAIRONIO ŠAULIŲ KUOPA š. m. rugsėjo 27 d. surengė Tautos šventės minėjimą. Apie minėjimą buvo paskelbta "TŽ" rugsėjo 16 d. laidoje. Deja, Kanados paštui "sąžiningai" dirbant, laikraštis Sudburyje buvo gautas po 20 dienų, t.y. spalio 4 d. Tokiu atveju apie minėjimą tautiečiams ir svečiams pranešti liko patikimiausia priemonė — telefonas. Minėjime dalyvavo nenumatytai didelis skaičius tautiečių ir svečių.

Uniformuoti šauliai — V. Bružas, J. Stankus, A. Juozapavičius į salę įnešė Kanados, Lietuvos ir Maironio kuopos šaulių vėliavas. Šaulių kuopos pirm. J. Staškus pakvietė visus sugiedoti Lietuvos himną. Jis skaitė ir paskaitą, paaiškindamas kas yra Tautos šventė, kaip ji atsirado, ką reiškia lietuviams, gyvenantiems laisvajame pasaulyje.

Vyt. Pečiulis (torontiškis) minėjimo dalyvius supažindino su sol. muz. Vaclovu Poviloniu, neseniai pasitraukusiu iš okupuotos Lietuvos, kuris paruošė ir atliko čia meninę programą. Su gitara, akordeonu ir pianu atliko programą, dainuodamas tautines, ilgesio ir liaudies dainas, kurias mes emigracijoje jau esame beveik pamiršę. Trumpose pertraukose V. Pečiulis skaitė liūdnus eilėraščius, atvežtus iš dabartinės Lietuvos. Prie kai kurių dainų solistas įjungdavo ir klausytojus, visus minėjimo dalyvius.

Programa buvo labai gera, jaudinanti, dalyviams primenanti jaunystę bei gyvenimo dienas, praleistas tėvynėje, ir ilgesį jos netekus. Dalyviai buvo patenkinti, sujaudinti ir nesigailėjo karštų plojimų. Programai pasibaigus, sugiedotas Kanados himnas, išneštos vėliavos, o dalyviai pakviesti skaniai vakarienei, kurią paruošė šeimininkė — Audra Albrechtienė, talkininkės Birutė Stankienė ir Nijolė Paulaitienė. Po vakarienės buvo loterija, kuriai laimikius aukojo: P. Petrėnas, J. Petrėnas, Teresė Petrėnaitė, A. Braškys, P. Gustas, A. Staškevičius, Marija Lapienienė, J. Pranskus, V. Stepšys, A. Juozapavičius, Agota Pranskūnienė, J. Staškus.

Svečiai, dalyvavę minėjime: V. Pečiulis, neseniai pasitraukęs iš dabartinės Lietuvos V. Povilonis, A. V. Stankai iš North Bay ir kt.

Apylinkės muzikai, kurią tvarkė G. Staškus, jn., dalyvius linksminant, baigėsi minėjimas. Maironio šaulių kuopos valdyba visiems, padėjusiems darbu, aukomis minėjimą ruošiant, nuoširdžiai dėkoja.

J. Kručas

Užsakykite "TĖVIŠKĖS ŽIBURIUS" kaip dovaną jaunavedžiams, studentams, mokslus baigusiems, jauniems profesionalams, naujakuriams, vienišiems tautiečiams. Metinė prenumerata naujam skaitytojui — $15.00, JAV-se — $15.00 amerikietiškų. Reguliari prenumerata — $20.00, JAV-se — $20.00 amerikietiškų.

Š. m. lapkričio 15, šeštadienį, Toronto Lietuvių namuose
(1573 Bloor St. West)

rengiamas **KONCERTAS - BALIUS**

PROGRAMOJE: ***Sol. D. Mongirdaitė*** *iš Bostono (arijos iš operų, "Bohema", "Faustas" ir kitų),* ***Toronto lietuvių vyrų choras "Aras"*** *vad. sol. muz. V. Verikaičio; akompanuoja muz. J. Govėdas.*

Salė atidaroma 6 v.v., koncertas — 7 v.v. Šokiams gros 5 asmenų orkestras. Veiks baras, bus loterija. Šilto maisto bufetą ruošia **V. Birštonas. Bilieto kaina** — 6 dol., Lietuvių namų nariams įėjimas nemokamas. Nariai nemokamus bilietus atsiima iki lapkričio 12 d. **Stalus** galima rezervuoti iš anksto. **Bilietus** darbo valandomis platina Lietuvių namai, bet kuriuo laiku — V. Kulnys (tel. 769-1266), A. Sukauskas (tel. 244-2790).

Visi maloniai kviečiami dalyvauti. *Rengėjai:* ***Lietuvių namai ir LN vyrų būrelis***

Š. m. lapkričio 9, sekmadienį, 2.30 v.p.p., Toronto Lietuvių namuose

Dr. G. Ginčauskaitė

skaitys

PASKAITĄ:

"Akių priežiūra ir akinių pritaikymas!"

Po paskaitos bus atsakoma į klausimus.

Įėjimas nemokamas. Visi kviečiami dalyvauti ir pasiklausyti jaunos daktarės patarimų.

Rengia LN kultūrinė komisija

TORONTO

Į Austrijos Vieną dalyvauti laisvės demonstracijoje iš Toronto rengiasi 16 asmenų grupė. Keletas asmenų prisidės iš kitų vietovių.

KLB švietimo komisija išsiuntinėjo apylinkių valdyboms raštą, prašydama padaryti rinkliavas arba iš savo iždo paskirti aukų Vasario 16 gimnazijai paremti, ypač dabar, kai reikia užmokėti už berniukų bendrabučio statybą ir apdegusios pilies atstatymą. Be to, prašoma apylinkių valdybas skatinti tėvus siųsti savo vaikus, nors ir visai silpnai lietuviškai kalbančius, Vasario 16 gimnazijon mokytis.

Sol. Vacys Verikaitis išleisdino savo įdainuotų įvairių kūrinių plokštelę "Palik tik dainą man". Tai jo vokalinio meno 25-rių metų rinktinė. Išleido "Vilnius Records" Montraelyje. Viršelio įraše sako pats V. Verikaitis: "Dešimtmečiais dalinausi daina su tavimi, mielas bičiuli, lyg ant ajerų keptos duonos rieke. Tebūnie ji skalsi".

Karo nusikaltėlių pajieškas Kanadoje teisėjo J. Deschenes komisija turėjo užbaigti ir oficialų pranešimą paruošti iki š. m. spalio 1 d. Teisingumo ministeris R. Hnatyshynas datą vėl pratęsė dviem mėnesiais iki gruodžio 1 d. Esą įstatymas reikalauja, kad asmenys, oficialiai kaltinami karo nusikaltimais, turį būti iš anksto supažindinami su kaltinamąja medžiaga. Tik tada komisijos pranešimas galės būti perduotas Kanados vyriausybei.

Iš Yad Vashem instituto Jeruzalėje gauta žinia, kad ten susilaukė pripažinimo kaip žydų gelbėtojai holokausto metu Lietuvoje Juozas bei Bronė Straupiai ir Kerpauskų šeima. Jiems išrašyti atestatai, kuriuose prancūzų ir hebrajų kalbomis pažymėta, kad jie gelbėjo žydus holokausto metu, rizikuodami savo gyvybėmis. Atestatų data — 1982 m. lapkričio 23 d. Sara Ritovaitė-Elitsurienė parašė knygą (dienoraštį), kurioje pasakoja jos šeimos (rabinų ir gydytojų) sunaikinimą Rainių miškelyje prie Telšių ir jos pačios išgelbėjimą Straupių bei Kerpauskų dėka.

Kanados parlamente aktyviai reiškiasi Toronto Parkdale-High Park apylinkės atstovas Andrew Witer, priklausantis konservatorių partijai. Jis yra ukrainiečių kilmės, labai artimas lietuviams, padaręs viešus pareiškimus parlamente Vasario 16 ir sibirinių trėmimų metinių proga. Jam pagerbti buvo surengtas lėšų telkimo pobūvis su vakariene bei prakalbomis Boulevard klubo patalpose (Lakeshore Blvd. W.) spalio 9 d. Dalyvavo per 150 asmenų, kurių tarpe buvo apie 20 lietuvių: KLB krašto ir Toronto apylinkės pirmininkai, valdybų nariai ir kiti. A. Witer savo kalboje pabrėžė žmogaus teisių pažeidimus ir nusikalstamą tylą toje srityje. Pagrindinę kalbą pasakė sveikatos ir viešosios gerovės min. Jake Epp, nušviesdamas dabartinės vyriausybės politiką.

Radikali veikėja ir žurnalistė Laura Sabia, italų kilmės, dalyvavusi svarstybose York universitete, kur buvo gvildenami italų imigracijos klausimai, parašė straipsnį dienraštyje "The Toronto Sun" 1986. X. 3, kuriame išpeikė daugiakultūrę Kanados politiką. Esą ji daro žalą krašto vienijimui, kanadiečio sąmonės ugdymui. Ypatingai žalingas esąs etninių kalbų mokymas viešose mokyklose, nes kenkia anglų kalbos mokymui, kliudo etninių grupių įaugimui į bendrą kanadiečių gyvenimą. Tuo būdu autorė parodė savo polinkį į tautų lydymo katilą, kuris buvo praktikuojamas prieš II D. karą Kanadoje ir Amerikoje. Po II D. karo įsigalėjo tautinių grupių mozaikos politika, siekanti krašto gyventojų vienybės įvairybėje. Du dešimtmečiai jau parodė, kad krašto jėga glūdi ne katilo vienybėje, o mozaikos įvairybėje.

"The Toronto Sun" vėl išspausdino St. Prakapo laišką, giriantį Bob Macdonaldo straipsnį apie "taikos veikėjus", kurie demonstravo prieš branduolinius amerikiečių ginklus, bet tyli Černobilio ir povandeninio sovietų laivo sprogimo atvejais.

Kanados daugiakultūrių reikalų direktoriatas praneša apie paskyrimą įvairių tautybių asmenų į valdines tarnybas. Imigracijos apeliacijos tarybon paskirti: Ms. Nurjehan Nizar Mawani, advokatė, gimusi Kenijoje, gyv. Vankuveryje; Nirmal Singh, mokytojas, indietis, gyv. Vankuveryje; Andrew Zbigniew Wlodyka, advokatas, lenkas, gyv. Vankuveryje. Į ekonominę Kanados tarybą paskirtas Raymond Koskie, advokatas, žydas, gyv. Toronte; į eksporto korporaciją — adv. Maureen Sabia, italė, gyv. Toronte. Paskyrimų sąraše matyti dar kitų tautybių pavardžių, bet nėra nė vieno baltiečio.

Toronto Lietuvių sūnų ir dukterų klubas, kuriame spiečiasi komunistinio nusistatymo ateiviai, turėtą namą Clairmonto gatvėje pardavė už $30,010.00. Susirinkimo nutarimu $5000 palikta iždė tolimesnei klubo veiklai, o likusią sumą pasidalino nariai. Rugpjūčio 20 d. įvyko paskutiniai pietūs, o rugpjūčio 30 — namų perdavimas naujam savininkui. Ta proga kalbas pasakė veikėjai — buvęs komunistinio laikraščio "Liaudies balsas" redaktorius ir klubo pirm. J. Yla, klubo vicepirm. J. Morkūnas, buvęs namų prižiūrėtojas J. Žulys, A. Ylienė ir J. Žukauskas. J. Yla savo kalboje pareiškė tuose namuose praleidęs 45-rius metus, o Lietuvoje — 24-rius. Programai vadovavo klubo sekr. J. Morkis. Nors klubas turėtą namą pardavė, bet savo veiklą tęsia toliau. Veikloje dalyvauja likęs nagausus būrelis, kuris remia komunistinį laikraštį "Laisvė", leidžiamą Niujorke.

KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

BE AUKŲ NEBUS DARBŲ!

NORINČIŲ DIRBTI YRA, BET ŠVIETIMAS, KULTŪRINĖ BEI POLITINĖ VEIKLA IR VISI KLB DARBAI NEĮMANOMI BE JŪSŲ AUKŲ.

Nario įnašo, atsiskaičius su PLB, neužtenka. Prašome siųsti aukas KLB būstinės adresu:

KLB KRAŠTO VALDYBA,
1011 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8.

Aukoms virš $15 bus išduodami pakvitavimai nuo pajamų mokesčio.

KLB krašto valdyba

Advokatė
JOANA E. KURAS, LL. B.
atidarė savo raštinę
3425 Dundas St. W., Suite 200 prie Windermere Ave.,
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B
2 Jane St., Suite 500 — Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas — įstaigos (416) **762-7393**
Toronto, Ontario M6S 4W3 — namų **233-0303**

ADVOKATAS A. PUTERIS
nuo 1985 metų spalio 1 dienos
perkėlė savo raštinę į
3425 Dundas St. W., Suite 200,
(prie Jane St.), Toronto, Ont. M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B
3425 Dundas St.W., Suite 201 — Telefonai:
prie Windermere Ave. — įstaigos (416)**763-4319**
Toronto, Ontario M6S 2S4 — namų **621-2136**

Kanados taupomųjų lakštų **reikalais**
(Canada Saving Bonds) **skambinti**
Vaidotas (Vay) Jonynas
Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7 Tel. (416)864-2734

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Gražina Raškauskienė, *B.Sc.*
allan BROWN
624-6336 — namų **624-2199**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4141 Dixie Rd., Rockwood Mall, Mississauga

TOTAL TRADES RENOVATING
151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario
* *atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių*
* *parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas*
* *įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius*
* *atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas*
* *uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)*
Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR,
1614 Bloor St. West, Toronto, M6P 1A7
(Arti Toronto Lietuvių namų)
PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS
STASYS JOKUBAITIS.
30 metų patirtis vakarų Toronto ir High Parko rajonuose.
KINGSWAY NATIONAL
THE SIGN OF DISTINCTION
Tel. 535-2331
arba **537-2869**

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 **Telefonas 531-1331**
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) **Telefonas 531-1305**
★ **Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)**
★ **Sąžiningas ir patikimas patarnavimas.** ★ **Visi automobilių mechaniniai**
★ **taisymai.** ★ **Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.**
★ **GOODRICH, RADIAL ir kt.** **Savininkas FRANK PETITT**

RE/MAX west realty inc., realtor an independent member broker
Juozas (Joseph) Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
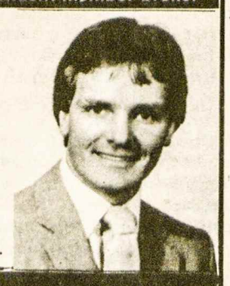
1700 bloor street west toronto, ontario M6P 4C3 **769-1616**

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
1573 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6P 1A6
Registration No. 0009239
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo pirmadienio iki penktadienio 3 v.p.p.-7 v.v.
tel. 245-9990
nuo pirmadienio iki šeštadienio nuo 10 v.r. iki 2 v.p.p.

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė – tel.(416) 846-7301, namų (519)853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Kapinių lankymas — lapkričio 2, sekmadienį, 3 v.p.p. Be rytinio autobuso, bus ir popietinis, kuris veš maldininkus iš Islingtono požeminio stoties Anapilin 2.30 v.p.p. ir grąžins atgal 6 v.v. Lankytojų maitinimu Anapilio salėje rūpinasi Anapilio moterų būrelis.

— Katalikių moterų draugija kapinių lankymo dieną rengia meno parodą Parodų salėje. Atidarymas — po 10 v.r. Mišių.

— Mišios Wasagoje bus lapkričio 9, sekmadienį, 11 v.r. Po jų — apylinkės tautiečių susirinkimas ir Lietuvos kariuomenės atsteigimo paminėjimas.

— Eucharistijos bičiuliai kalba Rožinį spalio sekmadieniais po 11 v r. Mišių Lietuvos kankinių šventovėje.

— Paskaita apie tikėjimo pagrindus — spalio 26, sekmadienį, Anapilio salėje po 11 v.r. Mišių.

— A. a. Marija Radulovic-Kronienė, 83 m., palaidota spalio 15 d.

— Kornelija Vaitiekūnaitė susituokė su Francis T. Despond spalio 18 d.

— Kun. K. Kaknevičius ir kun. Pr. Gaida spalio 20-24 dalyvauja kunigų rekolekcijose Toronto kunigų seminarijoje.

— Paaukojo: Šv. Jono lietuvių kapinėms $700 — a.a. P. Latauskas (testamentu); parapijai: $100 — S. Vyskupaitienė, dr. A. L. Pacevičiai.

— Mišios spalio 26, sekmadienį, 10 v.r. — už a.a. Juozą Kriaučiūną, 11 v.r. — už a.a. Petrą Traškevičių ir a.a. kun. Petrą Patlabą.

Išganytojo parapijos žinios

— Pamaldas Reformacijos dieną — spalio 26, laikys kun. P. Dilys 9.45 v.r. Pamaldas — lapkričio 2 d., 9.45 v.r., laikys parapijos tarybos nariai.

— Kun. P. Dilys viešės Čikagoje nuo spalio 28 iki lapkričio 6 d. Jis ten Reformacijos dieną, lapkričio 2, laikys pamaldas evangelikų reformatų šventovėje ir "Tėviškės" parapijoje. Sielovados reikalais per tą laiką kreiptis į parapijos sekretorę M. Dambarienę (100 Quebec, Apt. 1111., tel. 769-4891).

— Choras renkasi pirmadieniais, 7.30 v.v., parapijos salėje.

— Parapijos moterų draugijos susirinkimas — lapkričio 2 d., po pamaldų, M. Pamataitienės bute (38 Highland Park Blvd., Thornhill, Ont. tel. 889-6590).

Lietuvių namų žinios

— Spalio 19 d. įvyko jaunos sol. Marytės Bizinkauskaitės koncertas. Jo klausėsi per 350 asmenų. Visi buvo sužavėti solistės balsu ir programos atlikimu. Koncertą rengė LN moterų būrelis.

— Ryšium su sol. M. Bizinkauskaitės koncertu ir KLB tarybos rinkimais sekmadienio popietėje buvo daug tautiečių.

— Socialinių reikalų srityje talkina Vida Turūtaitė. Kreiptis į A. Vaičiūną tel. 533-1121 arba vakarais — į V. Kulnį tel. 769-1266.

— LN valdybos iniciatyva planuojamų lietuvių slaugos namų reikalu praėjusią savaitę komitetas turėjo pasitarimą su valdžios atstovais.

A. a. Bernardo Petkevičiaus laidotuvių metu suaukota religinei Lietuvos šalpai $527. Aukojo: $50 — A.A.D.P.V. Putrimai, dr. S. dr. A. Kazlauskai; $30 — A. Čiaušionas; $20 — V. Adomonis, J. P. Jucevičiai, J. Kazlauskas, B. Kalzuskaitė, P. E. Krilavičiai, M. dr. L. Leknickai, V. Matulevičius, E. B. Rovai, J. J. Rovai, A. G. Sprainaičiai, O. Svarinskienė, dr. A. V. Valiuliai, V. V. Valiuliai; $15 — J. K. Povilaičiai, A. J. Zubrickai; $10 — G. Balčiūnienė, J. Dimskis, A. Dobienė, E. Jaškuvienė, P. S. Jonikai, V. Marcinkevičius, J. Pacevičienė, E. Radavičiūtė, V. Simanavičienė, J. Stravinskas, V. Vaitonis; $7 — J. P. Kalainiai; $5 — V. M. Butrimas, J. I. Kvosčiauskai.

Visiems aukotojams velionies šeima reiškia nuoširdžią padėką.

KLK moterų draugijos Delhi skyrius paaukojo Kanados lietuvių komitetui žmogaus teisėm ginti $150. Komitetas reiškia nuoširdžią padėką.

Kelionių agentūros praneša vykstantiems į Prancūziją, kad visų pirma pasirūpintų Prancūzijos konsulatuose įvažiavimo vizomis. Jų dabar reikalauja Prancūzijos valdžia.

Lietuvių vaikų darželis (57 Sylvan Ave.) turi dvi grupes vaikų — lietuvių ir nelietuvių. Lietuvių grupėje yra apie 30 vaikų. Šiais metais darželis ne visus vaikus galėjo priimti dėl vietos stokos ir dėl valdžios apribojimų. Darželio vedėja yra sesuo Teresė Lukaitė, vienuolyno vyresnioji — sesuo Loreta Jonušaitė.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį specialiose Mišiose dalyvavo daug vaikučių su tėvais. Po Mišių parapijos salėje įvyko kaukių balius su magiku, kaukių paradu, žaidimais ir užkandžiais. Per 10.15 v. Mišias giedojo vaikų choras.

— Spalio 16 buvo palaidotas a.a. Povilas Štuopis, 79 m.

— Susituokė Antanas Urbonas su Kathleen Schrier.

— Pakrikštyta Stephanie-Aurelija, Vidos (Adomonytės) ir Peter Thomas dukrelė.

— Parapijos tarybos labdaros sekcija vėl pasiuntė 31 siuntinį Lenkijos lietuviams. Labdaros sekcijos rengiamas vartotų drabužių bei daiktų išpardavimas įvyks lapkričio 4-6-8 d.d.

— Religinės lietuvių šalpos 25-mečio koncertas įvyks spalio 26 d., 4 v.p.p., parapijos salėje. Bilietai — po Mišių salėje. Programą žiūr. skelbime. Pelnas skiriamas religinei Lietuvos šalpai ir pranciškonų klierikų fondui. Bus ir jaunųjų menininkų paroda Parodų salėje.

— Parapijai aukojo: $300 — M. A. Čiužai; $200 — B. Stalioraitienė, H. V. Gumauskai; $140 — K. P. Abromaičiai; $100 — B. Barysienė, A. Kairienė, Vl. Radzevičius, V. I. Biskiai, J. Bernatavičienė, A. V. Lukai, K. D. Manglicai; $60 — O. T. Krasauskai; $50 — O. Skėrienė; $40 — K. Z. Žebrauskai; pranciškonų klierikų fondui $100 — M. A. Čiužai, B. Stalioraitienė; vyskupo fondui: $100 — B. Stalioraitienė; religinei šalpai: $100 — B. Stalioraitienė.

— Mišios spalio 26, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Sofiją ir Joną Budrevičius, 9.20 v.r. — už a.a. Igną Juzukonį, 10.15 v.r. — už a.a. Igną Juzukonį, Mamertą Girčį, 11.30 v.r. — už gyvus ir mirusius parapijiečius, 7 v.v. — už Gražulių šeimos mirusius.

SLA 236 kuopos susirinkimas — spalio 26, sekmadienį, 1 v.p.p., Toronto Lietuvių namuose.

Kanados lietuvių žurnalistų sąjungos susirinkimas šaukiamas spalio 26, sekmadienį, 3 v.p.p., Toronto Lietuvių namuose.

Sąmoningo tikėjimo savaitgalį spalio 31 — lapkričio 1 ir 2 d.d. Prisikėlimo par. patalpose rengia Lietuvos krikščionybės sukakties centrinio komiteto religinės programos komisija. Religinėmis temomis kalbės: kun. Jonas Bacevičius, OFM, iš Kennebunkporto, Loreta Giržaitytė iš Minnesotos, Jonas Abromaitis iš Otavos, sesuo Ignė Marijošiūtė iš Putnamo. Savaitgalis prasidės spalio 31, penktadienį, 7.30 v.v., paskaita lietuvių ir anglų kalbomis apie krikščionybę Lietuvoje. Šeštadienį 9.30 bus trys paskaitos (A ciklas), po pertraukos — 11 v.r. kitos trys paskaitos (B ciklas). Po pietų 5 v. — pakartojimas antrosios dalies (B ciklas), 6.30 užkandis, o 7.30 v.v. — simpoziumas apie Krikštą su diskusijomis. Sekmadienį, 10.30 v.r., pakartojimas A ciklo (religinis vaikų auklėjimas) ir 11.30 — religinis suaugusių ugdymas, krikščioniškas ir lietuviškas mūsų paveldas. 3 v.p.p. — Mišios Anapilio kapinėse.

"Tėviškės žiburių" administracija kapinių lankymo dieną — lapkričio 2 bus atidaryta nuo 2 v.p.p. iki 3 v.p.p.

KLK moterų draugijos Lietuvos kankinių par. skyrius kapinių lankymo proga lapkričio 2, rengia meno parodą, kurioje dalyvauja dail. A. Totoraitienė su savo tapyba, A. Kazanavičienė su džiovintų lapų kūryba ir A. Šalnienė su gėlėmis ir vainikais. Gera proga bus juos įsigyti ir papuošti artimųjų kapus. Parodos atidarymas įvyks po 10 v.r. Mišių.

Baltiečių svarstybas lapkričio 8, šeštadienį, Toronto universitete rengia Baltistikos studijų draugijos Kanados komitetas, kuriame dalyvauja ir lietuvių atstovai. Svarstybos prasidės 10 v. r. Trinity kolegijoje, Ignatjevo teatre. Bus gvildenami Lietuvai ir kitiem Baltijos kraštam aktualūs klausimai. Kalbėtojų tarpe bus prof. R. Vaštokas ir A. Rasiulis iš Kanados gynybos departamento (ne iš JAV, kaip per klaidą buvo paskelbta anksčiau). Rengėjai kviečia lietuvius gausiai dalyvauti. Norintieji smulkesnių informacijų prašomi skambinti Kęstučiui Raudžiui tel. 239-7040 (vakarais).

Kristaus karaliaus šventės minėjimas ir N. Pr. Marijos vienuolijos seserų metinė **vakarienė** rengiama lapkričio 23, sekmadienį, 4 v.p.p., Prisikėlimo salėje. Pagrindinę kalbą pasakys kun. dr. V. Skilandžiūnas tema "Kristus karalius kalėjime", o meninę programą atliks "Volungės" choras. Netrukus bus gaunami ir bilietai.

A. a. Juozo Bersėno atminimui, užjausdami šeimą, paaukojo "Tėviškės žiburiams" $20 T. J. Cipariai iš Rodney, Ontario.

A. a. Pranio Alšėno atminimui K. ir K. Kaminskai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $20.

A. a. Juozo Balčiūno, mirusio Albertos Kalgaryje, atminimui vietoje gėlių Kalgario Lietuvių draugijos valdyba paaukojo "Tėviškės žiburiams" $10.

A. a. Jono Sadausko atminimui, V. K. Stankai iš Burlingtono, pagerbdami velionį bei reikšdami užuojautą velionies artimiesiems, paaukojo "Tėviškės žiburiams" $10.

A. a. Juozo Jankaičio atminimui B. ir O. Sergaučiai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $25.

A. a. Marijos Radulovic-Kronienės atminimui, užjausdami artimuosius, V. K. Gapučiai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $15.

A. a. Povilo Štuopio atminimui, užjausdami žmoną Albiną, sūnų Algį bei jo žmoną Sigitą, — paaukojo "Tėviškės žiburiams": Teresė ir Vladas Bačėnai $20, Gabrielė ir Henrikas Chvedukai $20, Vanda ir Kipras Bagdonavičiai $25.

Lietuvos religinės šalpos 25 metų sukakčiai paminėti rengiamas KONCERTAS ir JAUNŲJŲ DAILININKŲ PARODA

PROGRAMOJE: sol. Anita Pakalniškytė, sol. Vytautas Paulionis, smuikininkė Regina Bankienė ir pianistė Leokadija Kanovičienė.

Turtinga loterija ir vaišės. Pelnas skiriamas religinei Lietuvos šalpai ir lietuvių klierikų fondui.

Įėjimas — $7.00 asmeniui, $6.00 — pensininkams ir studentams.
Bilietus galima įsigyti prie įėjimo, iš anksto – Prisikėlimo parapijos raštinėje tel. 533-0621 arba pas rengėjas tel. 762-1539, 233-4791.

1986 m. spalio 26, sekmadienį, 4 v.p.p., Prisikėlimo parapijos salėje Toronte

Maloniai kviečiame visus ir visas atsilankyti!
Rengėjos – KLK moterų draugijos Prisikėlimo parapijos skyrius

TORONTO LIETUVIŲ LEDO RITULIO IR KĖGLIAVIMO KLUBAI kviečia visus į

SUSIPAŽINIMO ŽAIDYNES ir KAUKIŲ BALIŲ

1986 m. lapkričio 1, šeštadienį

LEDO RITULYS
Žaidynių pradžia – 11 v.r.
Vieta bus pranešta savaitę prieš.
Registracija – $15.00 asmeniui (garantuojam du žaidimus).
REGISTRUOJAM ASMENIS, NE KOMANDAS!
Dėl platesnės informacijos skambinti – Rick Dresher (namų) **233-8788**, (darbo) **233-3334** arba Rimui Kuliavui: **766-2996**
Registruotis ne vėliau ***spalio 24 dienos.***

KĖGLIAVIMAS
Žaidynių pradžia – 11 v.r.
"Plantation Bowlerama", 5429 Dundas St. West.
Registracija – $10 asmeniui
REGISTRUOJAM ASMENIS, NE KOMANDAS!
Dėl platesnės informacijos skambinti – Mykolui Jaglowitz: **622-9919** arba Audrai Danaitytei: (namų) **626-8994**; (darbo) **252-4659.**
Registruotis ne vėliau ***spalio 24 dienos.***

KAUKIŲ BALIUS
Pradžia – 8 v.v.
Toronto Lietuvių namuose,
1573 Bloor St. West
Įėjimas $5.00.
Įsigykite bilietus iš anksto!
ŽAIDYNIŲ IR KAUKIŲ PREMIJOS bus išdalintos per šokius!

Lietuvių kapinių lankymo dieną – lapkričio 2, sekmadienį, Anapilio Parodų salėje rengiama

MENO PARODA

Matysime dail. ***A. Totoraitienės*** *tapybą,* ***A. Kazanavičienės*** *kūrybą iš džiovintų lapų,* ***A. Šalnienės*** *gėles bei vainikus (bus gera proga juos įsigyti ir papuošti artimųjų kapus).*

Parodos atidarymas — po 10 v.r. Mišių. *Maloniai kviečiame visus ir visas atsilankyti –*
KLK moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyrius

BALTIEČIŲ SVARSTYBOS TORONTO UNIVERSITETE

1986 m. lapkričio 8, šeštadienį, George Ignatieff Theatre, Trinity College nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p. tema:

"Šiaurės Europos bei Baltijos srities saugumas ir žmogaus teisės"

Skaitys paskaitas: *prof. Toivo Miljan iš Sudburio un-to, prof. Tonu Parming iš Toronto un-to, Andrew Rasiulis iš Kanados gynybos departamento, prof. Gordon Skilling iš Toronto un-to.*

Dalyvaus simpoziume: *Alan Bowker iš Kanados užsienio reikalų ministerijos, Juris Dreifelds iš Brock un-to, prof. Romas Vaštokas iš Trento un-to, prof. Gordon Skilling iš Toronto un-to.*

Rengia ir visus dalyvauti kviečia ***Baltistikos studijų draugijos Kanados komitetas ir Estonistikos katedra***

Kviečiame atsilankyti į savaitraščiui "Nepriklausoma Lietuva" paremti

SPAUDOS VAKARĄ

š. m. lapkričio 8, šeštadienį, Toronto Lietuvių namuose.
Pradžia — 6 v.v., programa — 7 v.v.

PROGRAMOJE:
- *sol. V. Pavilonis (neseniai atvykęs iš Lietuvos)*
- *akordeonistė D. Pargauskaitė*
- *"Atžalynas" — tautiniai šokiai*
- *Jauni talentai • Loterija • Baras*
- *Šilta vakarienė. Gros "Zdana" orkestras.*

Įėjimas — $6.00, pensininkams ir jaunimui $5.00.
Bilietai pas būrelio narius, Lietuvių namuose sekmadienio popietėse ir prie įėjimo. ***Rengėjai***

MONTREALQUE

Kanados CBC televizijos antrasis kanalas nuo š. m. spalio 9 d. kiekvieną trečiadienį, 8 v.v., rodo Aloyzo Stankevičiaus (Alain Stankė) programą "Les insolences d'une camera" (Paslėptos kameros staigmenos; angliškai — "Candid Camera"). Šią programą A. Stankė rodė prieš 20 metų. Savaitiniame programos kataloge "Tele" 1986. X. 4-11 atspausdinta didelė A. Stankės nuotrauka ir reklaminis pranešimas. **L.**

Muzikas Aleksandras Stankevičius išleisdino savo kūrybos plokštelę "Alexandre Stanke — 13e Avenue". Joje skamba modernios prancūziškos dainos. Ant viršelio — proletariška autoriaus nuotrauka, kitoje pusėje — rankos delno atspaudas. Leidėjas — "Vilnius Records". **K.**

Įsteigtas Rytų-Vidurio Europos studijų institutas "Concordia" universitete. Pirmoji instituto paskaita įvyko spalio 15 d. Ją skaitė prof. Leszlie Laszlo tema "Ar yra gyvenimas anapus uždangos?" Į studijų programą yra įjungti ir Baltijos kraštai. **L.S.**

KLK Moterų dr-jos Montrealio skyriaus susirinkimas įvyks spalio 26 d., po 11 v. pamaldų, Seselių namuose. Paskaitą skaitys ses. Margarita Bareikaitė. Narės, viešnios ir svečiai kviečiami atsilankyti.

"Rūtos" klubas lapkričio 16, sekmadienį, 12 v., AV parapijos salėje ruošia 10-ties metų savo veiklos sukakties minėjimą. Jauna solistė Rasa Krokytė iš Filadelfijos atliks meninę programą. Bus pietūs. Tuo pačiu laiku vyks dail. Ad. Galdiko paveikslų paroda. Klubas kviečia esančius ir būsimus auksinio amžiaus narius bei visus kitus šiame renginyje gausiai dalyvauti.

Vilijos ir Ryčio Bulotų dukrelė pakrikštyta Sofija-Marija-Liliana vardais. Krikšto tėvais buvo Gilius Bulota ir Irena Kuncevičiūtė.

Vilijos (Povilaitytės) ir Neil Miyamato dukrelė pakrikštyta Brigitos vardu.

A. a. Agota Kairaitienė, 89 m. amžiaus, mirė spalio 6 d. Palaidota iš Šv. Kazimiero šventovės spalio 9 d. Notre Dame des Neiges kapinėse. Liko dvi dukterys ir sūnus su šeimomis.

A. a. Povilas Kvietkauskas, 85 m. amžiaus, mirė globos namuose. Besikuriant AV parapijai, jis yra buvęs kurį laiką zakristijonu. **B.S.**

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256:5355
PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA
1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 766-5827; 766-5830
Skyriai: 3907A Rosemont Blvd. ir Šv. Kazimiero parapija

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $19,000,000; REZERVAS – VIRŠ $600,000.

MOKA UŽ:

Certifikatus	8¼%	Taupymo – special.	6 %
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5¾%
1 metų	7¾%	Taupymo – kasdienines	5 %
180 d. - 364 d.	7½%	Einamos sąsk.	5 %
120 d. - 179 d.	7¼%	Pensijų – RRSP – term.	8¾%
30 d. - 119 d.	7 %	Pensijų – RRSP – taup.	6¾%

IMA UŽ:
Nekiln. turto nuo 9¾%, asmenines – nuo 10¾%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS

	1475 De Seve	Rosemont	Šv. Kazimiero
Pirm. antr. treč.	9.00 – 3.00	———	———
Ketvirtadieniais	12.00 – 8.00	4.00 – 8.00	———
Penktadieniais	10.00 – 6.00	2.00 – 6.00	———
Sekmadieniais	10.30 – 12.30	———	10.30 – 12.30

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame visiems, dalyvavusiems bei prisidėjusiems prie mūsų namo įkurtuvių, ir gražią dovaną. Gili padėka kun. klebonui Jonui Staškui už namo pašventinimą ir įkurtuvių organizatoriams – Delai Marcytei, Aušrai Dalindienei, Raimundui Turūtai už jų ypatingą rūpestį bei darbą ruošiant įkurtuves.

Nuoširdus ačiū visiems –
Rūta ir Laimis Andruliai

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame rengėjams – O. J. Ažubaliams, J. P. Gurkliams, A. K. Pajaujams, mūsų vaikams Petrui ir Jūratei už nepaprastą, nuotaikingą, netikėtą ir malonią mūsų sidabrinės vedybų sukakties proga surengtą pobūvį-staigmeną. Ačiū Vitui Marcinkevičiui už šiltą ir įspūdingą žodį, tartą šia mūsų sukakties proga. Taip pat nuoširdi padėka už labai gražią ir vertingą dovaną, daugybę gėlių ir sveikinimų. Ačiū "Sutartinei" (Danai Pargauskaitei, Zitai ir Dainai Gurklytėms) už atliktą nepaprastai gražią programą, kuri suteikė mums didelį malonumą.

Nuoširdi padėka visiems mieliems dalyviams iš Toronto, Hamiltono, Sudburio ir tiems, kurie negalėjo dalyvauti, bet prisidėjo prie labai vertingos dovanos.

Nuoširdus lietuviškas ačiū visiems.
Elė ir Stasys Tolvaišos

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024, Toronte.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor St. W.,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
tel. 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

KEPU TORTUS - NAPOLEONUS, sūrinius tortus bei kitus įvairius skanumynus. Skambinti vakarais tel. 588-1928 Toronte.

PARDUODAMI tautiniai drabužiai. Skambinti tel. 533-2560 Toronte.

GAMINU namuose pagal užsakymus vištienos arba anties susuktus kepsnius. Skambinti Irenai vakarais: tel. 535-3847 Toronte.

NAŠLYS nori susipažinti su lietuvaite ne vyresne kaip 60 metų amžiaus. Rašyti "Tėviškės žiburiams" pažymint ant voko "Linui".

ESU NAŠLYS. Vedybų tikslu noriu susipažinti su lietuve ne senesne kaip 60 metų, vidutinio ūgio, vairuojančia automobilį arba norinčia išmokti. Su galimai smulkia biografija rašyti "Tėviškės žiburiams" pažymint ant voko "Jurgiui".

ESU NAŠLĖ, norėčiau susitikti panašaus likimo draugą vedybų tikslu. Gal susijungsim visam likusiam gyvenimui. Jieškomojo amžius – maždaug 60 metų ar daugiau. Paslaptis bus išlaikyta. Rašyti "TŽ" adresu, pažymint ant voko "Julijai".

DĖL VIETOS STOKOS BUTE parduodamas kavos staliukas gerame stovyje. Darytas pagal užsakymą, pirktas ne krautuvėje, riešučio spalvos. Skambinti vakarais Toronte tel. 767-3677.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė.
Savininkė ALINA ŠALNIENĖ, baigusi kursą Guelph universitete (Flowers Canada of Floral design), paruošia gėles vestuvėms, ligoniams, laidotuvėms, įvairiems parengimams. **Skambinti tel. 763-6694, 710 Annette St., Toronto, Ont. M6S 2E2.**

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 239-4496 Toronte.